

**glasilo
rudarsko
elektroenergetične
kombinata
zasavje**

SREČNO

Razširitev TE Trbovlje in toplifikacija Zasavja

1. Opis obstoječih proizvodnih enot

Termoelektrarna Trbovlje ima organizacijsko dve proizvodni enoti, in to Proizvodno enoto 1 — P1 s tremi parnimi kotli in tremi parnimi turboagregati, s skupno močjo 56,6 MW in Proizvodno enoto 2 — P2 z enim kotlom in enim turboagregatom moči 125 MW.

V Proizvodni enoti 1 ne obratujeta več najstarejša kotla. Proizvodnjo pare teh dveh kotlov bosta nadomestila 2 toplotna izmenjevalnika, ki uporab-

ljata kot vir toplotne moči toplotno izpušnih plinov 2 plinskih turbin, ki sta v okviru te enote. Izgradnja teh enot še ni končana, trenutno te enote poizkusno obratujejo.

V Proizvodni enoti 1 uporabljamo premog za proizvodnjo pare le v kotlu 3, ki daje na turbine tok pare 30 kg s-1 z močjo na pragu 23 MW. Toplotna izmenjevalnika proizvajata pri polni obremenitvi plinskih turbin $2 \times 30 \text{ MW} = 60 \text{ MW}$ tok pare $2 \times 17 \text{ kg s-1} = 34 \text{ kg s-1}$, ki daje na pragu 26 MW. Moč na pragu P1 bo po dokončani iz-

gradnji $23 + 26 = 49 \text{ MW}$. Toplotna izmenjevalnika pokrivata proizvodnjo pare najstarejših zaustavljenih kotlov.

2. Glavni podatki nove proizvodne enote P3

Večji del podatkov je iz investicijskega programa P3, ki je bil izdelan v juniju 1977 in je v postopku revizije.

Nova proizvodna enota P3 bo termoelektrarna — toplarna z nazivno močjo 150 MW električne moči + 75 MW toplotne moči in z močjo brez odjema 163 MW.

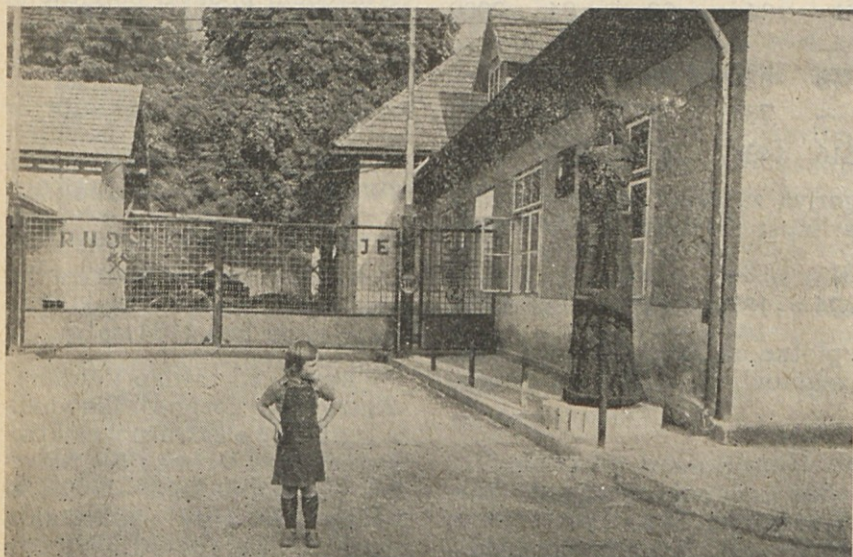
To moč določajo naslednji podatki:

- dimenzije 360-m dimnika
- zaloge in proizvodnja premoga REKZ
- razpoložljiv prostor za glavni objekt
- razpoložljiv tok reke Save
- priključna moč porabnikov toplote v Trbovljah
- razpoložljiv prostor za depnijo pepela.

3. Pogoji za razširitev proizvodnje

3.1 Splošno

V proces proizvodnje električne in toplotne energije vstopajo naslednji masni in energetski toki:

Vhodni prostor TOZD Rudnik premoga Trbovlje. Na desni skulptura v hrastu, Jerneja Krežeta — rudarji pri delu v jami. (Foto A. Bregant)

- gorivo
- zrak
- voda
- energija goriva

izstopajo:

- dimni plini
- pepel in žindra
- voda
- toplota dimnih plinov
- toplotna energija kondenzacije + ostale toplotne izgube
- električna energija
- toplotna energija za ogrevanje.

Vsi pogoji so zajeti v podatkih teh masnih in energetskih tokov, ki jih zato podrobneje obdelam. Masni tok zraka ne obravnavam, ker ne daje nobenih omejitev.

3.2 Gorivo

Nova proizvodna enota — P3 bo uporabljala za gorivo premog REK Zasavje, enako kot P1 in P2.

Danes uporabljata P1 in P2 premog kvalitete: kotlovski premog, premogov prah in vmesne produkte s kurilnostjo 8,4 do 13,0 MJ/kg z deležem pepela do 0,34 in deležem žvepla do 0,03.

Nizka kurilnost, visok delež pepela opravičujeta uporabo tega premoga le v neposredni bližini proizvodnje, visok delež gorljivega žvepla pa zahteva

Porabo toplote navajam v TJ.

	79	80	81	84	90	94	2000
P1	2080	982	—	—	—	—	—
P2	6516	6516	6516	6516	6516	—	—
P3	—	—	—	7871	7871	7871	7871
	8596	7498	6516	14387	14387	7871	7871

Za ponazoritev navajam porabo goriva za navedena letu tudi v 10^3 tonah s predpostavko, da je kurilnost premoga 10,5 MJ/kg.

	79	80	81	84	90	94	2000
	819	714	621	1370	1370	750	750

Iz plana proizvodnje in porabe toplotne energije premoga REK Zasavje je razvidno, da je za P3 zagotovljeno gorivo za celotno obdobje obratovanja.

3.3 Voda

Vodo uporabljamo za hlajenje, za proizvodnjo kotlovske vode, za vlaženje pepela in za gašenje požara.

disperzijo dimnih plinov v taki meri, da je zagotovljena dopustna koncentracija SO_2 v zraku. Tako disperzijo zagotavlja dimnik ustrezne višine, ki je za P3 že zgrajen. Obstoječi dimnik P2 360 m omogoča tok dimnih plinov P2 + P3.

Porabo toplotne energije goriva navajam za karakteristična, le-ta z upoštevanjem naslednjih izhodišč:

1. V skladu s »Samoupravnim sporazumom o temeljih planov srednjeročnega razvoja SRS 1976—1980« preneha obratovati kotel 3 v P1 leta 1980. Tako odločitev je objektivna saj je iztrošenost tega kotla tako velika, da je njegovo vzdrževanje neracionalno.

2. Obratovalni čas P2 je 25 let. Enoto zaustavimo leta 1994.

3. Obratovalni čas nove enote P3 je 25, let zagon leta 1984, zaustavitev leta 2009.

4. Specifična poraba toplote P3 brez lastne rabe, brez odjema je 2440 J/KW.

5. Obratovalni čas P3 je 5500 ur/leto. Porabo toplote v gorivu za P3 navajam za obratovanje z odjemom 0. Porabo toplote za kombinirano obratovanje vzamem isto, zmanjšam le ustrezno električno moč.

Podajam toplotni tok, ki ga s hladilno vodo odvajamo iz kondenzatorja in celotno porabo hladilne vode za vse 3 enote: P1, P2 in P3, če vzamem razliko temperatur med vtokom in iztokom $t = 9^\circ C$:

	MW	m ³ /sek.	m ³ /h
P1	150	4,0	14.400
P2	165	4,5	16.200
P3	195	5,5	19.800
	510	14,0	50.000

Hidrološki podatki za reko Savo v vodomerni postaji Litija za 30-letno obdobje kažejo minimalni tok 22,7 m³/s in maksimalno temperaturo 21° C.

Po kriterijih uporabljenih za NEK:

— maksimalni dopustni odjem je 25 % toka reke Save;

— maksimalna temperatura po mešanju 28° C;

— maksimalni dopustni $\Delta t = 3^\circ C$ po mešanju in po statističnih podatkih Zveznega hidrometeorološkega zavoda (1926—1965) je verjetnost zadostnega pretoka reke Save za istočasno obratovanje vseh enot 0,93, oziroma za istočasno obratovanje dveh enot 0,99. To pomeni, da ne morejo 26 dni v letu obratovati istočasno vse enote s polno močjo, dve enoti 4 dni.

Navedeni podatki potrjujejo, da je potrební tok hladilne vode za P3 na razpolago. Pri izračunu nismo upoštevali, da se toplotni tok iz kondenzatorjev turbin v P1 in po zaustavitvi kotla 3 zmanjša od 150 na 78 MW, kar razmere še izboljša.

3.4 Odjem električne energije

Proizvodna enota 3 pokriva del prognoze porabe električne energije od leta 1984 dalje.

V študiji EI »Milan Vidmar«: »Energetsko gospodarska analiza izgradnje elektrarn v elektroenergetskem sistemu SR Slovenije v obdobju 1981—1990«, ki podaja variante pokrivanja prognoze porabe od 1981 do 1990, je P3 zajeta v variantah A in A1.

3.5 Odjem toplotne energije

Po »Študiji daljinjskega ogrevanja mesta Trbovlje«, ki jo je izdelal IMP Ljubljana 1974, bo priključna moč porabnikov toplotne energije leta 1995 75 MW. To moč bomo dosegli

	80	85	90	95
MW	22,45	33,6	50,29	75,28
GWh	40,32	60,48	90,52	135,50

Ne razpolagamo z nobenimi podatki o moči porabnikov toplotne energije v Zagorju in Hrastniku. Te porabnike zajemem, tako da vzamem konico toplotne moči za leto 1955, 2 x priključna moč Trbovelj, to je $2 \times 75 = 150$ MW. Za to priključno moč ne podajam porabe toplotne energije.

3.6 Ekologija

Izgradnja novih proizvodnih objektov pomeni vedno določeno obremenitev za okolje. Termoelektrarna Trbovlje je do nedavnega bila primer, ko je obremenitev okolja, emisija SO_2 daleč presegala dopustne meje. Prišlo je celo do sekundarnih pojavov erozije, zaradi odmiranja vegetacije.

Termoelektrarna se je odločila za sanacijo, ki je pomembna tudi s širšega vidika. Sanacija naj bi potekala v treh stopnjah: najprej postavitev 360 m visokega dimnika, nato izgradnja nove proizvodne enote P3, ki bo priključena na novi dimnik, ter zaustavitev P1 ter končno postavitev čistilnih naprav, kadar bodo te gospodarne.

Postavitev 360 m visokega dimnika je pomenila uresničitev prve stopnje sanacije in prvi rezultati meritev že potrjujejo pravilnost odločitev.

Izgradnja nove proizvodne enote P3 pomeni uresničitev druge stopnje sanacije in pomeni v širšem merilu napredek v reševanju varstva okolja.

Novi 360 m visoki dimnik zagotavlja tako razredčenje dimnih plinov, da ne bo nikjer nedopustnih koncentracij SO_2 .

Današnje maksimalne emisije SO_2 so:

pri stopnji porasta porabe toplotne moči $8,4 =$ na leto.

Porabo toplotne energije navajam za karakteristična leta z upoštevanjem, da je obratovalni čas 1800 ur.

	t/h
P1	2,5
P2	5,0
	7,5

Dosedanje meritve v okolici TET, ki jih opravlja Hidrometeorološki zavod Slovenije, še ne omogočajo definitivnih sklepov o vplivu emisij P1 oziroma P2 na koncentracijo SO_2 na kontrolnih mestih, dopuščajo pa že oceno, da je vpliv emisije P1 večji.

Emisija SO_2 v P3 je 7,6 t/h, tako bo maksimalna emisija SO_2 iz novega dimnika pri obratovanju z maksimalno močjo P2 in P3: $5 + 7,6 = 12,6$ t SO_2 /h. Iztočna hitrost dimnih plinov bo pri maksimalni moči obeh enot 28,4 m/s napram 11,4 m/sek, ko obratuje samo P2 z maksimalno močjo.

Večja iztočna hitrost bo sorazmerno povečala tudi efektivno višino dimnika zaradi povečanja kinetične energije dimnih plinov. Povečanje efektivne višine dimnika pa izboljša tudi disperzijo.

Z zagonom P3 in zaustavitvijo P1 pričakujemo izboljšanje čistosti zraka napram čistosti danes, kombinacija P1 + P3. V primeru izredno neugodnih vremenskih razmer bomo del toka premoga v P3 nadomestili z lahkim kurilnim oljem (40 % moči) s čimer bomo zmanjšali emisijo SO_2 na 8,3 t/h pri 80-% obremenitvi P3.

Z ukrepom zmanjševanja toka premoga seveda lahko v vsakem primeru zagotovimo zahtevane koncentracije SO_2 , če imamo le na razpolago učinkovit alarmni sistem.

3.7 Lokacija

Glavni pogonski objekt bo zgrajen ob glavnem pogonskem objektu P2, železniški tir Ljubljana—Zidani most pa bo predstavljen v tunel (300 m). To je edina sprejemljiva lokacija. Ustreza zaradi neposredne bližine proizvodnje premoga, neposredne bližine reke Save, zagotavlja najkrajši priključek na dimnik in se vklaplja v obstoječi energetski kompleks, kar omogoča predvsem skupno transportno pot za premog in pepel.

Črpalnica hladilne vode je na levem bregu reke Save.

Deponija premoga je na severni strani Bukove gore na zemljišču Lakonca v višini ca. 330 do 340 m. Drobilnico bo povezoval z deponijo 700 m dolg tunel.

Obstoječa deponija pepela zadošča tudi za maso pepela iz P3. Zamenjali se bodo le obstoječi transportni trakovi z novimi večjih moči.

Industrijski tir P3 bo priključen na industrijski tir P2. Z izgradnjo novega cestnega mostu čez Savo pri železniški postaji Trbovlje in rekonstrukcijo Zassavske ceste od Trbovelj do Hrastnika, bodo dani pogoji za nemoten transport opreme.

3.8 Možnost povečanja toplotne moči

Možnost povečanja toplotnega odjema presega 150 MW, kar ustreza predvideni priključni moči Zasavja v letu 1995, saj v skrajnem primeru lahko izkoristimo celotni natok nizkotlačnega dela, to je 258 MW.

4. Zaključek

Izpolnjeni so vsi tehnični pogoji za izgradnjo nove proizvodne enote, zato je realizacija P3 v tem smislu mogoča.

Anton Urankar

Referendum je uspel tudi v TOZD Termoelektrarna Trbovlje

V našem glasilu številka 8 smo objavili širše poročilo o uspelem referendumu, na katerem so glasovali delavci TOZD o ustanovitvi novih temeljnih organizacij združenega dela. Danes pa lahko naknadno seznanimo bralce našega glasila tudi o uspešno končanem referendumu v TOZD Termoelektrarna. Izvedli so ga 26. avgusta t.l. na običajnih referendumskih mestih.

Delavci TOZD Termoelektrarne so glasovali za ustanovitev novih TOZD takole:

— za ustanovitev nove TOZD Proizvodna enota I, se je od 92 vpisanih delavcev, udeležilo referenduma 88 oziroma 95,65 %. Za ustanovitev TOZD je glasovalo 64 delavcev oziroma 69,56 %, proti ustanovitvi pa se je izjavilo 19 delavcev oziroma 20,65 %;

— za ustanovitev nove TOZD Proizvodna enota II, se je od 112 vpisanih delavcev udeležilo referenduma 98 oz. 87,50 %. Za ustanovitev nove TOZD se je izjavilo 75 delavcev oz. 66,96 %, proti ustanovitvi TOZD pa je glasovalo 17 delavcev oziroma 15,17 %;

— za ustanovitev nove TOZD Transport goriva, se je od 72 vpisanih delavcev udeležilo referenduma 65 oziroma 90,27 %. Za ustanovitev nove TOZD se je izjavilo 53 delavcev oziroma 73,61 %, proti pa je glasovalo 9 delavcev oziroma 12,5 %;

— za ustanovitev nove TOZD Vzdrževanje, se je od 119 vpisanih delavcev udeležilo referenduma 110, oziroma 94,43 %. Za ustanovitev TOZD se je izjavilo 77 delavcev ali 64,70 %, proti ustanovitvi TOZD pa se je izjavilo 29 delavcev oziroma 24,36 %.

Skupni podatek o poteku referenduma za sedanjo TOZD Termoelektrarna pa kaže naslednje:

Skupno število vpisanih v imeniku je bilo 395, referendumu se je udeležilo 361 oziroma 91,39 %. Za ustanovitev novih TOZD je glasovalo 269 delavcev oziroma 68,10 %, proti ustano-

vitvi TOZD pa se je izjavilo 74 delavcev oziroma 18,73 %.

Razlika med glasovi za ustanovitev novih TOZD in proti ustanovitvi novih TOZD so neveljavne glasovnice.

Referendum je tudi v TOZD TET potekal normalno, glasovalna mesta pa so bila odprta od 5. ure pa do 22,30.

Pregled sedanjih in bodočih TOZD

Na referendumih, ki so potekali v dneh 10., 12. in 26. avgusta 1977, so se delavci nekaterih obstoječih TOZD odločili, da ustanove nove temeljne organi-

zacije združenega dela. Na temelju izražene volje večine delavcev, bodo v bodoče organizirane naslednje temeljne organizacije združenega dela:

Zap.

štev. **Obstoječa TOZD**

1. Rudnik premoga Hrastnik

2. Rudnik premoga Trbovlje

3. Rudnik premoga Zagorje

4. Separacija premoga Trbovlje

5. Termoelektrarna Trbovlje

6. Rudarsko gradbena dejavnost

7. Elektrostrojne delavnice Trbovlje

Bodoča TOZD

1. Jama Hrastnik
2. Jama Ojstro
3. Elektrostrojne delavnice

1. Proizvodnja premoga Trbovlje
2. Elektrostrojno vzdrževanje Trbovlje
3. Lesno skladišče

1. Jama Kotredež
2. Jama Kisovec
3. Separacija Zagorje
4. Elektrostrojna dejavnost Zagorje

1. Separacija premoga Trbovlje

1. Proizvodna enota 1
2. Proizvodna enota 2
3. Transport goriva
4. Vzdrževanje

1. Rudarske investicijske gradnje
2. Vzdrževanje in skladiščenje opreme

1. Elektrostrojne delavnice Trbovlje (predvidoma enovita delovna organizacija)

8. Proizvodnja gradbenega materiala GRAMAT Trbovlje	1. Proizvodnja gradbenega materiala GRAMAT Trbovlje
9. Avtoprevoz »Zasavje« Trbovlje	1. Avtoprevoz »Zasavje« Trbovlje
10. Rudarski šolske center Zagorje	1. Rudarski šolske center Zagorje

Predvideno je, da bi v bodoče delovale štiri delovne organizacije, ki bi zajemale naslednje TOZD:

1. DO proizvodnja premoga:	1. TOZD Jama Hrastnik
2. TOZD Jama Ojstro
3. TOZD Elektrostrojne delavnice Hrastnik
4. TOZD Proizvodnja premoga Trbovlje
5. TOZD Elektrostrojne delavnice Trbovlje
6. TOZD Lesno skladišče Trbovlje
7. TOZD Jama Kotredež
8. TOZD Jama Kisovec
9. TOZD Separacija Zagorje
10. TOZD Elektrostrojna dejavnost Zagorje
11. TOZD Separacija premoga Trbovlje
12. TOZD Rudarski šolski center Zagorje
2. DO Termoelektrarna — Trbovlje:	1. TOZD Proizvodna enota 1
2. TOZD Proizvodna enota 2
3. TOZD Transport goriva
4. TOZD Vzdrževanje
3. DO Rudarsko gradbena dejavnost:	1. TOZD Rudarske investicijske gradnje
2. TOZD Vzdrževanje in skladiščenje opreme
3. TOZD GRAMAT
4. TOZD Avtoprevoz »Zasavje«
4. DO Elektrostrojne delavnice Trbovlje:	

Vsaka od predvidenih delovnih organizacij bo imela svojo delovno skupnost skupnih služb.

Vse našete štiri delovne organizacije naj bi, tako je predvideno, v bodoče sestavljale se-

stavljen organizacijo združenega dela REK Zasavje. O organiziranju predlaganih delovnih organizacij in SOZD bo organiziran poseben referendum, na katerem se bodo delavci odločali o danih predlogih.

Dopolnjeni sistem nagrajevanja se sestoji iz:

— akordnega cenika za vsa merljiva delovna mesta (DM) v neposredni proizvodnji;

— nagrajevanje vseh DM, vezanih za organizacijo proizvodnje;

— vrednotenje delovne uspešnosti na administrativno strokovnih DM in na DM v posredni proizvodnji, kjer se opravljene delovne naloge ne dajo meriti z objektivnimi merili.

Celoten sistem je grajen na isti osnovi, in sicer na 18.500 točk, vrednost delavnika je tako odvisna od doseženega rezultata posameznika, oziroma dosežene poslovne uspešnosti TOZD ali DS SS.

Dograjen sistem nagrajevanja bi lahko preizkusili obračunati že za oktober, seveda ga morajo predhodno obravnavati zbori delavcev oz. delovne skupine in upoštevati predloge in dopolnila delavcev.

Glede na to, da zakon o združenem delu zahteva, da se morajo določbe tega zakona o ugotavljanju celotnega prihodka, razporejanju dohodka in čistega dohodka ter o delitvi sredstev za osebne dohodke in za skupno porabo delavcev uporabljati od 1. 1. 1978 dalje, mislimo, da je nujno, da vse na kratko seznanimo z vsebino metodologije vrednotenja delovne uspešnosti administrativnih strokovnih delavcev in delavcev v posredni proizvodnji, kjer se delovne naloge ne dajo meriti.

Metodologija za vrednotenje delovne uspešnosti se sestoji iz:

- opisne ocenjevalne lestvice;
- numerične vrednosti za opisno lestvico, katere vsebujejo 8 kriterijev, ki opredeljujejo delovno uspešnost posameznega delavca.

Izbrane so bile tiste karakteristike, s katerimi lahko delavec na svojem DM neposredno vpliva na delovni rezultat.

Ocenjevanje delovne uspešnosti bi izvedle ocenjevalne komisije, katere bi izbrali delavci

Vrednotenje delovne uspešnosti delavcev

Posebna komisija, ki jo je imenoval DS REK Zasavje, je pripravila predlog dopolnjenega

sistema nagrajevanja po delu, kot to zahteva zakon o združenem delu 2. in 3. odstavek 129. člena.

sami v oddelku, delovni skupini ali sektorju v vsaki TOZD oz. DS SS. Člani komisij ocenjujejo uspešnost posameznega delavca s pomočjo ocenjevalne lestvice. Vsaka lastnost v ocenjevalni lestvici ima 5 stopenj, katere opisujejo določeno obnašanje delavca od nezadovoljivega do odličnega. Z opisom vsake stopnje je poizkušeno ocenjevalcem olajšati ocenjevanje in izboljšati njihovo objektivnost. Da ocenjevalci ne bi avtomatično delili ocene, si stopnje na sledijo po vrstnem redu, da se morajo ocenjevalci poglobiti v opise stopenj, če hočejo dati pravo oceno pri posameznih lastnostih. Tako ocenjevalci razpolagajo pri ocenjevanju samo z opisanimi ocenjevalnimi lestvicami, numerične ocene poda šele administrativni delavec oz. usklajevalna komisija. Vsak ocenjevalec naj bi ocenil najmanj 3, največ 10 delavcev.

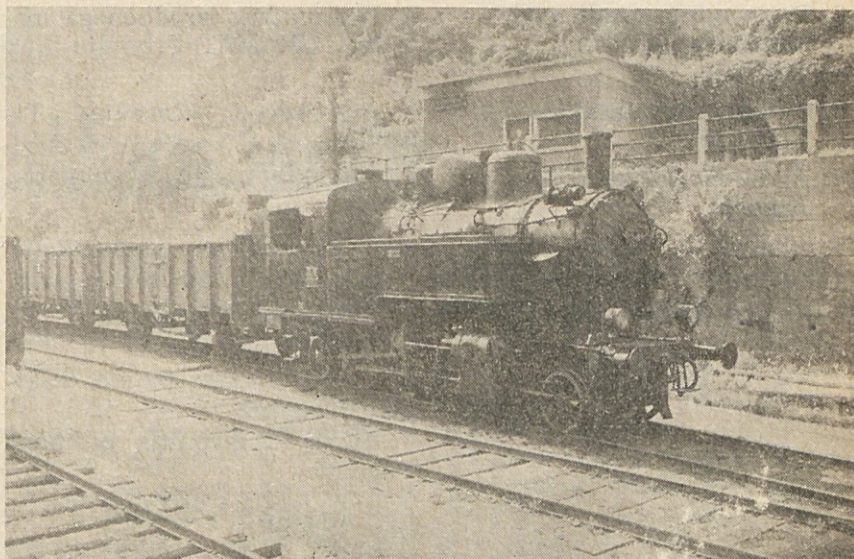
Komisija ocenjuje najmanj vsaka 2 ali 3 mesece, da bi se tako lahko obdržala potrebna stimulativnost. Delavec, ki je dosegel dobro oceno pri delu ne sme popustiti, če hoče obdržati dobro oceno še naprej. Prav tako mora slabo ocenjeni delavec vedeti, da si z večjo prizadevnostjo lahko oceno popravi.

Po ocenitvi oddelčnih komisij (3—5 članov) posredujejo rezultate ocenjevanja usklajevalni komisiji (do 10 članov, glede na številčnost oddelkov, sektorjev oz. služb, da so udeleženi vsi vodje oddelkov sek. oz. služb, predsednik OOS in dir. TOZD oz. DS SS). Takšna struktura usklajevalne komisije zagotavlja, da člani:

— poznajo delo in delovne rezultate delavcev;

— s svojo strokovno usposobljenostjo in osebnimi kvalitetai zagotavljajo objektivnost ocenjevanja delovnih rezultatov sodelavcev;

— ne smejo biti nagnjeni k pretiravanju ali omalovaževanju zahtevnosti dela oz. nalog, predvsem pa ne smejo zavestno izkrivljati ocene zaradi uveljav-

Parna lokomotiva dnevno prevažata premog iz separacije v Zagorju do železniške postaje v Zagorju ob Savi. Naša želja je, da bi ga še dolgo vozila in če se le da v še večjih količinah. (Foto A. Bregant)

ljanja kakršnihkoli osebnih in skupinskih interesov. Usklajevalna komisija, da končno oceno, do katere pride po naslednjem postopku:

Vsakega delavca je moralo obvezno oceniti tri do pet članov oddelčne komisije. Po teh rezultatih, ki jih je prejela usklajevalna komisija, ugotovi končno oceno. Kot končno oceno upošteva povprečno oceno vseh ocenjevalcev tako, da se nerealne ocene ne upoštevajo. Nerealne ocene posameznega kriterija so tiste, ki nesoraz-

merno odstopajo od ocenitve večine ocenjevalcev. Komisija mora paziti, da ne bi bili vsi delavci najidealneje ocenjeni, ker četrtnina delavcev ne dosega oz. četrtnina delavcev presega povprečne rezultate.

In končno komisija poskrbi za javno razglasitev ocene delovne uspešnosti na ta način, da najkasneje v petih dneh po ocenitvi — uskladitvi, dostavi rezultate vsakemu vodju oddelka. Ta je pa dolžan, da delavca seznaniti o njegovi uspešnosti.

Ivan Kukovič

Dejali so...

Predsednik SFRJ Josip Broz-Tito:

Zamislite si, kako bo izgledala jutrišnjica, ko bomo v naši deželi zgradili veliko industrijo, ko bomo na primer, proizvedli toliko jekla, kolikor ga potrebujemo, ko bomo proizvajali stroje, ki so potrebni kmetom, ko bodo namesto lukenj asfaltirane ceste, ko bodo vsi kraji povezani s cestami in železnicami, ko bodo nedra naše dežele odprta in ko bo bogastvo, ki se skriva v njih, služilo bogatenju življenjskega standarda ljudi! Zamislite si življenje, ki čaka — ne le bodoče generacije temveč tudi nas!...

Novi odnosi v temelju družbe zahtevajo ustrezne nove oblike organiziranja in upravljanja, ki niso in ne morejo biti predpisane, niti jih ni mogoče takoj najti in uresničiti popolno in dovršeno. . . kot tudi socializem ni in ne more biti vzpostavljanje neke vnaprej predpisane dogme, temveč mora predstavljati rezultat ustvarjanja, organiziranja in delovanja ljudi na določenih materialnih osnovah, ki so dane z objektivnim razvojem ekonomskih sil družbe. . . To organiziranje, iskanje in ustvarjanje, to krčevito rvanje novega s starim — je oblika revolucije v mirnodobnem razdobju.

Predsednik izvršnega sveta SR Slovenije Andrej Marinc:

Slovenska industrija, bo tudi v prihodnje temeljni nosilec gospodarskega razvoja. Pri njenem razvoju bo potrebno še veliko bolj kot doslej upoštevati zagotavljanje energetske in surovinske osnove, usposobljenost za stalno povečanje izvoza in storitev ob smotrnem nadomeščanju uvoza. Hkrati pa bo treba tudi zagotoviti hitrejše uveljavljanje kvalitetnih dejavnikov razvoja, naraščanja produktivnosti dela, boljše gospodarjenje z rezultati živega in minulega dela ter povečanje deleža izdelkov z višjo stopnjo predelave. Naše znanje in delovne sposobnosti smo že tako razvili, da se lahko enakopravno vključujemo v mednarodno delitev dela, kolikor te sposobnosti medsebojno združujemo v usklajeno skupno nastopanje. . .

Danes lahko iz lastnih virov v celoti pokrivamo le potrebe po električni energiji in v veliki meri potrebe po premogu, vse druge potrebe pa moramo pokrivati z nabavo energije iz drugih republik in iz tujine. Naša republika si prizadeva oskrbeti energijo po eni strani z zgraditvijo novih zmogljivosti in zagotovitvijo dodatne energije iz drugih republik ter uvoza, po drugi strani pa s sprejemanjem ukrepov za smotrnost pridobivanja, transformacije, transporta in njene porabe. V sedanjem planskem obdobju je kar 20 odstotkov vseh gospodarskih naložb namenjenih za energetske objekte, kar pomeni okoli 4 odstotke družbenega proizvoda. Tudi po letu 1980 bodo investicije v energetiko še vedno zelo obsežne in bo do leta 2000 zanje namenjeno povprečno 3 odstotke družbenega proizvoda, kar pomeni okoli 130 milijard din. . .

PROBLEMATIKA investicijskih vlaganj

V zadnji številki našega glasila je bil objavljen »Investicijski program za razdobje 1976 do 1980«. Iz članka je razvidno, da je bila po Samoupravnem sporazumu o urejanju medsebojnih odnosov na področju razvoja proizvodnje in porabe premoga, programirana za leto

1977 za rudnike našega REK, proizvodnja in prodaja premoga v višini 1,600.000 ton in investicijska vlaganja v višini 265,135.000,— din.

Investicijska vlaganja v taki višini so bila programirana zaradi nujnosti, da čimpreje nadoknadimo zapoznelo izvedbo

rudarskih objektov in program modernizacije odkopne in transportne opreme. V letu 1976 so znašala investicijska vlaganja le 61,597.000,— din.

Investicijski program vlaganj, ki smo ga v maju posredovali EGS zaradi pridobitve sredstev namenjenih primarni energetiki, še ni v postopku revizije, zato tudi ta sredstva še niso odobrena. Ta program vključuje tudi vlaganja v jamo Kotredež rudnika premoga Zagorje, za katerega je bil zaradi nujnosti izvajanja del izdelan poseben program — študija »Ekonomska analiza upravičenosti odpiranja jame Kotredež«, ki pa je že v postopku revizije.

Iz navedenga sledi, da bodo v letu 1977 sredstva, odobrena po investicijskemu programu iz leta 1971 oziroma po aneksu k temu programu za osnovna sredstva v višini 38,489.000,— din izčrpana, sredstva predvidena po že predloženih, a še neodobrenih programih pa še nezagotovljena, čeprav se tretje četrtletje že bliža kraju.

Za nemoteno in forsirano nadaljevanje odpiralnih objektov v jami Kotredež ter za nabavo najnujnejše opreme bi potrebovali sredstva v višini 22,518.000 din; kot avans so nam do sedaj odobrena le sredstva v višini 2,500.000,— din, ki ne zadoštujejo niti za normalni potek del. Z rudarsko gradbenimi deli nadaljujemo le v omejenem obsegu, kolikor nam to dopušča lastna sredstva z garancijami na bodoči priliv amortizacije, s tem pa nam je onemogočeno vlaganje v enostavno reprodukcijo, to je v obnovo obstoječih objektov in nadomestilo opreme.

Na rudniku Trbovlje smo v znatnem zaostanku z rudarsko gradbenimi deli na odpiranju AB polja ter Pasetti polja. Za dosedanja odpiralna dela smo koristili ostanek lastne amortizacije, primanjkuje pa nam sredstev za dokončanje teh objektov in delno permanizacijo ter za opremo transportnih poti in opremo odkopnih polj. Pri

tem je potrebno poudariti, da je samohodno hidravlično podporje in oprema k temu, ki je bilo nabavljeno po investicijskem programu iz leta 1971 in dobavljeno v letih 1973 in 1974, že močno dotrajano, saj je neprekinjeno vgrajeno in to v težkih montangeoloških in odkopnih prilikah, potrebno nadomestila tako na rudniku Trbovlje kakor tudi na rudniku Hrastnik.

Za določanje rudarsko gradbenih del na odpiralnih objektih, za nabavo nujne opreme za nadomestilo izrabljene, potrebuje rudnik Trbovlje sredstva v višini 29,074.000,— din. Kljub temu, da nam dobavitelj kompleksne opreme za odkope kreditira nabavo, potrebujemo sredstva za plačilo carinskih in drugih uvoznih stroškov.

Na rudniku Hrastnik smo iz sredstev po investicijskem programu iz leta 1971 nabavili opremo za odkopna polja, izdelali in opremili izvozno pot kot povezavo jame Ojstro z Zveznim obzorjem, gradili in opremili črpališče Ojstro II. ter dokončali rudarsko gradbena dela na vpadniku VII. obzorje — Zvezno obzorje in izvozni hodnik na koti 84.

Ker smo v jami Ojstro z odpiralnimi deli odprli večje rezerve premoga kot smo jih pričakovali, smo preostala sredstva predvidena za to jamo previrmanirali za odpiranje jame Hrastnik, v kateri je odkopavanje potekalo hitreje kot je bilo predvideno, in smo se že močno dokončali rudarsko gradbena dela na novi transportni poti, dokončali prečnik — izvozni hodnik na koti 84, dalje dokončali montažo presipnega jaška ter polnišča na zveznem obzorju, izvršili pa bomo tudi rudarsko gradbena dela na črpališču Hrastnik II.

Z navedenim predisponiranjem (previrmaniranjem) sredstev pa nismo mogli zagotoviti sredstev za nakup transportne opreme, to je transportnega traku. Za pogonski del ter nosilno konstrukcijo, smo najeli kredit pri proizvajalcu (STT),

ki ga bomo plačevali iz ostanke amortizacije. Primanjkuje nam tudi sredstev za plačilo carine in uvoznih stroškov za gumijasti trak japonske provenience ter za dodatno strojno in elektro opremo ter montažo za dokončo usposodobitev glavnega transportnega vpadnika.

Dokončanje teh investicijskih del je nujno, če hočemo v jami Hrastnik povečati kapacitete izvoza in s tem tudi kapacitete proizvodnje. Nujna pa so tudi investicijsko odpiralna dela v vzhodnem predelu jame med V. in VII. obzorjem zaradi kasnejše pravočasne povezave Zahodnega sektorja jame Dol na jamo Hrastnik. V jami Dol s sedanjim sistemom provizornih odpiralnih del v globino ne moremo nadaljevati.

Za nadaljnja nujna vlaganja za jamo Hrastnik je zagotoviti sredstva v višini 33,180.000,— din.

Separacija Trbovlje je izkoristila sredstva investicijskega kredita po programu iz leta 1971, zmanjkalo pa je sredstev za plačilo carine in uvoznih stroškov za uvožene trolley lokomotive v višini 2,880.000,— din, katere smo nabavili iz meddržavnega kredita SSSR, ker so sredstva lastne amortizacije že angažirana.

Po samoupravnem sporazumu o združevanju sredstev za financiranje objektov so bila za posamezne TOZD in REK za leto 1977 predvidena naslednja sredstva za vlaganje v osnovna sredstva:

Struktura	v 000 din				
	RP Zag.	TOZD RP Trb.	RP Hr.	Sep. Trb.	Skup.
Rud. gradb. dela	30.780	7.160	21.700		59.640
Zunanje gradnje	120	1.500		6.840	8.460
Oprema: domača	6.011	20.813	38.700	320	65.844
uvozna	8.197	49.183	53.600	11.100	122.080
Montaža opreme			4.500	392	4.892
Ostalo - projekti, stroš. invest.	650	800	1.200	1.569	4.219
Skupaj:	45.758	79.456	119.700	20.221	265.135

Ker nam ta sredstva še niso bila odobrena razen avans v višini 2,500.000 din za odpiralno objekte v jami Kotredež, je nujno, da se ob pripravi rebalansa plana graditve elektroenergetskih objektov za leto 1977, upošteva nujnost nadaljnjih vlaganj v objekte primarne energije REK Zasavje in v rebalan-

su plana predvidi vsoto 63,253.000,— din, s katero bo možno realizirati vsaj minimalni program, s katerim pa bo zagotovljeno le nadaljevanje proizvodnje v letih 1977, 1978 in delno v letu 1979.

Ta minimalni program predvideva za posamezne TOZD in REK naslednja sredstva:

Struktura	v 000 din				
	RP Zag.	TOZD RP Trb.	RP Hr.	Sep. Trb.	Skup.
Rud. gradb. dela	15.163	3.050	12.380		30.593
Oprema: domača	4.111	4.865	2.500		11.476
uvozna	856	20.270	16.500	9.600	47.226
montaža opreme	962	175	1.800		2.937
ostalo - projekti, stroš. invest.	1.427	714			2.141
Skupaj:	22.519	29.074	33.180	9.600	94.373

in po strukturi finansiranja

TOZD	Energetika	Vir financiranja		Skupaj
		Tuji krediti		
RP — Zagorje	22.519			22.519
RP — Trbovlje	16.374	12.700		29.074
RP — Hrastnik	21.480	11.700		33.180
Separacija premoga Trbovlje	2.880	6.720		9.600
Skupaj:	63.253	31.120		94.373

Vsi objekti in oprema, ki jo predvideva minimalni program so zajeti v investicijskem programu za srednjeročno obdobje 1976—1980, oziroma v investicijskem programu za odpiranje jame Kotredež.

Po srednjeročnem programu so bila predvidena vlaganja v višini 265,135.000,— din. Če upoštevamo sredstva tranše za leto 1977 po investicijskem programu iz leta 1971 in sredstva predvidena z minimalnim programom, izkazujemo znižanje za 155,748.000,— din oziroma le 58,7 % po programu predvidenih vlaganj.

To znižanje nam ne bo omogočilo vlaganj v modernizacijo

proizvodnje, to je dodatno opremo odkopne in transportne mehanizacije, ker obsega le dopolnilo že obstoječe a izrabljene opreme ter aktiviranje transportnih objektov.

V okviru rudarsko-gradbenih del so obsežna le dela, ki bodo omogočila kontinuiteto proizvodnje v sedanji višini za obdobje naslednjih dveh let.

Vse od leta 1974 dalje nismo imeli sredstev za pospešeno modernizacijo, zato produktivnost ne samo da stagnira, ampak se celo zmanjšuje ob dejstvu, da se število rudarjev za produktivna dela nenehno zmanjšuje.

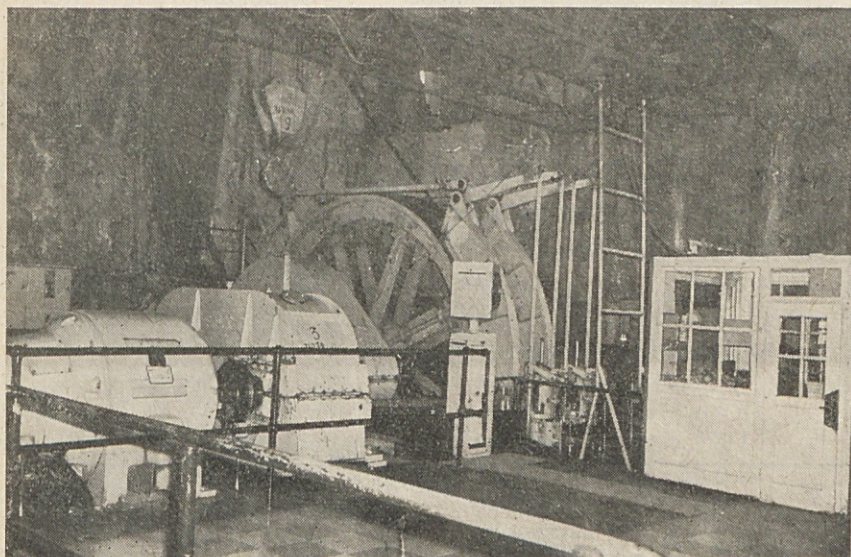
Adolf Jermol

TOZD ESD ima možnost uvajati proizvodnjo novih izdelkov za rudarstvo

Delovni program TOZD ESD že vrsto let temelji na izvajanju raznih remontnih del, tako v strojni kot v elektro stroki. Sčasoma se je pokazala potreba tudi po izdelavi raznih novih strojnih delov, predvsem na področju transportne mehanizacije. To so bili predvsem rezervni deli, ki so jih naročali posamezni rudniki in separacija.

Z zmanjšanjem dosega dela pri rudnikih, predvsem z ukinjivijo dnevnega kopa, drobilcev na Neži in Gvidi ter z zgraditvijo nove tekočinske separacije, so se zmanjšale tudi potrebe po remontnih delih in izdelavi rezervnih delov. V našem skladišču imamo še mnogo odlitkov in polizdelkov, ki so bili namenjeni vzdrževanju teh objektov.

S spremembo pridobivanja, predvsem pa transporta premoga v rudnikih, so se pokazale potrebe po izdelavi novih transportnih naprav. Pričeli smo z izdelavo transportnih korit EVT 120 in EVT 60, ki jih v manjšem obsegu izdelujemo tudi danes. Ta so bila vrsto let, skupaj s strgalnimi transportnimi verigami, eden glavnih izdelkov v naši delavnici. Saj smo transportna korita in verige izdelovali vse leto. Zaradi tehnične pomanjkljivosti v eni izmed serij, ki pa ni bila nepopravljiva, so rudniki skoraj popolnoma ustavili naročila in kupovali korita v Strojni tovarni, enako je bilo s strgalnimi verigami. Tako smo letos izdelali samo 100 transportnih korit EVT 120 za Rudnik premoga Trbovlje in to le zato, ker jih v tako kratkem roku v STT ni bilo mogoče dobiti. Poleg teh izdelkov smo izdelovali še presipne jaške z zavojnimi drčami, transportna korita za poljske tran-

Strojnica Vine jaška v jami Kotredež rudnika Zagorje. (Foto A. Bregant)

sporterje itd. Vseh teh izdelkov skoraj ne izdelujemo več, preprosto zaradi tega, ker ni naročil s strani rudnikov.

Zaradi tega smo morali naše delavce preusmeriti na drugo dejavnost. Precej dela smo sprejeli od drugih naročnikov iz Trbovelj in drugod. Največ delavcev pa imamo zaposlenih na raznih montažnih in remontnih delih izven Trbovelj. Drugega nam ni preostalo, saj s tako zastarelo strojno opremo nismo zmožni konkurirati pri izdelavi novih serijskih proizvodov.

Za rudnike še vedno izdelujemo pogone gumijastih transporterjev. To so 11-kW pogonske postaje, ki smo jih precej izdelali za Separacijo premoga, 22-kW pogonske postaje, ki smo jih in jih še delamo za vse rudnike v REK Zasavje. Te pogonske postaje izdelujemo tudi v spremenjeni obliki, z izlagalcem, ki lahko spreminja naklon od 0° do 12°. Izdelujemo tudi 30-kW pogonske postaje z izlagalcem ter 55- in 75-kW pogonske postaje z dvema pogonskima bobnoma in izlagalcem. K vsem tem pogonskim postajam dobavljamo tudi nosilno, visečo in stoječo konstrukcijo ter po potrebi natezalne postaje na utež, nosilne, povratne in amortizirne transportne valjčke, plužne strgalce na utež ali na vzmet ter vodilna vsipna korita. Vso to opremo izdelujemo po načrtih in projektih, ki so bili izdelani v našem tehničnem oddelku. V bodoče bomo posvetili več pozornosti kvaliteti naših izdelkov, predvsem pri izdelavi transportnih valjčkov, ki so slaba točka v opremi gumijastih transporterjev.

Z dobavo nove mehanizacije rudnikom, se odpirajo nove možnosti za izdelavo enostavnejših rezervnih delov, tako za hidravlično podporje, kot za odkopne stroje. V poštev pridejo predvsem zunanji robustni deli podporja in odkopnih strojev, ki so izpostavljeni velikim obremenitvam ali obrabi. Strojni deli, ki zahtevajo finejšo obdelavo, kot so bati, valji, ventili in podobno, zaradi zastarelih obdelovalnih strojev ne pride-

Izpolnjevanje delovnega načrta od 1. I. do 15. IX. 1977

PROIZVODNJA PREMOGA (ton)

TOZD	plan	doseženo	doseženo ±	%
RPH	411.500	381.502	— 29.998	92,7
RPT	471.200	410.062	— 61.138	87,0
RPZ	237.400	196.390	— 41.010	82,7
Skupaj	1.120.100	987.954	—132.146	88,2
RŠC	30.880	16.776	— 14.104	54,3
REKZ	1.150.980	1.004.730	—146.250	87,3

PROIZVODNJA EL. ENERGIJE (MWh)

	plan	doseženo	%
TET I	77.500	66.554	85,9
TET II	367.500	308.016	83,8
Skupaj TET	445.000	374.570	84,2
KE	61.500	27.272	44,3

PROIZVODNJA GRADBENEGA MATERIALA

TOZD	letni plan	doseženo	%
RPH			
— betonarna (kos)	144.000	39.237	38,9
— kamnolom (m ³)	22.900	2.888	12,6
— toplarna (Gcal)	11.250	8.391	76,7
GRAMAT			
— opekarna (kos)	11.000.000	5.136.524	46,7
— kamnolom (m ³)	32.000	34.139	106,7
RPZ			
— kamnolom (m ³)	179.600	128.373	71,5

STORITVE, OSTALA PROIZVODNJA

— TOZD RGD (din)	108.000.000	75.500.000	69,9
— TOZD Avtoprevoz (t/km)	7.500.000	5.948.041	79,3
— TOZD ESD (ure)	300.820	245.328	81,6
— toplarna (Gcal)	16.500	13.171	79,8

Erika Kavčič

jo v poštev. Za izdelavo teh rezervnih delov bo bilo potrebno nabaviti primerne obdelovalne stroje, ki jih tehnologija terja od obdelave posameznih rezervnih delov. Za izdelavo rezervnih delov hidravličnega podporja in odkopnih strojev je sedanja

TOZD ESD vsekakor zainteresirana, toda najbrž imajo željo te rezervne dele izdelovati tudi novo ustanovljene TOZD ESD pri posameznih rudnikih. Če ne bo prišlo do ustreznega samoupravnega sporazuma med posameznimi TOZD — vzdrževa-

nja, o delitvi dela, ki bo obvezen za vse delavnice, bo vsaka delavnica delala po svoje, krajši konec pa bo potegnila sedanja TOZD ESD. Če tak sporazum ne bo izdelan in sprejet se obe, tako elektro kot strojna delavnica sedanje TOZD ESD, ne bosta mogli zanašati na drobtinice, ki ne bodo prebavljive za novo ustanovljene TOZD — vzdrževanje pri rudnikih premoga.

Sedanja TOZD ESD ima zaposlenih 170 ljudi, za katere je potrebno preskrbeti delo in jim zagotoviti socialno varnost. Pri sedanjem razvoju organiziranja posameznih TOZD in medsebojnega povezovanja v REK — Zasavje, položaj za TOZD ESD nikakor ni rožnat. Kaže, da se bomo morali, razen na proizvodnjo premoga, precej navezati na zunanje naročnike in s tem zagotoviti socialno varnost zaposlenim. Z zunanjimi naročniki bomo vezani s pogodbami in roki izdelave, kar ne bo dopuščalo privilegiranega položaja za proizvodnjo premoga. Zunanji naročnik in proizvodnja premoga bosta morali biti za nas v enakopravnem položaju.

Zato je odločitev, da bomo imeli v REK — Zasavje 4 TOZD vzdrževanja, katerim je po za-

konu o združenem delu zagotovljen tudi samostojni razvoj in poleg tega še OZD Elektro strojne delavnice, dokaj čudna. Delavnice bi morale biti združene v eno delovno organizacijo pod enotnim vodstvom, kar bi

omogočilo organizirano razdelitev del za proizvodnjo premoga, presežek zmogljivosti pa bi lahko koristno uporabili za zunanje naročnike.

Adolf Polak

Rebalans gospodarsko-finančnega načrta za leto 1977 — premog, bistvene spremembe

Na temelju sklepa delavskega sveta REKZ, so strokovne službe skupno s TOZD proizvodnje premoga in odbor za izvajanje samoupravnega sporazuma, pripravile rebalans — popravek gospodarsko-finančnega načrta za leto 1977 — premog.

Vzroki, ki so narekovali izdelavo rebalansa za letošnje leto so predvsem:

— spremembe, ki so pogojevale odstopanja od načrtovane elektroenergetske bilance za leto 1977, so bistveno vplivale tudi na porabo premoga v REKZ, saj je TET v I. polletju izpolnila načrt proizvodnje električne energije le v višini 88,7 %;

— osnovni gospodarskofinančni načrt za leto 1977 je planirano proizvodnjo 1,660.000 ton pogojeval s pravočasno izgradnjo jamskih objektov,

ugrajevanje kompleksne jamske mehanizacije in vključevanje nove transportne opreme;

— potrebna investicijska vlaganja za rebalans jamske odkopne opreme niso bila realizirana, kar je v sedanjem obdobju povzročilo upadanje proizvodnje napram načrtu;

— vsi ti vzroki, ki časovno sovpadajo s proizvodnimi težavami, to so:

— težji montan geološki pogoji v jamah;

— zaostajanje investicijskih vlaganj in

— slaba tehnična opremljenost jamski objektov, so terjali izdelavo rebalansa gospodarskofinančnega načrta za leto 1977.

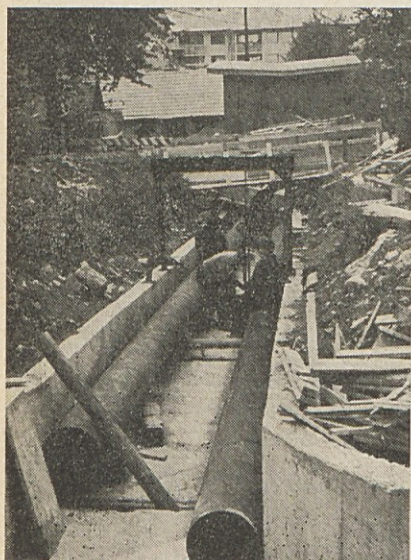
Bistvene spremembe, ki jih predvideva rebalans načrta so:

— količina proizvodnje (ton)		
načrt 1977	1,600.000 ton	100 %
rebalans načrta 1977	1,430.500 ton	86,2 %
— načrtovani prihodek (din)		
načrt 1977	644.231.800 din	100 %
rebalans načrta 1977	591,742.600 din	91,8 %
— lastna cena proizvoda (stroški)		
dosežena I—VI 1977	274,720.200 din	100 %
rebalans načrta VII—XII 1977	274,929.500 din	100,1 %

Iz indeksov, ki kažejo spremembo načrta in njegov rebalans, je razvidno, da količina proizvodnje in prihodek na pro-

izvodnji premoga padata, da pa je lastna cena (stroški) enaka doseženi v I. polletju 1977.

Ivan Juvan

Toplovodno omrežje se širi. Polaganje vročevoda profila 400 mm na območju Polaja v Trbovljah.

Foto A. Bregant

Na kratko o varstvu pri delu

V vseh TOZD REK Zasavje smo v letošnjem prvem polletju registrirali 352 poškodb pri delu, od katerih je bilo 14 hujših. Napram istemu obdobju preteklega leta so se primeri poškodb zmanjšali za 12 %. Število izgubljenih šihov zaradi poškodb dosega letos 8.138 (lani pa jih je bilo 10.277), kar je za 19 % manj od preteklega leta.

Za pravilno oceno varstva pri delu pa moramo pojasniti, da so se spremenili nekateri faktorji, od katerih je odvisno število poškodb. To so predvsem delovno okolje, način dela in osebni faktor ter intenziteta dela, ki se odraža v višini proizvodnje in v številu izvršenih šihov. Letos smo zmanjšali proizvodnjo napram istemu obdobju lanskega leta za 13 % in število izvršenih šihov za 8 %. Razmerje med številom primerov poškodb in izvršenimi šihovi pa pove, da smo imeli lani 1.548 izvršenih šihov na en primer poškodbe pri delu, letos pa 1.631 izvršenih šihov, kar pomeni za 5 % izboljšano stanje varstva pri delu, ki naj bi bil dejanski odraz poboljšane delovnega okolja, načina dela in osebnih prizadevanj.

Delež, ki ga za dvig stanja varstva pri delu pripisujemo delovnemu okolju in ustreznejšemu, sodobnemu načinu dela, ima svoje opravičilo v uvedbi mehaniziranih odkopov predvsem pa v mehanizaciji tistih faz pridobivanja, ki so terjale največ ročnega dela, to je podpiranje, rušenje in etažni prevoz. Pa tudi delovno okolje se je glede varnosti z uvedbo sodobnega podpiranja občutno spremenilo. Analize poškodb pri delu kažejo že skoraj popolno odsotnost poškodb, ki so nastale kot posledica pretežno ročnega dela v neprimernem delovnem okolju in se v zadnjem času vse bolj približujejo navonastalim delovnim pogojem. Tako smo imeli od 352 poškodb v letošnjem prvem polletju le 42 poškodb nastalih za-

radi pada premoga ali jalovine s stropa in sten in še vedno 29 nesreč pri manipulaciji z vozički in le še 10 pri tesarjenju. Nasprotno temu so nam pa potrebe po novih opravilih prinesle tudi določene neprijetnosti. Z uvajanjem jeklenega podporja, predvsem ločnega (TH), je porasel jamski transport in z njim vse večje možnosti za poškodbe.

Moremo priznati, da se nam poškodbe, povzročene pri transportu jeklenega podporja, pojavljajo najčešče in s svojimi 49 primeri v polletju prekoračujejo vse tipične rudarske poškodbe. Zelo visoka števila poškodb so registrirana tudi pri hoji v obratnem prostoru, na delo in z dela ter pri transportni mehanizaciji.

V naslednjem navajamo najvažnejše poškodbe po vzrokih in vrstem redu:

— pri spravilu jeklenega podporja	49 poškodb
— od padca premoga ali jalovine s sten in stropa	42 poškodb
— pri hoji v obratnem prostoru	29 poškodb
— pri prevozu z vozički	26 poškodb
— od udarca predmetov	20 poškodb
— pri transportni mehanizaciji	18 poškodb
— na poti na delo in z dela	16 poškodb
— pri ravnanju s stroji	15 poškodb
— pri tesarjenju	10 poškodb
— pri ravnanju z ročnim orodjem	8 poškodb

Vse ostale poškodbe so maloštevilne, nespecifične in jih na tem mestu ne omenjamo. K navedenim pa lahko dodamo naslednji komentar:

Težko je določevati učinkovitejše ukrepe za preprečevanje poškodb od padca premoga in jalovine s stropa in sten, ker

je to tudi pri sedanjem modernem podporju spremljajoč pojav delovnega postopka, ki se da zaenkrat omiliti edino z večjo pazljivostjo. V splošnem so pa te vrste poškodb nekako razumljiv rudarski pojav, ki v takem številu (42) za polletje nikakor ni zaskrbljujoč.

Pomembnejše so poškodbe pri transportu jeklenega podporja. Te poškodbe so številnejše, često težjega značaja in povzročene z nedovolj premišljeno manipulacijo in rabo tovrstnega podporja. Poškodbe povzročajo demontažo in transport predvsem deformiranega jeklenega podporja, ki ni primerno za zlaganje zaradi nestabilnosti v povezu ali kupu. Vsak odvzem posameznega kosa lahko povzroči porušitev ravnotežja v skladalnici in s tem nekontrolirane oplete posameznih železnih kosov.

S tem delamo dve napaki:

— podporje puščamo vgrajeno, da se prekomerno deformira, s čimer povzročamo tudi materialno škodo;

— tako deformirano železno podporje največkrat deponiramo v ozkih odkopnih progah dokler nas pač prilike ne prisilijo, da ga odstranimo. S tem pa povzročamo dvakratno prelaganje in možnost poškodb ob nestabilno naloženih kupih v že itak tesnih prehodih odkopnih prog.

Prav tako so zaradi zmanjšanega transporta, ki odpade na jamske vozičke še vedno pereče poškodbe pri prevozu z jamskimi vozički. Pretežno število teh nezgod pa nastaja izključno zaradi neupoštevanja tehničnih in varnostnih navodil.

Tudi težke poškodbe, ki jih je bilo v I. polletju 13, so številčno v enakem medsebojnem razmerju, kot lahke poškodbe. Od 13 poškodb so štiri nastale pri transportu železnih predmetov, dve sta bili povzročeni

zaradi pada premoga na odkopu, pri podpiranju s hidravličnim podporjem, dve sta bili pri hoji v obratnem prostoru, ena pri nezavarovanem vitlu in ena pri manipulaciji s težkim predmetom. Vse te poškodbe pa smatramo kot težje predvsem zato, ker zdravljenje traja več kot 60 dni.

Če se ozremo na vsakdanje dogodke — v naših jamah, pri strojih in ostalih deloviščih, si bomo kaj hitro edini, da kot merila za stanje varstva pri delu ni samo enostavno upoštevati števila poškodb pri delu, saj so te večkrat odvisne od spleta najrazličnejših faktorjev, ki se več ali manj pojavljajo kot povzročitelji nenadoma in

nekontrolirano. Zato je **trajno upoštevanje varnostnih ukrepov še toliko pomembnejše**. Določen red pri vzdrževanju strojnih naprav, prostorov in delovišč, bo zanesljivo lahko preprečil vse ostale poškodbe, katerih danes nismo omenili in izhajajo prav iz tega stanja, ki ga zagovorniki stare prakse imenujejo slučaj, ni pa malomaren odnos do varnega dela.

Oboje! — Tako novi delovni sistemi in stroji kot zavestnejši odnos do varnosti pri enostavnih napravah in orodju se mora razviti pri našem delu, da bomo koncem leta lahko ugotavljali vidnejši rezultat delovanja varstva pri delu.

Emil Kohne

Aktivnost samoupravnih organov

Odbor za kadrovsko politiko in socialno varstvo REKZ

Dne 17. avgusta je imel odbor za kadrovsko politiko in socialno varstvo svojo 6. sejo — izredno sejo, na kateri je obravnaval in sklepal o naslednjih zadevah:

— obravnaval je problematiko okrog ustanovitve samoupravne interesne skupnosti SR Slovenije za ekonomske odnose s tujino in imenovanjem delegatov. Po zakonu se vključujejo v to samoupravno skupnost vse delovne organizacije. Sklenil je, da naj delavski sveti TOZD REKZ izvolijo tri delegate v IV. enoto skupnosti — energetika. Predlagali so za kandidate Slavka Kondiča, dipl. inž. za področje v Hrastniku, Ivana Zupana, za področje REKZ v Trbovljah in Danijela Galufa, dipl. inž. za področje REKZ v Zagorju. Strinjal se je s tem, da naj bo delegat v skupščini SISEOT iz REK Velenje (Alojz Ribič), za člane delovnih odborov pri SISEOT pa je odbor evidencialni tri delegate, in sicer: Janka Lapornika, dipl. ek. in Ivana Bergerja, dipl. inž. iz REK Zasavje in Emila Conradija iz REK Velenje. K temu morajo dati svoja soglasja tudi REK Velenje, rudnika Kanižarica ter Senovo;

— na naknadno objavljeni kadrovske študentske stipendije je odbor prejel v razpisnem roku dve prošnji. Kadrovske študentske za študij na pravni fakulteti je podelil Ivanka Vukovič in za študij pedagogike in sociologije na filozofski fakulteti Viktoriji Novak. Poleg tega je podelil Nikiču Peru iz TOZD RP Trbovlje — kopaču, kadrovske študentske za šolanje na rudarskem oddelku tehniške srednje šole v Velenju. S tem je odbor končal letošnje podeljevanje razpisanih kadrovske študentske;

Po dolgih letih razprav, priprav, čakanja, itd., je končno 30. 8. 1977 bager prvič zasadil »lopato« na bivšem Volajavem zemljišču poleg splošne bolnišnice v Trbovljah. Inženiring nad gradnjo ima RUDIS, gradbena dela pa izvaja GIP BETON Zasavje — TOZD Operativa Zasavje, Trbovlje. Upamo, da bo objekt dograjen v dogovorjenem roku. (Foto M. C.)

— TOZD RŠC je dobil nalogo, da izdela pregled vseh slušateljev upravno pravne in visoke in višje šole zaradi možne zasedbe ustreznih delovnih mest;

— ustrezno obvestilo je sprejel na znanje tudi glede zasedbe delovnih mest »tajnik skupnosti za premog« in »knjigovodja — administrator skupnosti za premog«.

Odbor za družbeni standard REKZ

14. seja odbora za družbeni standard REKZ je bila 5. septembra 1977. Na njen pa so razpravljali in sklepali o naslednjih zadevah:

— ugotovil je, da so bili sklepi, ki jih je odbor sprejel na svoji 12. in 13. seji izvedeni;

— seznanjen je bil s potekom in zaključkom obnovitvenih del v zgradbi Kaldana, ki sodi v okvir počitniškega doma REKZ na Rabu. Prav tako so nekatera obnovitvena dela potekala tudi v domu v Crikvenici. Odbor pa je bil seznanjen tudi z ugotovitvami posebne komisije, ki si je ogledala opravljena dela na Rabu in je bila do ugotovljenih pomanjkljivosti zelo kritična; o ugotovitvah te komisije so bili člani odbora tudi pismeno seznanjeni. Člani odbora so bili mnenja, da je skrajni čas, da je treba počitniški dom na Rabu urejevati načrtno in ne le za trenutno odpravo hib na zahtevo raznih inšpekcijskih organov. Doslej so bila vložena posebno na Rabu, precejšnja denarna sredstva za obnavljanje doma, vendar bo treba v najkrajšem času pristopiti k popolni obnovi tega doma, ker so objekti dotrajani v vseh pogledih. Glede na to, da je prav v času seje tega odbora na Rabu posebna strokovna komisija z nalogo, da na mestu samem ugotovi razlike med dejansko opravljenim in zaračunanim obsegom del, odbor ni mogel sprejeti dokončnega stališča in bo o zadevi vnovič razpravljal in sklepal. Odbor je obravnaval objavo enote za družbeno pomoč pri samoupravni stano-

Delitev sredstev za OD delavcev

Delavcu v temeljni organizaciji gre osebni dohodek, namenjen za zadovoljevanje njegovih osebnih potreb, kot tudi za zadovoljevanje skupnih in splošnih družbenih potreb, ki se na podlagi samoupravnega sporazuma oziroma zakona krijejo iz njegovega osebnega dohodka.

Osebni dohodek delavca se določa tako, da ustreza rezultatom njegovega dela in njegovemu osebnemu prispevku, ki ga je dal s svojim živim delom in z upravljanjem in gospodarjenjem z družbenimi sredstvi kot svojim in družbenim minulim delom k povečanju dohodka temeljne organizacije, v skladu z načelom delitve po delu in v sorazmerju z rastjo produktivnosti svojega dela in dela delavcev v drugih temeljnih organizacijah, s katerimi je združil delo in sredstva, ter celotnega družbenega dela.

Poleg načela delitev po delu uporabljajo delavci v temeljnih organizacijah tudi načelo solidarnosti, predvsem tako, da s sredstvi za skupno porabo prispevajo h kritju določenih socialnih in drugih potreb delavcev z nižjim osebnim dohodkom in njihovih družinskih članov.

Delavci v temeljni organizaciji so dolžni določiti osnove in merila za delitev sredstev za osebne dohodke.

Če delavci v temeljni organizaciji ne določijo osnov in meril, prejemajo le z zakonom zjamčeni osebni dohodek.

Samoupravni splošni akt, ki določa osnove in merila za delitev sredstev za osebne dohodke, se sprejme v skladu s samoupravnim sporazumom o skupnih osnovah in merilih, ki so ga delavci v temeljni organizaciji sklenili z delavci v drugih temeljnih organizacijah v sestavi iste delovne organizacije, in ne sme biti v nasprotju s samoupravnim sporazumom o skupnih osnovah in merilih, ki so ga delavci v temeljni organizaciji sklenili z delavci v drugih temeljnih organizacijah izven sestave delovne organizacije.

Sredstva za osebne dohodke se delijo na osebne dohodke delavcev v temeljni organizaciji, uporabljajo pa se tudi za nadomestilo osebnega dohodka delavcev v primerih, ki jih določata zakon in samoupravni splošni akt v skladu z zakonom.

Z osnovami in merili za delitev sredstev za osebne dohodke zagotavljajo delavci v temeljni organizaciji, da se njihovi osebni dohodki ugotavljajo na podlagi prispevka k delu in odvisno od rezultatov dela in poslovanja, ki jih doseže temeljna organizacija.

Prispevek delavca k delu je odvisen od količine in kakovosti dela, upoštevajoč zlasti obseg in zahtevnost dela, kakovost doseženih rezultatov dela, uspešnost pri uporabi delovnih sredstev, pri delu dosežene prihranke, izrabo delovnega časa, odgovornost pri delu in pogoje, v katerih delavec dela.

Prispevek delavca k delu je odvisen tudi od povečanja dohodka temeljne organizacije, ustvarjenega zlasti z upravljanjem in gospodarjenjem s sredstvi družbene reprodukcije v temeljni organizaciji in v različnih oblikah združevanja teh sredstev kot s svojim in družbenim minulim delom ter z odločanjem o poslovanju temeljne organizacije ali delovne organizacije ali druge organizacije združenega dela, v katere sestavi je oziroma v katero je združena temeljna organizacija, ter o organiziranju dela, o rekonstrukciji, modernizaciji in drugi tehnični izboljšavi, o programih in delitvi dela, o investicijskih vlaganjih in o uporabi znanstvenih, tehničnih in tehnoloških dosežkov ter strokovnih izkušenj v delovnem procesu v temeljni organizaciji.

(Iz zakona o združenem delu)

vanjski skupnosti občine Trbovlje vprašanje solidarnostnega subvencioniranja stanarin. Stanarine so se s 1. julijem t.l. v Trbovljah povišale za 30%, vendar je dana možnost, da posebno prizadeti občani lahko vložijo prošnje za subvencioniranje stanarin na temelju posebnega občinskega odloka, ki je bil objavljen v Uradnem vestniku Zasavja, številka 7/77. Vse člane je treba vnovič opozoriti na to možnost;

— odbor je nadalje razpravljal o sklenitvi pogodbe s samoupravno stanovanjsko skupnostjo glede združevanja sredstev za stanovanja;

— do naslednje seje bo izdelan tudi pregled vplačanih anuitet od posojil, ki so jih prejeli člani kolektiva za individualno stanovanjsko izgradnjo v preteklih letih.

Delavski svet SOZD EGS

9. seja delavskega sveta SOZD EGS je bila 19. avgusta t.l. Na njej pa so razpravljali in sklepali o naslednjih zadevah:

— evidentiral je možne kandidate za izvršilne organe samoupravne interesne skupnosti za ekonomske odnose s tujino za področje elektro gospodarstva in področje rudarstva;

— ocenil je predlog samoupravnega sporazuma o pridobivanju dohodka iz svobodne menjave dela v prometu z električno energijo za primerne in ga posreduje v sprejem delavcem temeljnih in enovitih delovnih organizacij elektro gospodarstva Slovenije kot usklajen predlog;

— hkrati s predložitvijo predloga samoupravnega sporazuma o pridobivanju dohodka iz svobodne menjave dela je treba ISE opozoriti, da naj istovremno z elektroenergetsko bilanco za leto 1978 določi tudi ceno električne energije, kar izvira iz samoupravnega sporazuma o pridobivanju dohodka iz svobodne menjave dela;

— ocenil je predlog samoupravnega sporazuma o ugotavljanju udeležbe podpisnic o

skupnem prihodku v prometu z električno energijo z normativi, za primerne in ga je sklenil posredovati v sprejem delavcem TOZD in enovitih delovnih organizacij SOZD EGS. Hkrati je sprejel tudi nekaj sprememb v tem sporazumu;

— sprejel ni samoupravnega sporazuma o obratovalni pripravljenosti naprav, pač pa je naložil komisiji za obratovalno pripravljenost, da na temelju danih pripomb v javni razpravi in na seji delavskega sveta, izdelava nov osnutek samoupravnega sporazuma in ga predloži vnovič delavskemu svetu na naslednji seji v obravnavo;

— sprejel je na znanje informacijo o poslovanju in razporejanju skupnega prihodka v prometu z električno energijo za I. polletje 1977. Hkrati je sklenil, da je treba do prihodnje seje DS pripraviti analizo doseženih finančnih rezultatov po posameznih delovnih organizacij, s podrobnim opisom odstopanj od predvidene ocene poslovanja in odstopanj med periodičnim obračunom za I. polletje in dejanskim stanjem v osnovni in stranski dejavnosti SOZD EGS;

— na znanje je sprejel analizo gibanja zaposlenih in ana-

lizo izplačanih osebnih dohodkov v elektro gospodarstvu Slovenije ter osebnih dohodkov v elektro gospodarstvu Jugoslavije v letu 1976;

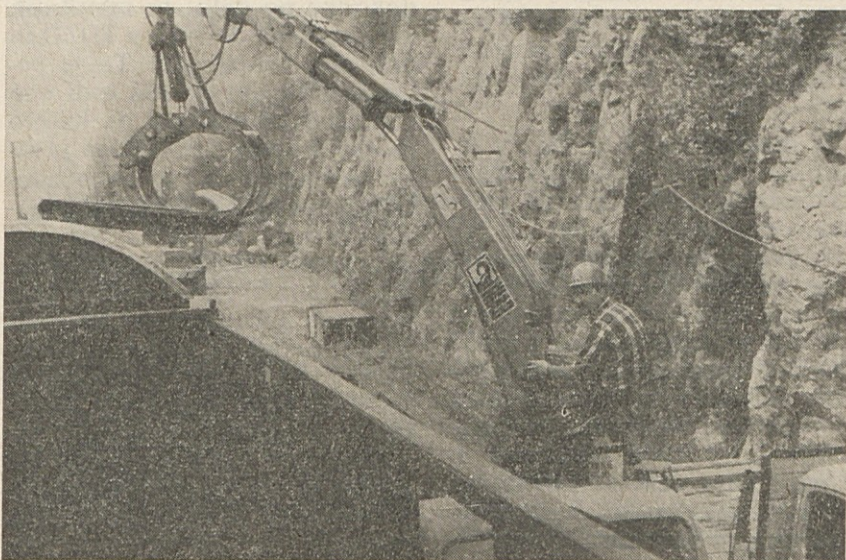
— potrdil je pogodbo o najetju kredita pri evropski investicijski banki kot udeležbo pri financiranju izgradnje objektov II. faze 400-kV mreže Jugoslavije;

— potrdil je osnutek pogodbe o konzultantskih uslugah za izgradnjo II. faze osnovne 400-kV mreže Jugoslavije;

— soglašal je z ustanovitvijo konzorcija jugoslovanskih poslovnih bank za pridobitev inozemskih finančnih in blagovnih kreditov v višini 129 milijonov, ki so potrebni za izgradnjo II. faze 400-kV mreže Jugoslavije;

— sprejel je poročilo o izvažanju programa racionalizacije in zmanjšanja stroškov poslovanja za I. polletje 1977 in ga je sklenil predlagati v obravnavo zboru združenega dela skupščine občine SR Slovenije;

— ustrezne sklepe je sprejel tudi v zvezi s sofinanciranjem gradnje skupne kotlarne pri poslovni zgradbi SOZD EGS v Ljubljani, ter prekoračitvijo del pri izgradnji obratovalnega

Razkladanje jamskega lesa na razkladalni rampi na železniški postaji v Trbovljah, je seveda precej olajšano v primerjavi z nekdanjim težkim fizičnim delom razkladalcev pri razkladanju lesa iz železniških vagonov. Les sedaj preklada iz železniških vagonov na tovornjak dvigalo Hiab, ki ga upravlja šofer avtomobila. (Foto A. Bola)

centra v prizidku poslovne stavbe DES v Ljubljani;

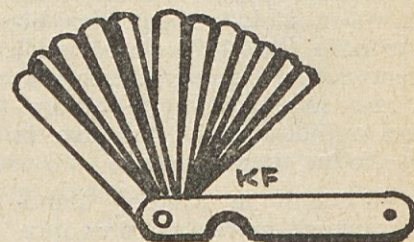
— strinjal se je s tem, da se konča izdelava investicijsko-tehnične dokumentacije za poslovne prostore DS skupnih služb SOZD EGS v Mariboru z upoštevanjem, da se za celotno

predračunsko vrednost okoli 15 milijonov din zagotovi sredstva iz energetskih sredstev v okviru samoupravnega sporazuma, o združevanju sredstev za financiranje graditve objektov po samoupravnem planu razvoja elektroenergetike za obdobje 1976—1980.

sedanjih analitičnih ocen delovnega mesta, uporabi termina pogojni delavec, delovnega mesta kot temelja za razdelitev, ipd. Vemo, da bo to zelo težko.

Uporaba zakona o združenem delu je odprla veliko število problemov, ki se nanašajo na ustvarjanje, razporejanje in delitev dohodka. To je konkretno konstituiranje združenega dela na dohodkovnih osnovah. Zato morajo biti naša prizadevanja za čimprejšnjo izdelavo in obravnavo ter sprejemanje meril za razdelitev sredstev za osebne dohodke in osnov o merilih za razdelitev, čim aktivnejša in čimbolj intenzivna že takoj v prvih jesenskih mesecih. Mnogo nalog bo treba ob tej priliki konkretizirati, ker so bile doslej odprte. Gre v bistvu za novo dograditev razdelitve po delu in rezultatih dela. Teh odprtih vprašanj pa bo več, saj obstajajo razlike v višini dohodka med poedinimi TOZD, poedinimi vejami gospodarstva, prav tako pa je neurejeno vprašanje cen v pogojih delovanja tržišča, svobodne menjave dela, vprašanja minulega dela, razmejitev prispevkov iz dohodka in osebnih dohodkov, itd.

Delavci vseh TOZD so se v preteklih tednih že odločali o ustanavljanju novih temeljnih organizacij združenega dela, v naslednjih dneh pa se bomo odločali tudi o nadaljnjem povezovanju v delovne organizacije in sestavljenju organizacije združenega dela REK Zasavje. Le z združenimi močmi bo možno poslovati dobro ali mnogo bolje, odpraviti pa bo možno tudi vse slabosti, ki se pojavljajo v poslovanju posameznih organizacij združenega dela. Združevanje je torej naša bodočnost.

Jesenski meseci — meseci velikih obveznosti

Običajni letni predah, ki smo se ga privadili vsako leto zaradi letnih dopustov v obdobju od julija do srede septembra, je za nami. Za nas ne moremo trditi, da smo v tem času v celoti počivali, saj smo v tem obdobju opravili kljub vsemu, obsežno delo, predvsem v pogledu oblikovanja oziroma ustanavljanja novih TOZD, ter pri pripravah na ustanovitev novih delovnih organizacij in sestavljenju organizacije združenega dela. Samoupravna aktivnost je bila torej dosledna pri izvajanju določil zakona o združenem delu. Vendar pa nam jesenski meseci letošnjega leta nalagajo neodložljive naloge pri izvajanju nadaljnjih določil zakona o združenem delu in to ne brez razloga.

V septembru t.l. je bila v teku razprava o samoupravnem sporazumu o združevanju dela delavcev v TOZD, sedaj pa potekajo priprave za sprejemanje tega temeljnega samoupravnega akta delavcev, ki ga morajo sprejeti na referendumu v vsaki TOZD. Potem ko bo s strani večine delavcev ta samoupravni akt sprejet, bo sledilo podpisovanje izjav vseh delavcev o združevanju dela v TOZD. Na referendumu bodo hkrati sprejemali tudi statutarni sklep.

Nadaljnja naloga je tudi izvedba referendumov za sprejetje sklepov za organiziranje bodočih delovnih organizacij in referendumov za sprejetje sklepa o

organiziranju sestavljene organizacije združenega dela REKZ. Hkrati potekajo priprave tudi na izdelavo, razpravo in sprejemanje statutih temeljnih organizacij združenega dela, delovnih organizacij in SOZD. Sledile bodo volitve v delavske svete TOZD, delovne organizacije in SOZD REKZ, disciplinske komisije in samoupravne delavske kontrole.

Naslednje naloge, ki potekajo vzporedno z novo samoupravno organiziranostjo, pa so priprave in izdelava meril ter izdelava pravilnika za razdeljevanje sredstev namenjenih za osebne dohodke po delu in rezultatih dela vsakega delavca v TOZD in delovnih skupnostih. To je poleg ostalih obveznosti tudi ena temeljnih obveznosti na katero moramo opozoriti. Naloga je zelo aktualna saj iz zakona o združenem delu izhaja, da morajo biti do konca t.l. sprejeti pravilniki v TOZD in delovnih skupnostih kakor tudi samoupravni sporazumi v delovnih organizacijah. V primeru, če do konca leta teh pravilnikov TOZD ne bodo sprejele in delavski sveti osvojili, bodo od 1. januarja 1978 dalje prejeli vsi zaposleni v organizacijah združenega dela zajamčene osebne dohodke, na kar zakon o tem nedvomno opozarja. O vrednotenju dela in doprinosu k ustvarjenemu dohodku TOZD je bilo že precej govora, vendar se bomo težko poslovili od do-

Samoupravno organiziranje in izobraževanje

Z zvezno ustavo in republiškiimi ustavami pa tudi z zakonom o združenem delu so določene oblike organiziranja delavcev — obvezne in neobvezne. Oblike združevanja pa so kar precej širokega značaja. Delavci združujejo svobodno svoje delo in sredstva družbene reprodukcije v temeljnih organizacijah združenega dela, v delovnih organizacijah in tudi drugih oblikah združevanja dela in sredstev, zaradi ustvaritve skupnih interesov z delom in pridobivanjem dohodka v poedinah med seboj odvisnih delih združenega dela pa tudi v skupnem odnosu do družbene reprodukcije.

Na temelju ustavnih določil in določil zakona o združenem delu bi lahko na grobo postavili naslednjo shemo združevanja in povezovanja delavcev. V tem pregledu razlikujemo:

- združevanja dela in sredstev;
- združevanje dela;
- povezovanje zaradi ustvarjanja skupnih ciljev in interesov;
- združevanje zaradi ustanavljanja organizacij skupnih interesov;
- povezovanje v širše oblike sodelovanja;
- ustanavljanje samoupravnih interesnih skupnosti;
- združevanje organizacij in skupnosti na področju gospodarstva;
- združevanje organizacij na področju družbenih dejavnosti.

Združevanje dela in sredstev v organizacijah združenega dela delimo na obvezne in neobvezne oblike. Obvezne oblike združevanja dela in sredstev sta temeljna organizacija združenega dela in delovna organizacija. O nadaljnjem združevanju dela in pa sredstev delavci svobodno odločajo.

Pod pojmom organizacija združenega dela razumemo — temeljno organizacijo združenega dela, delovno organizacijo in sestavljeno organizacijo združenega dela. To so tudi najpogo-

stejše oblike združevanja dela in sredstev delavcev. Delavci pa lahko združujejo svoje delo in sredstva družbene reprodukcije tudi v druge oblike. Takšna oblika je npr. poslovna skupnost. Te poslovne skupnosti so po sedaj veljavni ustavi iz leta 1974 novost, ker doslej ne poznamo po ustavi in zakonu več poslovnih združenj oziroma organizacij poslovnega združenja. Zato je v teku tudi reorganizacija poslovnih združenj.

Za razliko od združevanja dela in sredstev družbene reprodukcije pa poznamo tudi združevanje dela. Delovni ljudje, ki z osebnim delom samostojno opravljajo profesionalno dejavnost, lahko združujejo svoje delo in osnujejočasne ali trajne delovne skupnosti. Tu gre za opravljanje poslov skupnega značaja, ki ga opravljajo te delovne skupnosti samostojno, vendar obstaja razlika od tistih delovnih skupnosti, ki opravljajo delo skupnega značaja za združene organizacije.

Organizacije združenega dela — temeljne, delovne in sestavljene, samoupravne interesne skupnosti in druge pravne osebe, lahko s samoupravnim spo-

razumom ustanovijo banko ali drugo finančno organizacijo za opravljanje kreditnih in drugih bančnih poslov. Prav tako lahko osnujejo tudi skupnost za zavarovanje delovnih sredstev in oseb zaradi odpravljanja in zmanjševanja vzrokov, ki lahko izzovejo škodo, riziko ipd. Ustanovitve samoupravnih interesnih skupnosti zaradi zadovoljevanja določenih potreb s svobodno menjavo dela, je prav tako eden načinov povezovanja in ustvarjanja pravice dela s sredstvi družbene imovine. Združevanje v gospodarske zbornice in splošna združenja poteka prav tako zaradi napredovanja dela in poslov, usklajevanja posebnih in splošnih družbenih interesov, dajanje pobud za sprejemanje zakonov in utrjevanje ekonomske politike, nudenje pomoči pri utrjevanju razvojne politike, pripravljanje načrtov in samoupravno urejanje družbenoekonomskih odnosov.

S tem pregledom smo želeli opozoriti na vrste in možnosti povezovanja združenega dela, združevanje dela in sredstev in samoupravnega povezovanja zaradi ustvarjanja skupnih interesov.

Delegatski sistem in evidentiranje kandidatov

O oceni uresničevanja delegatskega sistema in delegatskih odnosov je bilo doslej že govora na seji izvršnega odbora občinskega odbora sindikata delavcev energetike in premogovništva v juninju t.l. Oceno uveljavljanja delegatskega sistema in delegatskih odnosov je izdelala posebna skupina, imenovana s strani občinskega sveta Zveze sindikatov Slovenije — Trbovlje, temelj ocene pa pred-

stavljajo podatki, mnenja in stališča, ki so jih na podlagi posebnega vprašalnika posredovale temu organu osnovne organizacije sindikata. Ta odziv pa je pokazal veliko zavest vodstev osnovnih organizacij sindikata, saj se zavedajo, da bodo izdelane ocene pomenile osnovno izhodišče in usmeritev za politične priprave na volitve v letu 1978, hkrati pa bodo ocene služile tudi za izdelavo programov,

v katerih bodo opredeljene še konkretnejše naloge in nosilci predvolilnih aktivnosti. V ta namen je občinski svet Zveze sindikatov že tudi organiziral seje s predsedniki izvršnih odborov osnovnih organizacij ter s predsedniki konferenc osnovnih organizacij sindikata po panogah, osnovne organizacije sindikata pa so bile podrobneje seznanjene s poročilom o delovanju delegatskega in skupščinskega sistema v občini, ki med drugim obravnava tudi sistem informiranja delovnih ljudi in občanov ter njihovih delegacij o zadevah, ki se obravnavajo v občinskih skupščinah in skupščinah samoupravnih interesnih skupnosti, o vključevanju skupščin samoupravnih interesnih skupnosti v delo in odločanje občinske skupščine, z delovnim področjem zborov občinske skupščine ter s postopki pri sprejemanju skupščinskih aktov, o usposobljenosti in delovanju delavske univerze glede družbenega izobraževanja, o vlogi in nalogah kluba samoupravljalcev ter o delu skupin delegatov in vključevanju občinske skupščine v delegatsko odločanje v skupščinah SRS in SFRJ.

Ob pripravah na volitve v letu 1978, so bile na ravni občinskih sindikatov že tudi opredeljene naloge z namenom, da bi kar najbolj uspešno izvedli vse predvolilne aktivnosti, ki morajo temeljiti na najbolj demokratičnih postopkih. Predsedniki osnovnih organizacij sindikata, vključno z ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami in samoupravnimi organi, so odgovorni za to, da bo postopek evidentiranja možnih kandidatov končan do roka, predsedniki izvršnih odborov sindikata pa so s tem v zvezi dobili nalogo, da v vseh samoupravnih sredinah imenujejo koordinacijske odbore za volitve v letu 1978. Naloge s tega področja so bile v TOZD REKZ izvedene, predlogi možnih kandidatov — evidentiranih, pa so bili s strani izvršnih odborov sindikata TOZD posredovani do roka občinskemu svetu Zveze sindikata.

Nadaljnje naloge, ki jih je potrebno opraviti v okviru pri-

prav na volitve v letu 1978, so rokovno opredeljene in obravnavajo med drugim: izdelavo prvega pregleda evidentiranih možnih kandidatov, predkandidacijski postopek, razpis volitev, kandidacijski postopek, volitve.

Kar zadeva evidentiranja možnih kandidatov za bodoče volitve v samoupravne organe in družbenopolitične organizacije v TOZD in delovni skupnosti skupnih služb, o tej nalogi nenehno opozarjamo na vseh sejah in sestankih, ki jih sklicujemo na ravni DPO delovne organizacije. Zato mora evidentiranje zajeti čim širši krog delavcev, pri čemer moramo stremeti, da bomo v samoupravno in družbenopolitično področje vključili take kandidate, ki bodo kos uresničevanju samoupravljanja v združenem delu.

Posebno pozornost moramo posvetiti predvsem evidentiranju kandidatov v delegacije samoupravnih interesnih skupnosti, kajti prav na tem področju

v tej mandatni dobi ugotovljamo določene pomanjkljivosti, ki pa jih lahko odpravimo le s tem, da bomo v splošne delegacije izvolili tiste delavce, ki bodo z vso resnostjo prevzeli odgovornosti, ki jim jih nalaga družba kot celota.

Ker evidentiranje možnih kandidatov za samoupravne organe in družbenopolitične organizacije v TOZD, v delovni organizaciji, kakor tudi v občinske skupščine in samoupravne interesne skupnosti še ni dokončno, je treba v TOZD in delovni skupnosti REKZ še nadalje izkoristiti vsakršno sestajanje tudi za še nadaljnje evidentiranje možnih kandidatov, tako da bodo delegatski odnosi na vseh ravneh resnično zaživele in da bodo bodoči izvoljeni delegati zagotovili v svojih neposrednih sredinah popolno in dostopno obveščanje delavcev o celotnem njihovem delovanju, kar je tudi njihova pravica in dolžnost.

Heda Železnik

Družbena samozaščita v združenem delu

Temeljna organizacija združenega dela je, kot jo opredeljuje ustava, osnovna oblika združenega dela, v kateri delavci neposredno in enakopravno uresničujejo svoje družbenoekonomske in druge samoupravne pravice in odločajo o drugih vprašanih svojega držbenoekonomskega položaja. Temeljna organizacija prevzema torej tudi odgovornost za družbeno samozaščito in varnostne razmere v svojem okolju.

Delovni ljudje in občani v družbeno samozaščito uresničujejo svojo pravico in izpolnjujejo dolžnost varovanja ustavne ureditve, samoupravnih pravic, človekovih svoboščin, družbenega in zasebnega premoženja in nedotakljivosti osebnosti. V tem je tudi smisel podružbljanja varnost-

nih zadev, kar je naš temeljni in neposredni cilj v graditvi in uresničevanju takega varnostnega sistema, ki ustreza socialistični samoupravni ureditvi. Podružbljanje tega področja je torej nujno tudi glede na smer našega celotnega razvoja družbenih odnosov, v katerih delovni ljudje postajajo nosilci odločanja o vseh pogojih in rezultatih svojega dela in jih sami ščitijo pred odtujevanjem, ščitijo pa tudi svojo pravico do odločanja.

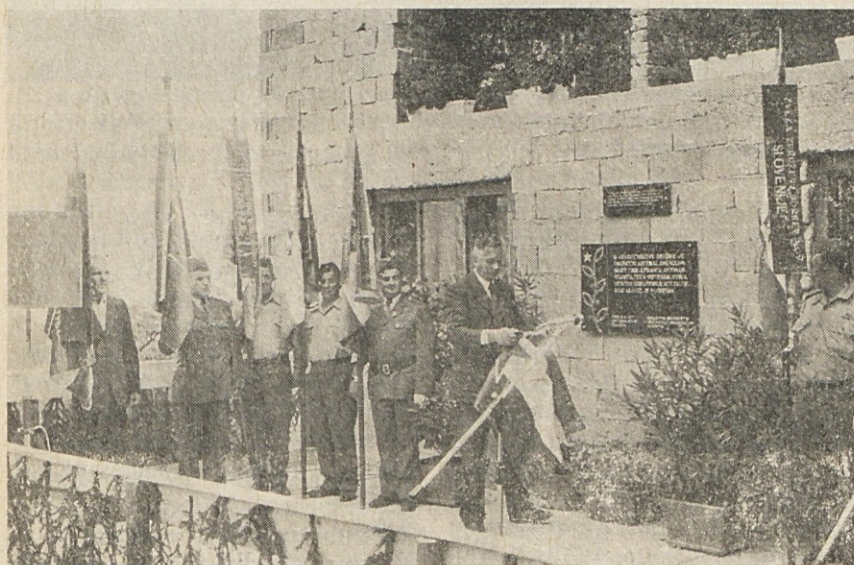
Družbeno samozaščito tvorijo številne in različne, posamezne ali med seboj povezane aktivnosti, ukrepi in dejanja, ki jih izvajajo posamezniki, organizacije in organi. Zato je uspešno učinkovito uresničevanje družbene samozaščite mogoče le ob ustrezni stopnji družbene zave-

sti, varnostne kulture, solidarnosti med ljudmi, družbene in samoupravne organiziranosti in usposobljenosti. Vse to pa je mogoče doseči le s stalnim političnim delom ter organiziranim delovanjem zveze komunistov, socialistične zveze in drugih družbenopolitičnih ter družbenih organizacij in društev.

V temeljnih in drugih organizacijah združenega dela delovni ljudje in občani na podlagi ustavnih določil organizirano

razvijajo samozaščitne aktivnosti ter preučujejo, preprečujejo in odpravljajo ogrožanje ustavne ureditve, različne pojave oblike vznemirjenosti, ogrožanja samoupravnih pravic in družbenih odnosov, politično, moralno ali materialno škodo, ogrožanje življenja ali zdravja delovnih ljudi in druge varnostne probleme. Pri tem razvijajo vrsto družbenopolitičnih aktivnosti, ki prispevajo k rasti varnostne kulture. Nosilci te aktivnosti so zlasti družbenopolitične organizacije.

mogoče pričakovati polnoštevilnega odziva delavcev v TOZD, pa tudi ne njihovega aktivnega sodelovanja v posameznih fazah procesa odločanja. Že večkrat smo poudarili, da v tem procesu ne morejo sodelovati le glasilo Srečno in pa Bilten ter razne okrožnice in zapisniki, pač pa tudi oglasne deske, razglasne zvočne postaje, informativni predalniki, domača radijska postaja in RTV. V tem pogledu smo dosegli ob sodelovanju z novinarji raznih časopisov in RTV iz Zasavja, določen napredek in uspeh. V informacijski proces je treba vključiti tudi vse oblike osebnega izražanja potreb in interesov delovnih ljudi. Prislunhiti je treba mnenjem, stališčem, pripombam in pobudam, ki jih dajejo delavci na sestankih samoupravnih delovnih skupin v TOZD, na sejah družbenopolitičnih organizacij, sejah samoupravnih organov, zborih delavcev in raznih drugih prilikah. Seveda pa mora biti za to na razpolago dovolj časa, ker mora biti vsaka odločitev dovolj pretehtana z vseh strani, pa tudi dovolj utemeljena.

V nedeljo, 4. septembra t.l. so odkrili spominsko ploščo na hiši Kudrove kmetije na Vrheh. Po domače jim pravijo kar pri Krvavičniku. Odkritje je sodilo v okviru proslave ob prvem krajevnem prazniku krajevne skupnosti Čemšenik — Zagorje ob Savi. Spominsko ploščo je odkril tovariš Lojze Ribič.

(Foto L. Vozelj)

Civilna zaščita — oskrba poškodovancev ob naravnih nesrečah

Delavci v združenem delu morajo biti obveščeni

Že več mesecev potekajo prizadevanja delavcev naše delovne organizacije v vseh TOZD in delovni skupnosti skupnih služb, da na temelju predhodno opravljene analize obstoječega stanja, izpeljemo novo samoupravno organiziranost, z ustanovitvijo novih TOZD, novih delovnih organizacij, pa tudi nove sestav-

ljene organizacije združenega dela REK Zasavje.

Razumljivo je, da ves ta proces morajo spremljati vse vrste informativnih sredstev. Te informacije morajo biti pravočasne, kakovostne in prilagojene našim potrebam, oziroma potrebam delavcev v vseh TOZD. Brez ustreznih informacij ni

Ob hudih naravnih nesrečah, npr. ob potresu, povodnji, hudem neurju, zemeljskem plazju in podobnem, so organizatorji reševalnih akcij, štabi za civilno zaščito, in sicer predvsem občinski (mestni). Reševalne akcije ob takih nesrečah so pogosto zelo obsežne in v njih sodeluje veliko število raznovrstnih organizacij. Njihovo delovanje mora biti enotno vodeno in vsestransko usklajeno, usmerjajo in usklajujejo pa ga štabi za civilno zaščito.

Na primer. Ob hudem potresu kot eni največjih naravnih

katastrof, ki lahko doleti nek naseljeni predel, obsega reševanje:

— reševanje ljudi in imetja iz ruševin in pri tem ugotavljanje, kje so v ruševinah zasuti ljudje;

— prvo pomoč poškodovancem in njihovo medicinsko oskrbo;

— gašenje požarov, ki so ob potresu nastali zaradi okvar na električni napeljavi in kurščih;

— oskrbo prizadetega prebivalstva s hrano, oblačili in začasnimi bivališči;

— delno evakuacijo prebivalstva, predvsem neproduktivnih kategorij;

— izvajanje higienskih in protiepidemioloških ukrepov;

— pomoč poškodovani živali;

— začasno razmestitev živine v zasilne in druge hleve;

— popravilo poškodovanih komunalnih naprav;

— odstranjevanje ruševin in plazov;

— popravilo komunikacij;

— indentifikacijo in pokop mrtvih;

— zakop poginule živine;

— vzdrževanje reda in varnosti na prizadetem predelu, da bi tako preprečili nove nepotrebne žrtve in kriminal.

Ob vseh teh ruševalnih in sanacijskih delih mora biti glavna skrb namenjena človeku, njegovemu reševanju in preskrbi.

Število poškodovancev je ob nekaterih vrstah naravnih nesreč, še posebej pa ob hudih potresih v naseljenih predelih vedno zelo veliko. Taki potresi z nekaj tisoč ranjenimi niso redki, ob posameznih potresih pa je poškodovanih tudi po več deset tisoč ljudi.

Ob tem vsekakor velja poudariti, da leži ozemlje naše države v zelo aktivnem mediteransko-transazijskem potresnem pasu, v katerem so hudi potresi dokaj pogosti. V Sloveniji so močni rušilni potresi možni v Ljubljanski kotlini in njeni širši okolici, na ozemlju ob spodnjem toku Savinje in Save, ki obsega Celje, Zidani

V okviru prireditev ob letošnjem občinskem prazniku občine Zagorje so 21. avgusta 1977 ob navzočnosti številnih občanov in gostov slavnostno otvorili dom ljudske obrambe.

(Foto L. Vozelj)

most, Brežice in Kozjansko, v Slovenskih goricah in okoliških predelih do Murske Sobote, Maribora in Dravskega polja, na Tolminskem, v južnem delu Bele krajine, v dolini Temenice med Trebnjim in Mirno pečjo ter na ozemlju Ilirske Bistrice z okolico. Ta dejstva nam nalagajo, da moramo stalno skrbeti za primerno pripravljenost za hitro in učinkovito reševanje ob potresu, bodisi na ozemlju Slovenije, pa tudi zunaj njega.

Oskrba poškodovancev je ob hudi naravni nesreči, ko je njihovo število veliko, najpomembnejša reševalna naloga, ob kateri morajo sodelovati ne

le zdravstvene organizacije, temveč tudi enote civilne zaščite, prevozne, gostinsko-turistične in druge organizacije. Pri tem je treba zagotoviti hitro in najnujnejšo oskrbo poškodovancev na kraju poškodbe oziroma v njegovi neposredni bližini, zatem pa njihovo hospitalizacijo v stalne ali začasne bolnišnice.

Pomoč poškodovancem je na kraju poškodbe in v njegovi bližini pred transportom v bolnišnico zajema v skladu z načeli civilne zaščite; prvo pomoč, splošno medicinsko pomoč in v neodložljivih primerih tudi kirurško pomoč.

Iz zakona o delovnih razmerjih

V glasilu Srečno smo v številki 8 objavili kratko informacijo o tem, da so v razpravi štirje osnutki novih zakonov. Ti osnutki so bili objavljeni v Sindikalnem poročevalcu številka 4 in 5, ki izhaja kot priloga Delavske enotnosti. Gre za osnutke zakona o organu samoupravne delavske kontrole, zakona o delitvah in odpoklicu organov upravljanja in o imenovanju

poslovnih organov v OZD, zakona o referedumu in drugih oblikah osebnega izjavljanja, ter osnutka zakona o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu.

Danes pa želimo nekoliko širše seznaniti delavce našega kombinata z določili osnutka republiškega zakona o delovnih razmerjih. Že zadnjič smo navedli, da je osnutek tega zakona

razdeljen na sedem poglavij. V prvem delu gre za določbe o tem, kaj se šteje in kaj se ne šteje za delovno razmerje, določbe o svobodi sklepanja delovnega razmerja ter o pravicah, dolžnostih in odgovornosti delavcev pri urejanju in uresničevanju medsebojnih delovnih razmerij. Nato sledijo še načelne določbe o načinu in oblikah urejanja delovnih razmerij delavcev v različnih oblikah združevanja dela in sredstev. Tu so objavljene tudi določbe o delovni knjižici.

Drugi del osnutka zakona pa obravnava medsebojna delovna razmerja delavcev v združenem delu. Pri sklepanju delovnega razmerja gre v bistvu predvsem za to, da je pogoj za sklenitev delovnega razmerja pismena izjava delavcev v TOZD. Moramo poudariti, da ne bo zadoščala zgolj izjava, da sprejema sporazum, ampak mora iz vsebine izjave nedvoumno izhajati, da se je odločil združiti svoje delo z delavci TOZD. V tem delu osnutka so tudi določbe o načinu izbire kandidatov za opravljanje posameznih del in opravil.

Zakon opušča pojem delovno mesto in uporablja namesto tega določbe, s katerimi določa, da mora v temeljni organizaciji obstajati razvid ali katalog del in nalog z opisom njihove vsebine, zahtevane strokovne sposobnosti in delovne zmožnosti te vseh ostalih sestavin, ki so pomembne za opravljanje in vrednotenje teh del. Gre za veliko novost, saj na ta način opuščamo dosedanjo prakso, ko smo posamezne pravice in dolžnosti vezali za delovno mesto in ne za delo ter naloge, ki jih je bilo treba opraviti.

Nadalje so v tem poglavju tudi določbe o načinu in vsebini razglasov in razpisov, o izbiri kandidatov, preizkusu znanja, preizkusnem delu, pripravištvu, razporejanju delavca k opravljanju različnih del in nalog, ki ustrezajo njegovi usposobljenosti, razporejanju delavca na opravljanje del oziroma nalog, ki ne ustrezajo njegovi izobrazbi in strokovni usposobljenosti ter osnove za ureditev

in izvajanje razporejanja delavca iz ene temeljne organizacije v drugo.

Drugo poglavje osnutka zakona obravnava pravice, obveznosti in odgovornosti delavcev v delovnem razmerju.

Tu je obravnavano predvsem določanje pravic, obveznosti in odgovornosti delavcev v delovnem razmerju, ki jih delavci urejajo v samoupravnem splošnem aktu o delovnih razmerjih, ki mora biti v skladu s samoupravnim sporazumom o združevanju dela delavcev v temeljni organizaciji. Prav tako določa osnutek tudi vsebino tega samoupravnega sporazuma, način njegove izdelave in postopek za sprejemanje. Iz tega izhaja, da je prav samoupravni sporazum o združevanju dela delavcev v temeljni organizaciji temeljni akt, ki določa osnove za urejanje vseh zadev v združenem delu in na katerem temelji tudi vsa interna zakonodaja temeljne organizacije.

V tem poglavju se ureja tudi delovni čas, njegova prerazporeditev, delo prek polnega delovnega časa (nadurno delo), odmori, počitki in dopusti. V tem delu osnutka je zanimiva določba, po kateri lahko delavke sklenejo delovno razmerje s krajšim delovnim časom od polnega delovnega časa v primerih, ki jih določijo s samoupravnim splošnim aktom. Tu so mišljena tista dela, ki naj bi se opravila sicer v polnem delovnem času, ter bi skrajševanje polnega delovnega časa uvedli zaradi posebnega varstva delavke. Tako bi, na primer, dve delavki delali na delu oziroma nalogi, pri kateri je določen poln delovni čas. Javna razprava bi morala odgovoriti na vprašanje, v katerih primerih bi kazalo uvesti tak način skrajšanja delovnega časa in ali bi kazalo takšne primere tudi z zakonom določiti.

To poglavje osnutka zakona obravnava tudi osebne dohodke delavcev. V osnutku so povzete določbe zakona o združenem delu, po katerih delavec pridobiva osebni dohodek glede na

dosežene rezultate svojega in celotnega družbenega dela in glede na rezultate upravljanja in gospodarjenja z družbenimi sredstvi. Torej je doseženi dohodek temeljne organizacije eden od bistvenih elementov, ki neposredno vpliva na višino osebnega dohodka. Osnutek posebej poudarja zahtevo, da se delavci temeljne organizacije dogovorijo z delavci drugih temeljnih organizacij v delovni organizaciji, ter sprejmejo skupne osnove in merila za delitev sredstev za osebne dohodke. Te osnove in merila morajo biti sprejete, preden delavci delijo osebne dohodke, in jim mora vsak delavec poznati. Osnutek zakona fiksno določa pravico do nadomestila le v štirih primerih, in to: za dneve državnih praznikov, ko se ne dela, za čas letnega dopusta, čas bolniškega in porodniškega dopusta v skladu z zakonom in čas, ko je delavec po sklepu delavcev ali organov temeljne organizacije poslan na strokovno usposabljanje in izpopolnjevanje. Vse druge primere določajo drugi zakoni in pa samoupravni splošni akti temeljne organizacije.

Določbe o zajamčenem osebnem dohodku razčlenjujejo ustrezne določbe zakona o združenem delu, upoštevajoč dosedanjo prakso in izkušnje pri izvajanju republiškega zakona o najmanjšem osebnem dohodku. Pri tem so posebej obdelani primeri, ko nastanejo motnje v poslovanju temeljne organizacije in primeri, ko ta pošlje z izgubo. Izpeljano je načelo, da se za kritje zajamčenih osebnih dohodkov v višini, določeni v samoupravnem sporazumu o združitvi v delovno organizacijo, uporabijo najprej sredstva temeljne organizacije in delovne organizacije, v kateri je združena temeljna organizacija. Če ta sredstva ne zadoščajo, se manjkajoča sredstva v višini, določeni z odlokom občinske skupščine, zagotovijo iz občinskega sklada skupnih rezerv, če je ta temeljna organizacija v skladu s samoupravnim sporazumom in zakonom izločala v ta sklad svoja sred-

stva. Če pa tudi sredstva občinskega sklada ne zadoščajo, oziroma sklad ni oblikovan, pa manjkajoča sredstva zagotovi republiški sklad v višini, ki jo določa osnutek tega zakona.

Zajamčeni osebni dohodek ne pripada delavcem v temeljni organizaciji avtomatično, ampak morajo delavci v primerih, ko je prišlo do motenj v poslovanju, sprejeti program ukrepov za odpravo teh motenj in ga ukreniti vse potrebno za njeno saniranje.

Posebno pozornost posveča osnutek zakona o delovnih razmerjih varstvu pri delu in še posebej varstvu žensk, mladine, invalidnih oseb in starejših delavcev.

Posebni varstveni ukrepi za ženske so utemeljeni le za tisto vrsto del oziroma naloge, za katere je ugotovljeno, da lahko škodljivo vplivajo na njihovo funkcijo materinstva. Pri vseh ostalih opravilih in nalogah pa veljajo zaščitni ukrepi kot za moške delavce. Prej naštetih dela oziroma naloge je treba določiti v samoupravnem sporazumu o združitvi v DO oziroma drugem ustreznem samoupravnem splošnem aktu.

V četrtem poglavju osnutka je obravnavana in opredeljena

odgovornost delavcev. Tu osnutek predvsem poudarja načelo, da so delavci za svoje delo odgovorni medsebojno drug drugemu in tudi delavcem v organizaciji združenega dela, s katerimi združujejo delo in sredstva. Enako načelo je uporabljeno tudi za odgovornost pri gospodarjenju z družbenimi sredstvi.

Naslednje poglavje obravnava disciplinsko odgovornost. Tu so pomembne novosti, kot na primer, disciplinski ukrep razporeditve delavca na drugo delo oziroma naloge, ki pa ne sme biti daljša kot eno leto in mora biti posebej določeno v samoupravnem splošnem aktu. Prav tako je zanimiva določba o višini denarne kazni, ki jo je mogoče izreči delavcu za hujše kršitve delovnih dolžnosti. Osnutek zakona določa, da je višina kazni lahko največ 10 % zneska enomesečne akontacije osebnega dohodka. S samoupravnim splošnim aktom je mogoče določiti tudi prekrške, za katere se izreče pogojna denarna kazen ali prenehanje delovnega razmerja, ki pa ne sme biti daljše od enega leta.

V nadaljevanju obravnava osnutek zakona še odškodninsko odgovornost, obvezno in ne-

obvezno odstranitev delavca z dela, prenehanje delovnega razmerja delavca po njegovi volji, proti njegovi volji in po samem zakonu, ter vrsto določb o varstvu pravic delavcev. Tu so tudi posebne določbe, v katerih se določa pravica delegata oziroma člana delegacije, da je za določen čas odsoten z dela z vsemi pravicami in obveznostmi delavca v združenem delu.

Tretji del osnutka obravnava delovna razmerja med delavci, zaposlenimi pri delovnih ljudeh, ki samostojno opravljajo dejavnost z osebnim delom s sredstvi v lasti občanov ter pri civilno-pravnih in fizičnih osebah.

V četrtem delu je obravnavano nadzorstvo nad izvajanjem predpisov o delovnih razmerjih, peti del pa obravnava začasno ali občasno delo. Šesti del osnutka zakona predstavlja kazenske določbe, osnutek pa je sklenjen s predhodnimi in končnimi določbami, v katerih je med drugim določeno, da so delavci v temeljni organizaciji dolžni glede na določbe 660. člena zakona o združenem delu uskladiti svoja delovna razmerja in samoupravne splošne akte z določbami zakona o delovnih razmerjih najpozneje do 11. decembra 1978.

PROBLEMATIKA DRUŽBENE PREHRANE NA OBMOČJU RUDNIKA ZAGORJE

Obrat družbene prehrane, ki je sestavni del TOZD Rudnik premoga Zagorje posluje, se vzdržuje in razvija svojo dejavnost z lastnimi ustvarjenimi sredstvi. Njegova osnovna dejavnost je priprava toplih obrokov — zajtrk, kosilo, večerja, tople in hladne malice.

Obrat družbene prehrane TOZD Rudnik premoga Zagorje ima v sestavu praktično štiri obrate:

- Menza Kopališka, Zagorje
- Menza Internat RŠC Kisovec

— Okrepčevalnica Kisovec — obrat

— Okrepčevalnica Kotredež — obrat.

Vso to dejavnost opravlja 22 zaposlenih, vključno z upravnikom in administratorko. Povprečno dnevno pripravijo:

— toplih malic	227
— zajtrkov	190
— kosil	342
— večerij	308

V okrepčevalnicah izdajajo malice na bone in znaša promet

na mesec preko 300.000,00 din. Tople malice pripravljajo tudi za tovarno Energoinvest - Varnost, Zagorje, s katero imamo sklenjeno pogodbo, in sicer dnevno 120 obrokov. Zajtrke, kosila in večerje je treba pripravljati tudi ob dela prostih sobotah in nedeljah.

Ob normalnih pogojih bi 19 zaposlenih v obratu družbene prehrane bilo dovolj, vendar se pogosto dogodi, da so več kot 3 delavke v bolniškem staležu. V

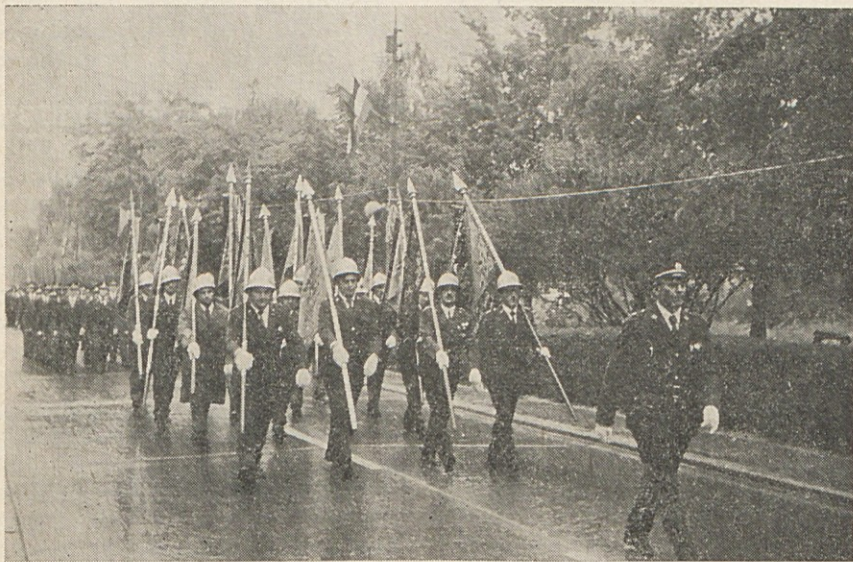
takem primeru ni mogoče izkoristiti prostih dni, letnih dopustov pa sploh ni mogoče koristiti. Vsak si pa želi, da izkoristi svoj letni dopust v času sezone dopustov. Preko leta smo se posluževali dodatne delovne sile za določen čas ter tako prebrodili težave.

Za dobavo svežega mesa, mesnih izdelkov in suhomesnih izdelkov je urejeno s podjetjem Meso Trbovlje, vendar še ni mogoče popolnoma zadovoljiti vseh abonentov glede na pestrost posameznih jedilnikov in želje posameznikov.

Franc Gabršek

celoti obnoviti, ker absolutno ni ustrezal najosnovnejšim normam, ki jih terjajo predpisi SR Hrvatske in ki veljajo tudi za počitniške domove organizacije združenega dela. V obnovo Kaldane, ki jo je opravilo GIP Beton Zasavje, TOZD Operativa Domžale, je bilo vloženih skupno z ureditvijo okolice in manjših posegov na paviljonih, okoli 1.440.000 din. Dela je bilo treba opraviti v skladu z zahtevami zavoda za urbanizem na Reki in zahtevami občine Rab, sicer ne bi v letošnjem letu dobili obratovalnega dovoljenja.

Tej zahtevi smo torej ugodili, medtem ko drugi zahtevi za popolno prenovo oziroma zgraditev počitniških paviljonov še nismo mogli ugoditi. Referat za urbanizem občine Rab nam je posredoval v začetku septembra t.l. sklep občinske skupščine Rab, da je treba za kompleks počitniškega doma na Rabu izdelati urbanistični projekt. S tem v zvezi je bila posebna tričlanska komisija REKZ 5. septembra na občini Rab. Tu so po razgovorih sprejeli stališča, ki nas obvezujejo, da se moramo takoj povezati z Institutom za urbanizem na Reki zaradi izdelave urbanističnega projekta. Le tega bomo morali po izdelavi predložiti v verifikacijo in soglasje občini Rab. Potem, ko bo izdelan urbanistični projekt, bo treba izdelati idejni projekt za postavitve novega počitniškega doma. Ta naj bi zajemal obseg in obliko gradnje, kot zamenjava za obstoječe paviljone. S tem pa je povezano tudi reševanje komunalnega urejanja kompleksa, predvsem v pogledu ustrežnejše cestne povezave našega doma z urbanističnim programom naselja Palit. Čim bo izdelan in osvojen idejni projekt, bo treba naročiti izdelavo gradbenih projektov k posameznim fazam gradnje, kar naj bi določili že pri idejnem načrtu. Če želimo še nadalje ostati na Rabu, moramo takoj pristopiti k izdelavi urbanističnega projekta, v nadaljevanju pa bo treba postopoma, vendar neprekinjeno, delati tudi na izpeljavi ostalih obveznosti.

Ob občinskem prazniku občine Zagorje, je bila zadnji dan proslav, dne 21. avgusta 1977 parada in mimohod enot teritorialne obrambe, civilne zaščite, narodne zaščite, milice in požarne obrambe, po Cesti zmage mimo spomenika Revolucije na prireditveni prostor pred novozgrajenim domom ljudske obrambe. (Foto L. Vozelj)

POČITNIŠKI DOM NA RABU BO TREBA ZGRADITI NA NOVO

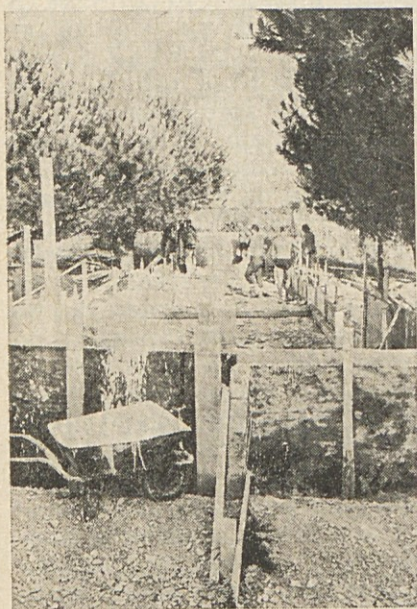
Letos je poteklo 18 let odkar je bivši rudnik rjavega premoga Trbovlje - Hrastnik v letu 1959 zgradil nov počitniški dom na Rabu. Po krajših pripravah in načrtih arh. Marka Zupančiča, so razni izvajalci v manj kot dveh mesecih pripeljali in postavili paviljone počitniškega doma. Velik del gradbenih in obrtniških storitev pa je opravila domača gradbena skupina in profesionisti — vodoinstalaterji, pleskarji, mizarji in drugi. Prvikrat so člani kolektiva letovali julija 1959 v novozgrajenem domu. Postavitev je šla v breme sredstev sklada skupne porabe. Vsa dela je po organiza-

cijski plati vodil takratni pomočnik glavnega direktorja Milan Kožuh.

Že takrat je bilo spričo hitre in razmeroma poceni gradnje jasno, da objekti ne bodo zdržali dolgo, s posebnim ozirom na način gradnje in obmorsko klimo. V zadnjih letih pa se kažejo na objektih počitniškega doma na Rabu čedalje večje hibe oziroma okvare, ki jih sproti odpravljajo razne skupine profesionistov. Tako je bil letos obnovljen po predhodnem soglasju delavskih svetov TOZD in njihovem sofinanciranju objekt Kaldana. Tega je bilo treba v

Komisija pa je istočasno v času razgovorov pri predstavniki občine Rab, pregledala tudi stanje objektov, s posebnim ozirom na obseg in kakovost opravljenih obnovitvenih del na objektu Kaldana in njegovi okolici ter na ostalih objektih počitniškega doma.

Upajmo, da nam bo uspelo na Rabu kmalu oziroma v naslednjih letih zgraditi nove objekte za letovanje članov kolektiva in njihovih svojcev. Na ta način bi omogočili nadaljnje letovanje na tem otoku. Sicer pa je treba prostore v novozgrajenem domu prilagoditi današnjim potrebam in standardom. O gradnji oziroma zamenjavi novih objektov za dotrajane bomo govorili in razpravljali še mnogo, saj bo treba zagotoviti večja sredstva za izdelavo projektov ter za zgraditev novih objektov in opreme.

Počitniški dom v Novigradu je letos dobil balinišče. Letovalci so pomagali pri gradnji objekta, da bi bil le-ta čimpreje dokončan in da bi ga lahko tudi čimpreje uporabljali.

Foto J. Kirič

Kumarice vlagamo jeseni

Poletju pravimo čas kislih kumaric — tako za šalo seveda. Jesen pa označujemo kot delovno obdobje, ko skušamo postoriti vse tisto, kar nam je ostalo v načrtih do konca leta, pa ko snujemo tudi že načrte za prihodnje. Toda, če poletje imenujemo čas kislih kumaric (bolj prav bi bilo — kumaric), potem bi morali vedeti, da se kumarice vlagajo konec poletja ali še raje jeseni. In če vse te prisposode prenesemo v vsakdanje življenje — tisto, kar poleti zraste, se »nabere«, jeseni poskušamo čimbolj pametno (seveda akumulativno) uporabiti in koristiti jeseni, pa še čez zimo in nato še vso pomlad.

Poletje že več let ni »kumarično«. Če se ozremo po mladinskih vrstah bomo v telegrafskem stilu lahko rekli, da tisoči mladih poletje izkoristi za delo in usposabljanje v brigadah, na taborih, za delo in opravljanje počitniške prakse, in da so počitnice tudi za mladega človeka vse krajše. Da se mnoge javne razprave in družbene akcije, začete pomladi, poleti ne prekinejo, da se morda le malo razvlečejo, da pa pravega predaha ni več. In tako se pravzaprav snujejo ideje za čas »vlaganja«. Ta pa letos gotovo ni enostaven, ne lahek.

V zvezi socialistične mladine začnemo z razpravo za deseti kongres ZSMS. Mnoge naloge čakajo tudi na najrazličnejših posameznih področjih življenja in dela. Tako bo morala študentska in srednješolska mladina aktivno sodelovati v dokončnem konceptu usmerjenega izobraževanja, pa dograjevanja štipendijske politike, delavsko, pa seveda tudi vso drugo mladino čakajo pomembne naloge v zvezi z uresničevanjem in izpolnjevanjem zahtev zakona o združenem delu, pa javna razprava o štirih zakonih (med njimi o zakonu o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu), ki izvirajo iz zakona

o združenem delu. Tu so potem še nadvse obsežne in pomembne priprave na volitve v prihodnjem letu, na kongrese zveze komunistov in še bi morali naštevati. Ne nazadnje, tu je tudi široka javna razprava o družbenih organizacijah in društvih.

Nekaj je gotovo. Od tega kako smo preživeli »kumarično« obdobje, od rezultatov usposabljanja mladih na akcijah in v pozno pomladanski in poletni politični šoli, so v veliki meri odvisni tudi rezultati »jesenskega vlaganja«.

ENERGIJO UPORABLJAJMO RACIONALNO!

O programu ukrepov za racionalizacijo pridobivanja, pretvarjanja, transporta in porabe energije, smo že pisali v eni prejšnjih številčk našega glasila. Tokrat z obravnavanjem tega programa nadaljujemo.

Kot je znano, je program ukrepov pripravil Republiški komite za energetiko. Izvršni svet SR Slovenije pa je dal k temu programu svoja stališča. Program je sedaj v javni obravnavi, ki traja do 30. septembra t.l. Pripombe na program je poslati do konca septembra Republiškem komiteju za energetiko.

Zakaj program ukrepov za omejitev uporabe oziroma racionalnejšo uporabo energije?

Naša republika je v pogledu energije v precej kritični odvisnosti. Na to vplivajo visoke cene energije, velike investicije v elektroenergetske objekte ter potrebe po večjem varstvu. Iz tega razloga je bilo v tem srednjeročnem razdobju vključeno tudi načelo o racionalnem pridobivanju in porabi vseh vrst energije. Slovenija lahko iz svojih lastnih virov danes pokrije le polovico potreb po last-

ni energiji vseh vrst, medtem ko je treba razliko zagotoviti z nabavo energije iz drugih republik ali iz uvoza. Do leta 2000 računajo načrtovalci, da se bo odvisnost Slovenije v tem pogledu povečala na 60 %. 90 % uvožene energije odpade na nafto in njene derivate. Temu se bo pridružil v naslednjih letih tudi uvoz zemeljskega plina. Ocenjeno pa je, da bodo doslej znane zaloge premoga trajale pri nas do leta 2025, nafta pa bi bila pri letni proizvodnji, ki bi krila le 10 % potreb, izčrpana že v 10 letih. Izkoriščenega je približno že polovica ekonomsko izkoristljivega hidropotenciala. Načrtovalci računajo, da bo vodni potencial v Sloveniji v celoti izkoriščen do leta 1995. Precejšnje izgube nastajajo pri pretvarjanju energije pa tudi v industriji bi lahko izboljšali uporabo oziroma učinkovitost energije v precejšnji meri (termične izolacije zgradb in naprav, tehnološki procesi, kombinirana proizvodnja tehnološke pare in električne energije itd).

Nas predvsem zanima racionalno izkoriščanje premogovnih ležišč in gradnja novih termoelektrarn in toplarn. Tudi o tem govori program ukrepov.

Program ukrepov govori o tem, da je treba premogovno substanco količinsko maksimalno izkoristiti in doseči, da bodo izgube koristne substance, ki so sedaj še velike, čim manjše ob istočasno zagotovljeni varnosti. Zato bo potrebno izdelati študije s prikazom teh količinskih izgub koristne substance zaradi pogojev ležišča, neustreznih odkopnih metod oziroma geometrije odpiranja rudnika. V energetskem pogledu bi bilo možno pridobiti večje količine premoga, ki so sedaj še neizkoristljive. O realnih količinah bi govorili potem, ko bodo izdelane študije. Ekonomske učinke bo možno določiti na podlagi energetskih učinkov in cene raziskav ter eksploatacije. Večje izkoriščanje domačih energetskih virov pa bo prispevalo k zmanjšanju uvoza energije in povečalo zanesljivost preskrbe. Seveda pa je treba s tem v zve-

zi izvesti vrsto ukrepov. Tako je treba izdelati potrebne študije, zmanjšati je treba škodo na koristni substanci v ležišču v varnostnih stebrih in izgube zaradi neodkopanih količin nižje kaloričnega premoga v ležišču. Izpopolniti je treba odkopne metode, da bi zmanjšali odkopne izgube. Proučiti je treba možnosti uplinjenja premogovnih slojev, ki so ostali iz različnih vzrokov neodkopani. V načrtu pa so še drugi ukrepi, katerih izvedba naj bi omogočila racionalnejše pridobivanje in uporabo vseh vrst.

Nadaljnje poglavje govori o tem, da naj bi vse nove TE gradili kot toplarne za kombinirano proizvodnjo električne in toplotne energije. Izkoristek termoelektrarn s kombinirano toplarno je precej večji od elektrarn, ki proizvajajo le električno energijo. Raziskati je tudi možnost delnih rekonstrukcij obstoječih TE za preureditev na toplarniški pogon. Pri današnjih kondenzacijskih turbinah gre v izgubo preko hladilne vode 60 do 70 % toplotne energije. To izgubo pa je treba omejiti na razne načine. Z uvedbo toplotnih črpalk bi lahko dodatno uporabili še odpadno toploto brez zmanjšanja elektroenergetskih zmogljivosti in brez večjih rekonstrukcij obstoječih TE in toplarn. Med učinki, ki jih na energetskem področju program ukrepov predvideva je ta, da bi s toplarniškim načinom proizvodnje električne energije povečali izkoristek energetskih goriv do 30 na 60 do 70 %. V ekonomskem pogledu pa je potrebno za izkoriščanje odpadne vode iz TE nameniti znatne investicije v izgradnjo toplotnega omrežja. Med povoljnimi učinki pa je tudi zmanjševanje onesnaževanja zraka in zmanjšanje toplotnega onesnaževanja rek. Da bi lahko dosegli pričakovane rezultate, bi bilo potrebno pripraviti samoupravni sporazum med ISE, porabniki toplotne energije in banke s predlogom, da se TE gradijo in locirajo tudi ob upoštevanju možnosti, da bo možno odpadno toploto uporabiti za ogrevanje, oskrbo s potroš-

no toplo vodo ali v tehnološke namene. Izdelati pa je tudi raziskavo o najpovoljnejših možnostih izkoriščanja toplote in s tem povezanimi lokacijami za naslednje TE v Sloveniji. Med ukrepi pa je tudi priprava projektov za zgraditev toplotnih črpalk v TE zlasti pa v obstoječe toplarne. Z izdelavo študij je možno pričeti tako, realizacija izkoriščanja odpadne toplote pa je možna ob pričetku obratovanja novih TE in ob rekonstrukcijah obstoječih.

Program ukrepov pa govori tudi o intenziviranju raziskav o nahajališčih premoga, nafte, plina in jedrskega goriva, raziskavah in racionalnem izkoriščanju razpoložljive vodne sile, čimboljšem izkoriščanju tudi majhnih energetskih virov lokalnega značaja, intenzivnejših raziskavah o možnostih izkoriščanja geotermičnih virov, možnosti aplikacije koriščenja sončne energije in energije vetra, izkoriščanje gorljivih odpadkov v energetske namene, transport energije, izraba toplote jedrskih elektrarn, optimalna uporaba energije o vrstah energije, usmerjanje zemeljskega plina na mesta najbolj racionalne porabe energije z ukrepi na področju politike cen, znižanju konic in koriščenja energije v času nižjih obremenitev, racionalni porabi energije v industriji, itd.

Program ukrepov za racionalizacijo pridobivanja, pretvarjanja, transporta in porabe energije so prejele v razpravo vse TOZD pri REKZ in smo prepričani, da bodo dale koristne dopolnilne predloge k temu programu.

**PRISPEVAJTE ČLANKE
V NAŠE GLASILO!**

Proizvodnja in poraba električne energije v Sloveniji — GWh

Za leto	1973	1974	1975	1976
Proizvodnja HE na pragu	2.263	2.275	2.478	2.196
Proizvodnja TE na pragu	2.596	3.026	3.407	3.762
Nakup od industrijskih elektr.	1	1	1	1
Prejem iz drugih republik	587	711	502	559
Uvoz iz inozemstva	113	195	130	166
Razpoložljiva energija	5.565	6.208	6.518	6.684
Oddaja v druge republike	174	129	323	69
Izvoz v inozemstvo	31	258	61	145
Poraba v Sloveniji	5.360	5.821	6.134	6.470
Letni % porasta	2,2	8,6	5,4	5,5

Razdelitev porabe v Sloveniji

a) direktni odjemalci	1.628	1.763	1.832	1.859
b) odjem na 35 kV	754	852	838	884
c) odjem na 10 kV	949	1.042	1.162	1.315
d) gospodinjstvo	1.126	1.191	1.223	1.328
e) ostali odjem 0,4 kV	470	480	502	547
f) izgube v prenosni mreži	143	165	185	172
g) izgube v distribucijski mreži	290	328	392	365

Odškodnine za škodo v Zasavju

Pogled iz Ravenske vasi na trboveljsko kotlino. Ob nizkem zračnem pritisku se prah in dim iz trboveljske industrije ne moreta dvigniti v višje zračne plasti. Ob takih dneh je življenje, še posebno za bolne občane, zelo težko. Na fotografiji vidimo tudi gornji del novozgrajenega dimnika pri TET II — evropski velikan. (Foto Milan Kovač)

Po nepolnih dveh letih »obrato-vanja« — 365-m dimnika pri Termoelektrarni Trbovlje, lahko z veseljem trdimo, da »katastrofe« v Zasavju ne bo. Takega mnenja so bili namreč največji pesimisti, ki so spremljali zastrupljenost zraka v Zasavju. Resnici na ljubo naj povem, da je zrak v Zasavju še zelo slab. Ob meglenih dneh je še vedno vsa dolina polna prahu. Upam pa trditi, da gre največkrat za malomarnost ljudi, ki delajo pri elektrofiltarih. Znano je namreč, da se dajo trdi delci, do 90 % loviti v filtre, ne da pa se prestrezati raznih plinov. Plini, ki jih je ob Savi bruhal 80-m dimnik TE II pa so v štirih občinah napravili veliko škodo na rastlinju. Narava od Zagorja do Radeč je bila tako ogrožena, da je bil biološki ciklus že močno porušen. Odpadalo je listje, drevje je dvakrat cvetelo in gozd se je močno sušil. Novi dimnik, ki se dviga visoko nad savsko dolino je presenetljivo hitro rešil problem ožigov. Tudi največji optimisti nismo pričakovali tako velikega uspeha že takoj po sanaciji dimnika TET II.

Komisije za ocenjevanje škode v Zasavju sicer uradno ni več. Komisija, ki bi morala obravnavati vprašanje odškodnin v okviru SIS za varstvo zraka v Zasavju pa kolikor mi je znano, ni napravila ničesar. Povzročitelji emisij v Zasavju, to so: TKI Hrastnik, Steklarna Hrastnik, Cementarna Trbovlje in TET pa so letos »vztrajno« pošiljali svoje predstavnike na ogled po Zasavju. Povem naj tudi, da so oškodovanci eventualne prijave škode naslavljali na delovne organizacije in ne na SIS za varstvo zraka. Ne vem, kako se bo letos vse to končalo. Delovne organizacije imajo dokaz o škodi v Zasavju. Pri ogledih smo bili temeljiti in kot dokazni material smo napravili precej barvnih posnetkov, ki jasno dokumentirajo dejansko stanje v naravi.

Pri ogledih celotnega, prej ogroženega področja, smo ožige videli le na vzhodnem delu Prapretna in to v mesecu juliju,

ko TE II zaradi remonta ni obratovala. Ožig v tem delu Prapretna je imel za posledico izpad sadne letine in zmanjšanje pridelka poljščin ter uničen prirastek lesa v gozdu.

Pri predlogu za plačilo odškodnine v letu 1977 za zasebno last smo upoštevali na trajnicah (gozdu in sadnem drevju) posledice prejšnjih ožigov, zato bi ostala višina odškodnine za škodo v gozdu enaka prejšnjim letom. Odškodnina za poljščine odnosno kmetijske površine bi se letos močno znižala in če ne bi sem spadalo tudi sadje, bi večina zaselkov pri tem izpadla iz pregleda upravičencev na odškodnino. Po našem predlogu ne bi letos smel odškodninski zahtevek zasebnikov presegati polovico lanskoletnih zahtevkov odškodnin. Smatramo, da bi bili tudi večji zahtevki nerealni, katji v našem predlogu je že tudi zvišan draginjski faktor na 5. Zato upam, da bomo z vsemi oškodovanci našli skupni jezik in da se bomo lahko dogovorili za višino odškodnine.

Feliks Šparemblek

Člani SOZD elektrogospodarstva Slovenije

Sestavljena organizacija združenega dela Elektrogospodarstvo Slovenije (združena elektrogospodarska podjetja Slovenije, n. sub. o. Maribor, Vetrinjska ulica 2), sestavljajo naslednje članice:

Dravske elektrarne Maribor, n. sol. o. Maribor, Vetrinjska ulica 2 (11 TOZD)

Savske elektrarne Ljubljana, podjetje za proizvodnjo in prenos električne energije, n. sol. o. Ljubljana, Hajdrihova ulica 2 (4 TOZD)

Soške elektrarne Nova Gorica, podjetje za proizvodnjo in prenos električne energije,

n. sol. o. Nova Gorica, Erjavčeva 20 (5 TOZD)

Rudarsko elektroenergetski kombinat Velenje, n. sol. o., Velenje, Rudarska 6 (17 TOZD)

Rudarsko elektroenergetski kombinat Zasavje, n. sol. o., Trbovlje, Trg revolucije 12 (10 TOZD)

Elektrarna Brestanica, p. o. Brestanica.

Toplarna Ljubljana, p. o. Ljubljana, Toplarniška 19.

DES — Podjetje za distribucijo električne energije Slovenije, n. sub. o., Ljubljana Hajdrihova 2 (26 TOZD)

Pregled prispevnih stopenj

Čeravno so bile v začetku avgusta t. l. vse TOZD in s tem tudi vsi člani kolektiva seznanjeni o letošnjih stopnjah prispevkov iz osebnega dohodka in dohodka za financiranje samoupravnih interesnih skupnosti v letu 1977, objavljamo v povzetku za naše tri občine, to je Hrastnik, Trbovlje in Zagorje, pregled teh prispevnih stopenj. Te so naslednje:

Samouprav. interesna skupnost	Stopnja prispevka %		
	O. Hrast.	O. Trbov.	O. Zagor.
Zveza skup. otroškega varstva	2,21	2,09	2,21
Skupnost otroškega varstva	0,51	0,70	1,37
Izobraževalna skupnost	7,13	5,87	6,57
Kulturna skupnost	0,61	1,13	0,96
Telesnokulturna skupnost	0,40	0,75	0,43
Skupnost socialnega skrbstva	1,05	1,28	1,07
Skupnost zdravstvenega varstva	7,76	7,82	7,82
Skup. pok. in invalid. zavar. SRS	12,00	12,00	12,00
Skupaj	31,67	31,64	32,43

Gornji prespevki se obračunavajo iz bruto osebnih dohodkov ob vsakokratnem izplačilu.

Poleg tega veljajo od 1. 8. 1977 dalje tudi določene prispevne stopnje iz dohodka TOZD, katerih osnova so bruto OD in to za skupnost zdravstvena varstva za nesreče pri delu, nadalje za skupnost za zaposlovanje, za skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja, za primer nesreče pri delu in poklicne bolezni, nadalje za skupnost invalidskega in pokojninskega zavarovanja za beneficirano delovno dobo (od 12 na 15 mesecev je 5,20 %, od 12 na 16 mesecev je 7 %) ter za skupnost starostnega zavarovanja kmetov Slovenije (prispevek TOZD, ki niso zavezanci za davek iz dohodka je 0,26 %).

Od 1. januarja 1977 dalje veljajo tudi nove prispevne stop-

nje iz dohodka TOZD, katerim osnova je korigirana davčna osnova, in to za izobraževalno skupnost Slovenije 10,60 %, za raziskovalno skupnost Slovenije 2,96 % in za skupnost starostnega zavarovanja kmetov (prispevek TOZD, ki so zavezanci za davek iz dohodka TOZD) je 0,73 %.

Nadalje je treba obračunati prispevek iz dohodka od osnove, ki jo predstavljajo sredstva poslovnega sklada, in sicer za TOZD proizvodnje premoga 0,27 % in za ostale TOZD 1,27 %.

Od 1. 7. 1977 dalje je za občino Trbovlje uveden s posebnim odlokom prispevek za financiranje nujnih nalog programa varstva pred požarom, ki znaša 0,22 % in se plačuje iz dohodka TOZD na osnovi bruto OD.

NAŠ PRISPEVEK SOLIDARNOSTI

V soboto, dne 26. julija 1977, smo delavci kombinata REK Zasavje obratovali normalno na vseh izmenah in na vseh delovnih mestih v skladu z določili zakona o tednu solidarnosti (Uradni list SRS, št. 3-77). Na temelju določil tega zakona so dolžni vsi delavci oziroma delovni ljudje v Sloveniji zadnji teden v juliju vsako leto prispevati vrednost osebnih dohodkov enega delavnika namen-

sko za solidarnostni sklad. Koriščenje zbranih sredstev določajo podpisniki, določeni po omenjenem zakonu. Dokler sredstva niso razporejena, jih naša delovna organizacija oziroma TOZD lahko koristijo za obratna sredstva.

Vrednost osebnih dohodkov zaposlenih v TOZD in DS Skupnih službah REK Zasavje znaša letos za solidarnost:

	znesek din
TOZD	
Rudnik premoga Hrastnik	145.530,55
Rudnik premoga Trbovlje	136.692,20
Rudnik premoga Zagorje	165.358,80
Separacija premoga Trbovlje	52.552,10
Termoelektrarna Trbovlje	96.058,35
Rudarsko gradbena dejavnost	88.222,60
Elektrostrojne delavnice	29.157,55
GRAMAT Trbovlje	9.346,35
Avtoprevoz »Zasavje«, Trbovlje	13.200,90
Rudarski šolski center, Zagorje	14.634,45
Delovna skupnost skupnih služb	34.550,55
SKUPAJ	785.294,40

Sredstva solidarnostnega sklada so namenjena za pomoč občanom, ki so prizadeti zaradi kakšnihkoli naravnih nesreč — potresov, povodnji, plazov itd.

Dragi Koncilja

Kako je z ozimnico?

Na zadnji seji IO OOS TOZD RPT, ki je bila dne 5. 9. 1977, so delegati OOS predlagali, da letošnje leto ne bo potrebno organizirati ozimnice (krompirja itd.), saj je znano, da je pridelek krompirja zelo velik. Prejšnja leta je naša OOS pripravljala ozimnico za svoje člane, letos pa smatramo, da ni potrebno pripraviti ozimnice iz več razlogov. Veliko število delavcev si preskrbi ozimnico z lastnimi avtomobili, drugi imajo manjše zaloge ozimnice, ker nimajo primernih shramb, posebno pa tisti, ki stanujejo v stolpnica ali v drugih modernih stanovanjih. Ostalo pa imajo zelo dobro izbiro tega pomembnega pri-

delka. Ugotavljamo tudi, da sami pridelovalci pripeljejo krompir do stanovanjskih blokov in teh ni malo. Tudi trgovska podjetja bodo preskrbela dovolj ozimnice.

Glede na to, da je pridelek krompirja letos velik je tudi cena nižja, saj znaša kilogram zelo različno, od 3,20 do 3,50 din ali pa nižje, kar nas je prepričalo, da v sedanjem času sindikatu ni potrebno skrbeti za ozimnico.

Če gre OOS v akcijo, da pripelje krompir ali drugo, npr. zelje in jabolka, so še tu veliki stroški, katere mora plačati OOS, ki gre nabavljati ozimni-

co, to so prevozní stroški, plačati pa je treba tudi tistim, ki pri vsem tem delajo ipd.

Osebnó mislim in marsikdo mi bo dal prav, da nabavo ozimnice pustimo trgovskemu podjetju, ti pa naj skrbijo, da bo teh artiklov dovolj in da bodo čim cenejši.

Sindikati bi se morali zavzeti za to, da bi trgovska podjetja zgradila ustrezna skladišča, da bi v njih lahko uskladiščili dovolj potrebnih živil preko zime, vse do novega pridelka. Zadržati pa bi morali jesenske cene tudi do pomladi.

Marjan Ramšak

Vlado GARANTINI

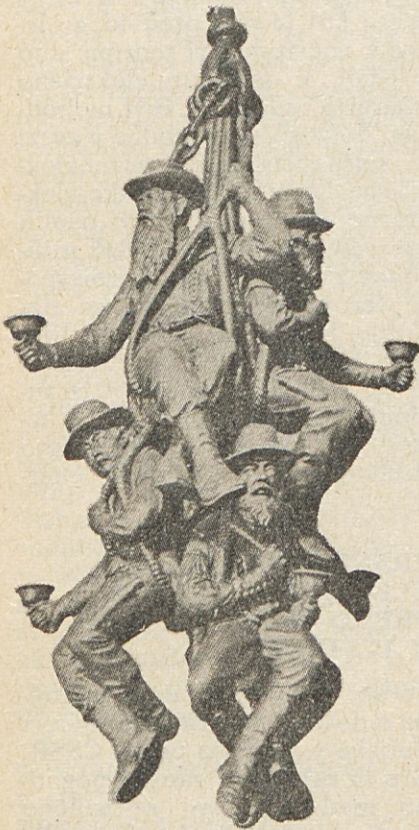
ČRNA GAZELA

Le med knapi se verjame,
ljubim naše črne jame,
za ljubezen moje Ane
ljubim naše črne jame,
za tri svoje krepke sine,
za blaginjo domovine —
le med knapi se verjame,
ljubim naše črne jame.

S prvim svitom bele zore
gremo škrtati v črne dvore,
tam med brati
z ramo ob rame
ljubim naše črne jame.

V črne travnike zazrti,
rijemo kot črni krti;
da so naše ceste bele,
da so šole boj vesele —
tam med brati
z ramo ob rame
ljubim naše črne jame.

Ko nad jaškom dan obstane,
v dom se vračam moje Ane.
Le med knapi se verjame —
ljubim naše črne jame.

Rudarski svečnik. Razni poklicni in nepoklicni oblikovalci — kiparji, so v preteklosti skušali na vse možne načine prikazati težavnost rudarjevega dela. Eden teh neznanih oblikovalcev je izdelal tudi rudarski svečnik. Kakor kaže je bil izdelan po zelo starih rudarskih motivih.

Elektrarne v Sloveniji

Po stanju na dan 31. decembra 1976 so obratovale naslednje hidroelektrarne in termoelek-

trarne z naslednjim številom agregatov in razp. moč na pragu v MW:

ELEKTRARNA	Štev. agr.	Razp. moč. na pragu v MW
HE Dravograd	4	21,0
HE Vuzenica	3	45,0
HE Vuhred	3	60,0
HE Ožbalt	3	60,0
HE Fala	7	34,0
HE Mar. otok	3	51,0
HE Zlatoličje	2	133,0
HE NA DRAVI	24	404,0
HE Moste	3	13,0
HE Medvode	2	20,0
HE NA SAVI	5	33,0
HE Doblar	3	30,0
HE Pleve	2	15,0
HE NA SOČI	5	45,0
SKUPAJ HE	34	482,0
TE Šoštanj	4	375,0
TE Trbovlje	4	120,0
TE Brestanica	5	84,0
TO Ljubljana	2	58,0
SKUPAJ TE	15	637,0
HE + TE	49	1119,0

Rudarstvo in energetika doma in po svetu

NUKLEARNA ELEKTRARNA V KRŠKEM — KDAJ?

V zadnjih tednih beremo skorajda vsak dan v dnevnem časopisju, o uspehih in težavah pri transportu opreme iz Reke po številnih in različnih cestah do Krškega. Vedno pa se hkrati vprašujemo, v kakšni fazi se nahaja gradnja nuklearne elektrarne Krško in kdaj bodo proizvedene prve kWh iz nove elektrarne.

Doslej je bilo opravljenih že mnogo gradbenih pa tudi montažnih del. Zato investitor, kakor tudi izvajalci del trde, da bo jedrska elektrarna v Krškem dograjena sredi leta 1979 in da lahko pričakujemo prve kilovatske ure 15. septembra 1979. Gradbena dela je že vse od začetka izvajal GRADIS, montažna dela pa Djuro Djakovič iz Slavonskega Broda in Hidromontaža iz Maribora. Doslej na-

ša podjetja niso imela nobenih izkušenj z gradnjo in montažo tovrstnih objektov, vendar so pri izvedbi marsikakšnih del potrebovala manj časa kot druge firme, ki imajo že večletno prakso pri gradnji in montaži tovrstnih objektov. Doslej je bilo montiranih že več tisoč ton razne opreme, v naslednjih mesecih pa bodo montirali dva parna generatorja, stator generatorja in reaktorsko posodo.

To so tudi najtežji deli, ki jih je treba transportirati od Reke do Krškega.

O DOMAČEM KOKSU

Vse kaže, da bodo vnovič intenzivneje pričeli raziskovati možnost koksanja domačega premoga. Že prihodnje leto bodo pričeli graditi naprave za »švel« koks v REIK Kolubara.

Z energetske bilanco za letošnje leto je predvideno, da bosta koksarni uvozili 3 milijone ton premoga za predelavo v koks. Iz te količine je možno proizvesti 2,150.000 ton visoko kaloričnega in oplemenitenega premoga, to je koksa. Poleg tega bodo po predvidevanjih uvozili v letošnjem letu 50.000 ton koksa. Med premogom, ki ga koksarni uporabljata za koksanje, pa ni premoga iz domačih premogovnikov, ker ima premajhno kalorično vrednost. Vendar to drži samo do neke meje. Lahko bi ga, to je domačega, mešali z uvoženim. Na ta način bi zmanjšali uvožene količine premoga, prihranili devize, domače vrste pa bolje izkoriščali. Do leta 1965 je bil domači premog udeležen v proizvodnji koksa do 24,07 %, v koksarni Lukavac celo 30 % v letu 1958. V letu 1965 pa je znašala udeležba domačega premoga v izdelavi koksa le še 1,84 %. Po gospodarskih reformah pa tudi mednarodni krizi premoga, ki je nastopila zaradi takratnih nizkih cen nafte, je bil domači premog popolnoma izstisnjen iz proizvodnje koksa v jugoslovanskih koksarnah. Temu je botrovalo več faktorjev. Vsi pa so ozko gledali na svoje parcialne interese. V primeru, če bi lahko jugoslovanski premogovniki preko svojega združenja vplivali na ta problem, gotovo ne bi dopustili, da bi naš premog popolnoma izločili iz domače proizvodnje koksa. Jugoslovanski rudarji smo zainteresirani za povratek domačega premoga v koksarne. Koliko premoga oziroma v kakšnem razmerju bo udeležen pri izdelovanju koksa do leta 1980, to je v tem srednjeročnem programu, pa bo pokazal čas. REIK Kolubara bo v

prvi fazi postavil pet baterij po 100 ton za izdelovanje »švel« koksa, končna letna zmogljivost pa naj bi znašala milijon ton. Za proizvodnjo zelo iskanege koksa, bodo na ta način porabili letno okoli 4 milijone ton kolubarskega premoga.

RWE POVEČALA PROMET

Največja zahodnonemška družba za preskrbo z električno energijo je v poslovnem letu 1976/77 (30. junija) povečala promet za 3,2 % na 11,8 mlrd. DM. Promet Rheinsche Westfälisches Elektrizitätswerk AG je pri matični družbi porasel za 4,6 % na 7,6 mlrd. DM. Dobava toka se je zvišala proti predhodnemu letu za 4 %. Investicije RWE so v obravnavanem razdobju dosegle 1 mlrd. DM, kar je za 500 milij. DM manj od prvotno načrtovanih. Manjši investicijski volumen je omogočil RWE, da financira načrtovane objekte brez posojil na kapitalnem trgu.

PROIZVODNJA ELEKTRIČNE ENERGIJE — VODNE RAZMERE UGODNE

V avgustu je preskrba z električno energijo Slovenije potekala povsem normalno in redukcij ni bilo. V tem mesecu, to je v avgustu, je bilo v Sloveniji porabljene 518 milijonov kWh električne energije, kar je za 5 % več kot v avgustu leta 1976. Vendar pa je bila poraba za 11 milijonov kWh ali za 2 % manjša od tiste, ki jo je predvidela elektroenergetska bilanca. Štirje od petih velikih odjemalcev električne energije so porabili manj električne energije, kot so načrtovali. To sta železarni Jesenice in Ravne, tovarna glinice in aluminija Kidričevo ter tovarna dušika Ruše. Proizvodnja električne energije v hidroelektrarnah je bila v avgustu zelo ugodna, saj so nam dale na področju Slovenije 226 milijonov kWh, kar je 75 % več kot avgusta leta 1976. Seveda so temu ustrezno manj obratovale termoelektrarne. Zato so le-te proizvedle le 224 milijonov kWh oziroma za 30 % manj kot

avgusta lani, pa tudi za 27 % manj kot je bilo predvideno letos z načrtom. Pri tem pa smo uvažali v avgustu električno energijo tudi iz SR BiH na podlagi dolgoročne pogodbe v zvezi s sofinanciranjem termoelektrarne Tuzla V. Slovenske elektrarne so letos v prvih osmih mesecih proizvedle 3.836 milijonov kWh, od tega so proizvedle termoelektrarne v tem obdobju 1 milijardo 795 milijonov kWh električne energije. Uvoz električne energije iz tujine je bil minimalen kljub temu, da smo za letošnje leto predvidevali večji uvoz energije.

TRANZIT POLJSKEGA ELEKTRIČNEGA TOKA PREKO ČSSR V AVSTRIJO

Te dni je bila sklenjena pogodba o dobavi električnega toka iz Poljske v Avstrijo preko ČSSR. Gre za prvo večstransko pogodbo med državami z različno družbeno ureditvijo. Pogodba je veljavna do 31. 8. 1990. Že v letu 1975 je bil podpisan poljsko-avstrijski sporazum o poljskih dobavah električnega toka do leta 1983 v višini 100 do 150 MW letno. Do leta 2000 naj bi se dobavne količine zvišale na 400 MW letno. Doslej tranzit preko ČSSR ni bil zagotovljen.

NARAŠČANJE PREMOGOVNIH REZERV V EGS

Izkop črnega premoga je v državah EGS v prvem polletju 1977 nazadoval za 3,2 %. Od približno 127 milij. ton v prvem polletju 1976, se je izkop premoga v istem obdobju letos zmanjšal na 123 milij. ton. V ZRN se je proizvodnja zmanjšala za 2 milij. ton, od 47,4 na 45,4 ton v začetku leta 1976, na 319 milij. ton v maju 1977. V ZRN so se zaloge dvignile od 9,6 milij. na 15,5 milij. ton.

SEJEM RUDARSTVA V ANGLIJI

V času od 10. do 15. oktobra t.l. bo v Birminghamu v Veliki Britaniji mednarodni sejem rudar-

stva in rudarskih strojev ter opreme. Pripravili jo bodo v nacionalnem razstavnem centru. Na razstavi bodo razstavljali opremo in pribor za geološke raziskave, transportno opremo in opremo za jaške, opremo za izdelavo jamskih hodnikov, opremo za pridobivanje in nakladanje premoga in rude, samohodno hidravlično podporje, elektro opremo, itd.

V času razstave bo nacionalna premogovna družba Velike Britanije organizirala predavanja o problematiki razvoja proizvodnje premoga v Veliki Britaniji, s posebnim ozirom na mehanizacijo in avtomatizacijo rudnikov. Razstavo organizirajo vsakih pet let in jo smatrajo za eno največjih razstav rudarske opreme na svetu. Razstave se bodo udeležili po vsej verjetnosti tudi predstavniki rudnikov iz naše države.

ZVEZNO POSVETOVANJE O OSKRBI TERMoeLEKTRARN S PREMOGOM

Koncem septembra oziroma v začetku oktobra t.l. bo v Tuzli (ali v Zenici) posvetovanje, ki ga pripravlja Zvezni odbor sindikata delavcev industrije in rudarstva Jugoslavije na temo: Problemi družbenoekonomskih odnosov med premogovniki, ki oskrbujejo termoelektrarne s premogom in termoelektrarnami. Na posvetovanju bodo podani referati in koreferati, v katerih bodo obravnavali poročevalci vsa tista vprašanja, ki so v konceptu prikazana in temelje na določilih zakona o združenem delu in ki jih predvidevajo med premogovniki in termoelektrarnami v Sloveniji.

Poročilo za področje Slovenije so pripravili poslovno združenje energetike Slovenije, SOZD Elektrogospodarstvo Slovenije, Rudarsko elektroenergetski kombinat Velenje in Rudarsko elektroenergetski kombinat Zavrje.

SVETOVNE REZERVE NAFTE — 300 MLRD. TON

Najnovejše raziskave so pokazale, da znašajo svetovne rezerve

ve surove nafte okoli 250 do 300 mlrd. ton. Te rezerve bodo krile potrošnjo približno do leta 2000. Leta 2020 bo svetovno energetsko povpraševanje doseglo 3-kratno do 4-kratno raven sedanje potrošnje, odvisno pač od stopnje gospodarske rasti. Dokler bo nafta še na razpolago, bo povpraševanje po drugih energetskih virih le počasi naraščalo. V 80 letih računajo, da bo padla poraba nafte za gretje, v sredini prihodnjega desetletja pa bo prišlo do povečane porabe premoga. Leta 2020 bo povpraševanje po premogu doseglo 4 do 6-kratno sedanjo raven. Tudi delež jedrske energije se bo močno dvignil in sicer na 45 % do leta 2000 in na 57 % do leta 2020.

JEDRSKE ELEKTRARNE V ČSSR

V ČSSR je že v letu 1972 pričela obratovati prva jedrska elektrarna. Sedaj so v gradnji še nadaljnje tri jedrske elektrarne s kapaciteto po 880 MW. Delež jedrske energije v celotnih proizvodnih kapacitetah elektrarn v ČSSR, se bo do leta 1980 predvidoma dvignil na 5 %, v letu 1985 bo dosegel 16 %, do leta 1990 pa se bo povečal na 30 %.

PREMOGOVNICI ČRNEGA PREMOGA V NDR IZČRPANI

Premogovniki črnega premoga v NDR so izčrpani in jih bodo konec leta 1977 zaprli. 15.000 prizadetih rudarjev bodo zaposlili v premogovnikih rjavega premoga ali pa jih bodo preusmerili v druge poklice. Izkop črnega premoga je v NDR od leta 1950, ko je dosegel približno 3 milij. ton, stalno nazadoval, tako da je leta 1975 znašal le še 600.000 ton. Največji del svojih potreb krije NDR z uvozom iz Poljske in SZ (1975 — 6,4 milij. ton), medtem ko krije 70 % potrošnje rjavega premoga iz lastnih virov. Čeprav nakopljejo v NDR letno preko 250 milij. ton rjavega premoga, bodo ti premogovniki izčrpani še le v nekaj desetletjih.

ODPRT POVRŠINSKI KOP

Rudarsko energetski kombinat Kolubara je eden največjih proizvajalcev premoga v državi, saj bo letošnji izkop dosegel 10 milijonov ton, ob koncu desetletja pa bo porastel na 24 milijonov ton. Pred kratkim so pričeli z deli na površinskem kopu lignita Tamnava, kjer bodo prvo leto nakopali 4,8 milijona ton lignita, v naslednjih nekoliko letih pa bo izkop porastel na 9 milijonov ton. Skupna vrednost vlaganj v odkop Tamnava je znašala 3,24 milijarde dinarjev. Večji del opreme so dobavili domači proizvajalci, med njimi »14. oktober« iz Kruševa, Rade Končar iz Zagreba in Gorenje-Sever iz Subotice. Predvidoma bodo prve količine premoga dobavili termoelektrarnam 1. januarja 1976, tako da bo leta 1980 premog iz tega bazena poganjal elektrarne s skupno močjo 2000 megavatov, kar je 85 % več kot ima moči jugoslovanski del hidroelektrarne Đerdap.

PRVA SONČNA ELEKTRARNA V SZ

V SZ bodo v pustinji Karakum (Turkmenistan) zgradili prvo elektrarno na osnovi sončne energije s kapaciteto 100.000 kW. Stroški sončne elektrarne bodo 50 % nižji od stroškov gradnje termoelektrarne z isto kapaciteto.

LIGNIT — SUROVINA ZA PROIZVODNJO PAPIRJA

Strokovnjaki rudnika lignita »Stanari« blizu Doboja so s tehnološko analizo ugotovili, da je s posebno predelavo lignita moč dobiti celulozo, ki je zelo primerna surovina za izdelavo papirja. Tako bi prihranili velike količine celuloznega lesa, ki ga na našem tržišču primanjkuje in je za uvoz potrebno odšteti precej deviznih sredstev. Lignit iz tega rudnika je po svojih karakteristikah in kemičnih lastnostih izjemen pri nas. Po ocenah strokovnjakov je velika škoda uporabljati ga kot gorivo v nepredelanem stanju. Za-

loge lignita ocenjujejo na okrog 160 milijonov ton. Mnenje strokovnjakov bo kmalu konkretizirano z izdelavo investicijsko-tehničnega elaborata za proizvodnjo celuloze iz lignita. Opravljen je tudi že poskus proizvodnje papirja, ki je dal dovolj ohrabrujoče rezultate.

EGS PREDVIDEVA GRADNJO HITROOPLOJEVALNIH JEDRSKIH REAKTORJEV

EGS hoče zmanjšati svojo odvisnost od uvoza energije ter se zavzema za gradnjo hitrooplojevalnih reaktorjev, ki bodo delovali komercialno v devetdesetih letih. V ta namen so investirali že 5,6 milijard DM.

POMEN JEDRSKE ENERGIJE V ŠVICARSKI PRESKRBI Z ELEKTRIČNO ENERGIJO NARAŠČA

Pomen jedrske energije v švicarski proizvodnji električne energije v zadnjem času močno narašča. Lani so pričele obratovati tri jedrske elektrarne s skupno proizvodnjo 7,55 mlrd. kWh. Te elektrarne krijejo 20 % energetske potrošnje, z gradnjo novih jedrskih elektrarn pa se bo v prihodnjih letih ta delež še povečal. Že sedaj je delež jedrske energije v energetske preskrbi v Švici največji na svetu.

PET KOKSARN RUHRKOHLE BO PRENEHALO Z DELOM

Zaradi slabega položaja jeklarske in železarske industrije je zahodnonemški premogovni koncern AG sklenil, da bo v letih 1977 in 1978 zaprl pet koksarn s skupno letno kapaciteto 3,8 milj. ton koks. Dobave zahodnonemški pa tudi ostali evropski jeklarski industriji so se od leta 1975 močno skrčile, s tem pa so zaloge koks pri Ruhrkohle močno porasle. Do konca tekočega leta bodo dosegle približno 14 milj. ton, čeprav je izkoriščenost koksarn, katerih sedanje kapacitete znašajo 20,6 milj. ton letno, le 75 %. Zaradi tega ukrepa bo

prizadetih 1.655 zaposlenih, ki pa jim bodo našli v koncernu druga delovna mesta.

ZMANJŠANA PROIZVODNJA PREMOGA V EGS

Proizvodnja premoga se bo do leta 1980 v deželah EGS zmanjšala. Sedanji programi predvidevajo, da bo leta 1980 dosegla le 233 milij. ton, medtem ko je leta 1976 dosegla še 261 milij. ton. Leta 1980 se bo proizvodnja povečala le v ZRN, zmanjšala pa v Veliki Britaniji, na Nizozemskem in v Belgiji. Zato bodo morale države EGS povečati uvoz premoga, tako iz ZDA kot tudi iz Poljske.

ENERGETSKI PROGRAM DRŽAV SEV

Strokovnjaki držav SEV izdelujejo načrt sporazuma o sodelovanju v proizvodnji in dobavi opreme za nuklearne elektrarne v času od leta 1981 do 1990. Ta sporazum bodo sklenili do konca t.l. Program razvoja nuklearnega inženiringa v državah članicah SEV je zelo pomemben element dolgoročnega programa sodelovanja teh držav na področju goriva in energije. Socialistične države sedaj porabijo okoli 25 % celokupne svetovne proizvodnje goriva in energije. Spremembe, ki so nastale na svetovnem tržišču goriva po letu 1974 kažejo, da večina držav članic SEV ugotavlja, da lahko osnovne vrste goriva oskrbijo le z uvozom. Večji del svojih potreb po gorivu in energiji te države zadovoljujejo z medsebojnimi dobavami. V letošnjem letu so doslej dobavile druga drugi preko 66 milijonov ton nafte in preko 30 milijonov ton premoga. Načrtujejo povečanje porabe težkih goriv vključno z nižjekaloričnim lignitom, kakor tudi izkoriščanjem vodne energije. Poljaki načrtujejo odpiranje novih premogovnikov, sicer pa nekatere države SEV prav tako načrtujejo izgradnjo termoelektrarn na premog. Z dolgoročnim energetske programom predvidevajo integracijo nacionalnih mrež daljnovodov. Na

tej podlagi je SSSR v preteklem letu dobavila ostalim vzhodnoevropskim državam več milijard kWh električne energije. Mnogo pozornosti posvečajo tudi racionalni in ekonomični porabi energije, prav tako pa imajo v načrtu tudi razširitev geoloških raziskav, da bi na ta način odkrili nove vire energije.

GRADNJA ELEKTRARNE NA SONČNO ENERGIJO

V Kaliforniji — ZDA, bodo vsak čas pričeli z izgradnjo elektrarne na sončno energijo z zmogljivostjo 10 MW. Ta eksperimentalna elektrarna bo pričela s proizvodnjo električne energije koncem leta 1980. Stroški za zgraditev elektrarne bodo znašali okoli 100 milijonov dolarjev. Projekt se sestoji iz 1.500 ogledal, ki bodo odbijala sončne žarke na cilindrični stolp višine 86 m. Ta bo absorbiral njihovo energijo in preko klasičnega sistema parne turbine pretvarjal le-to v električno energijo.

ENERGETSKA SITUACIJA V INDIJI

Proizvodnja premoga je v gospodarskem letu 1976/77 znašala v Indiji 101,3 milijona ton, že v naslednjem letu pa se bo povečala za 4 milijone ton. Poraba premoga je nekoliko manjša od proizvodnje. Predvidoma bodo povečali proizvodnjo v razdobju 1983/84 na 185 milijonov ton. Indija razpolaga z velikimi rezervami premoga za koksanje. V gospodarskem letu, ki se je pravkar pri njih končal, so proizvedli 85,9 milijard kWh električne energije. V tem letu pa se bo povečala za nadaljnjih 13 milijard kWh.

V Indiji polagajo veliko pozornost tudi povečanju vseh kategorij rezerv nafte. Po obstoječih ocenah naftna polja vsebujejo okrog 450 milijonov ton rezerv.

UKREPI ZA VARČEVANJE ENERGIJE NA ŠVEDSKEM

V naslednjih petih do desetih letih bo švedska industrija pri-

hranila preko milijona ton nafte, kar bi predstavljalo 20% skupne porabe nafte v industriji. Izvedba tega projekta pa zahteva investicije v višini 2,3 milijarde kron. Določen prihranek na porabi nafte pa bo dosežen tudi pri ogrevanju stanovanj ter pri nekaterih drugih porabnikih.

REMBAS SE ŠIRI

Največji premogovnik rjavega premoga v Srbiji, Rembas — Resavica, bo investiral do leta 1980 450 milijonov dinarjev. Investicija je namenjena povečanju proizvodnje in pa mehanizaciji del. Pri manjšem številu zaposlenih bi radi dosegli večjo proizvodnjo. Na temelju predvidenih vlaganj, bodo že v letu 1980 dosegli proizvodnjo premoga v višini 700.000 ton. To je v Rembasu največja investicija zadnjih 15 let.

HIDROELEKTRARNA PRI NOVEM VAROŠU

Na gradbišču hidroelektrarne Sjenica pri Novem Varošu, na veliko nasipajo zemljo za dolinsko pregrado bodoče hidroelektrarne, katere akumulacijsko jezero bo dolgo 19 km, akumulacija pa bo vsebovala okoli 190 milijonov m³ vode. Kotlina bo pregrajena z brano, ki bo visoka 110 m, pri temelju pa bo široka 350 m. Doslej so že opravili mnogo dela. Prebili so tri predore skupno v dolžini 1000 m, njihovi preseki pa se gibajo od 4 do 7 m². H koncu gredo tudi dela na postavitvi strojne dvorane, v kateri bo montiran agregat z močjo 40 MW.

V BLIŽINI ZAJEČARJA VEČ PREMOGA

Rudarji rudnika Lubnica pri Zaječarju odpirajo nov rov, kjer znašajo rezerve lignita 1 milijon 700.000 ton. Računajo, da bodo dela končali do leta 1980. V izgradnjo rova in nabo opreme bodo vložili 24 milijonov din. Računajo, da bodo koncem tega desetletja skupno z ostalimi jamami proizvedli letno 180.000 ton premoga.

PREMOG IZ NOVEGA REVIRJA

V SSSR bodo v revirju Kansk — Ačinsk v vzhodno sibirski oblasti Krasnojarsk v tem petletnem načrtu pričeli s proizvodnjo premoga. Skupna proizvodnja je v SSSR znašala v letu 1975 700 milijonov ton, do leta 1980 pa bo znašala 800 milijonov ton letno. Zaloge v Krasnojarskem cenijo na 3 milijarde ton. V bližini bodo zgradili vrsto elektrarn.

MANJ PREMOGA V ZDA

Ameriška proizvodnja premoga bo letos za preko 30 milijonov ton manjša od potreb. Manjšo proizvodnjo so povzročile stavke rudarjev v nekaterih rudnikih v zadnjih mesecih. Po mnenju predstavnika ameriškega združenja za premog, bo znašala proizvodnja premoga v ZDA letos 697 milijonov ton, napram 665 milijonov ton v preteklem letu. Poraba pa bo znatno višja od proizvedene količine. Obstaja pa tudi možnost zvišanja cene. Trenutno še vedno 80.000 rudarjev stavka zaradi slabe varstvene zaščite pri delu.

PROIZVODNJA PREMOGA V REIK. KOLUBARA

Rudarji REIK Kolubara so v prvem polletju letos proizvedli 4.315.000 ton premoga, kar je preko 200.000 manj od načrta. Skupni prihodek so ustvarili v prvem polletju v višini 98,7%. Za neproizvedene količine premoga so dobili od skupnosti jugoslovanskega elektrogospodarstva kompenzacijo v višini okoli 40 milijonov din. Za sklade so v I. polletju določili 74 milijonov din, povprečni mesečni osebni dohodki v kombinatu pa znašajo 5.500 din na zaposlenega.

KANADA POVEČALA PROIZVODNJO PREMOGA

Po najnovejših podatkih Kanada strmo povečuje proizvodnjo premoga. Vendar njihova domača proizvodnja premoga ne krije vseh potreb, zato uvažajo

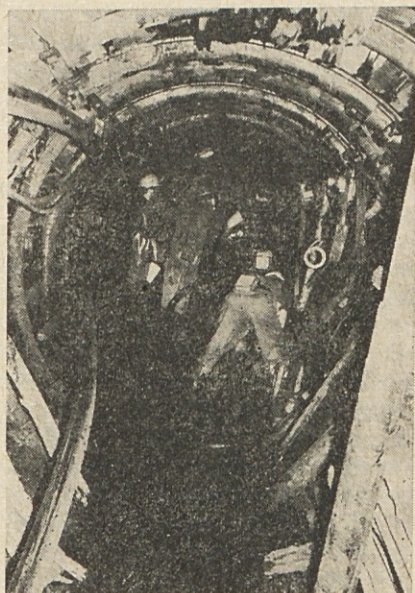
precejšnje količine premoga iz raznih držav.

PREMOG — SEZONSKO BLAGO

Tudi letos se potrjuje dejstvo, da je premog v naši državi še vedno sezonsko blago, vendar pa tudi strateška surovina. V poletnih mesecih lahko premog dobimo na kredit, da bi na ta način omogočili večje nabave in da bi s tem omogočili obratovanje premogovnikov v skladu z njihovim načrtom. Pravi »glas« ima premog le občasno. Gospodinjstva in drugi porabniki premoga se prično ozirati za premogom potem, ko se živo srebro spusti v termometrih in kadar zatajijo padavine in ni vode za pogon hidroelektrarn. Do konca julija smo letos v Jugoslaviji pridobili 21 milijonov 933.000 ton, kar je 4% več kot leto poprej v istem razdobju. Za letos so jugoslovanski premogovniki načrtovali proizvodnjo v višini 40 milijonov 50.000 ton.

ENERGETSKA BILANCA ZR NEMČIJE

Po začasnih podatkih se je poraba primarnih virov energije v ZR Nemčiji povečala v letu

Testiranje vodje nakladalca za premog v ustju čela jame Ojstro na K 180, Terezija II. polje

Foto J. Kirič

1976, napram letu 1975, za skoraj 7 %, na 371 milijonov ton, preračunano na premog. Od tega znaša nafta 197, črni premog 70, lignit 37,5, zemeljski plin 51,5, atomska energija 8,0 in ostali viri energije 6,7 milijonov ton preračunano na premog. Za leto 1980 pa predvidevajo, preračunano na premog, skupno porabo 400 milijonov ton, od tega nafta polovico to je 200 milijonov, črni premog 70, lignit 35, zemeljski plin 32, atomska energija 13 in ostali viri energije 10.

ENERGETSKA PERSPEKTIVA EVROPSKE GOSPODARSKE SKUPNOSTI

Kadar nastopijo vprašanja, ki se nanašajo na energijo, se Evropska gospodarska skupnost obnaša kot osamljen človek. Najpogosteje se gibljejo v krogu, hitro menjajo mnenja in za vsako novo idejo pravijo, da je rešilna. Pri tem pa najpogosteje pozablajo, da je izhod iz tega začaranega kroga najbolj potrebno sodelovanje devetih partnerjev, kar je najpogosteje vzrok za težave. Letos so »energetski šlager« izvršne komisije EGS, takoimenovani hitri supergeneratorji za katere te dni pravijo, da predstavljajo enega od temeljnih instrumentov, ki bo omogočil zmanjšanje odvisnosti Evropske gospodarske skupnosti v pogledu osrbovanja z energijo. Ta skupnost je že leta 1974, takoj po nastali energetski krizi, izdelala načrt po katerem naj bi zmanjšali svojo odvisnost od uvoza energije iz drugih držav. Takrat so nameravali na hitro zgraditi 160 atomskih elektrarn, čemur pa se je uprlo javno mnenje, pa tudi nesporazumi so nastali med poslovnimi partnerji, ki niso mogli vsi naenkrat skleniti kreditnih aranžmajev za te velike investicije. Ideja o supergeneratorjih je povezana s pomanjkanjem urana v državah EGS saj ga imajo le okrog 3,5 % svetovnih rezerv. Po drugi strani pa je delovni učinek super hitrih generatorjev 60-krat večji od termičnih. Izračunali so, da bi z uvozom 5.000 ton urana lahko

dosegli isti proizvodni učinek pri proizvodnji energije, kolikor bi znašalo angažiranje celokupnih rezerv nafte v severnem morju, ki jih cenijo na okoli 3 milijarde ton. To pomeni, da bi ti generatorji v atomskih centralah postali sčasoma najpomembnejši temelj v proizvodnji električne energije. Kalkulacija je na papirju odlična, medtem ko se v praksi pojavljajo številni resni problemi. Najprej je tu še vedno alergičnost javnega mnenja, zato so intenzivirali raziskave okrog povečanja varnosti in zmanjšanja nevarnosti zaradi onesnaženja okolja. So pa tudi pripombe na komercialno rentabilnost teh novih virov energije. Sicer pa so prototipi, ki so doslej izdelali tri, že dali ohrabrujoče rezultate.

ZALOGE PREMOGA PRI TRGOVINSKIH ORGANIZACIJAH

V prvi polovici septembra je bilo na skladiščih mnogih trgovinskih podjetij po vsej državi nakopičenega precej premoga. Večina premogovnikov nima deponijskih prostorov, da bi deponirali oziroma skladiščili premog za široko porabo. Istočasno pa so kletni in drugi prostori mnogih gospodinjstev, šol, zdravstvenih in drugih ustanov, kjer se ogrevajo s klasičnim gorivom to je premogom, prazni. Tudi posamezne občinske, republiške in zvezne ustanove še čakajo na dobavo premoga. Na to situacijo pa vztrajno opozarjajo predstavniki premogovnikov in trgovinska podjetja za gorivom v tem smislu, če bodo premoga, ne bodo mogli premoga dobiti vsi na enkrat, ko bodo nastopili hladni dnevi. Ob nastopu hladnih dni pa prično običajno pospešeno delovati tudi termoelektrarne, ki pa imajo prednost v preskrbovanju s premogom. Poleg tega je običajno v jesenskozimskih mesecih otežkočen transport, zato tudi v tem pogledu nastopajo težave pri pravočasnih dobavah premoga. V takih trenutkih pa tudi intervencije raznih organov ne morejo dovolj pomagati.

Prava rešitev je torej v pravočasni preskrbi s premogom, dokler je čas oziroma ni prepozno. Kupci oziroma porabniki bodo morali sčasoma menjati svoje navade, kar bo končno njim samim v korist.

NOV POVRŠINSKI KOP PRI KOSTOLCU

Blizu rudnika Kostolac so pričeli s pripravljanimi deli pri odpiranju novega površinskega kopa lignita Drmno. Cenijo, da znašajo rezerve na tem območju okoli 6 milijard ton lignita. Predvidevajo, da bodo leta 1981 tu že nakopali 3 milijone, v letu 1983 pa že 6 milijonov ton lignita. Na ta način bo proizvodnja na površinskih kopih industrijsko energetskega kombinata Kostolac dosegla blizu 10 milijonov ton letno, kar je dovolj za delo termoelektrarne, pa tudi nadaljnjih dveh novih termoelektrarn s po 305 MW, ki jih nameravajo tu zgraditi. Za odpiranje površinskega kopa in gradnjo termoelektrarn bodo vložili 3,581 milijonov din.

GRADNJA TE PLEVLJE I

Pred kratkim so sklenili združeni izvajalci iz SR BiH in SR Hrvatske, dogovor za izvedbo del pri gradnji termoelektrarne Plevlje I, ki pomeni največji investicijski objekt v srednjeročnem razvoju SR Črna gora v obdobju. Skupna vrednost del na termoelektrarni, ki bo imela moč 210 MW, znaša približno 2,7 milijard din. Največja dela sta dobila v močni konkurenci Unioninvest kot glavni izvajalec in Djuro Djaković kot izvajalec. Tehnološko opremo bodo uvozili iz Sovjetske Zveze, manjši del pa bodo dobavili domači proizvajalci. Dela bodo končana do začetka leta 1980, letna proizvodnja pa bo znašala 1 milijardo in 150 milijonov kWh električne energije. Skupno s hidroelektrarnama Peručica in Mratinje, bo ta termoelektrarna predstavljala pomembno celoto v okviru jugoslovanskega elektrogospodarstva. Gradbena dela bo opravila gradbena operativa Makedonija, ostala

dela pa Hidromontaža iz Maribora, Vatrostalna iz Zenice in drugi.

SIMPOZIJ O RUDARSKIH MERJENIH

Zveza inženirjev in tehnikov rudarske, geološke in metalurške stroke Jugoslavije — jugoslovanski komite za rudarska merjenja, organizira v dneh od 13. do 14. oktobra 1977 tretji jugoslovanski simpozij o rudarskih merjenjih. Simpozij bo potekal v Arandjelovcu. Na simpoziju bo prebranih vrsta referatov s področja rudarskih merjenj.

ZAGOTOVITEV SOCIALNE VARNOSTI INDUSTRIJSKIH RUDARJEV

V teku je sklenitev in podpis družbenega dogovora o tem, da bi v skladu z družbenim planom razvoju SR Slovenije v letih 1976—1980 in zakonom o zagotavljanju socialne varnosti delavcev rudnika Idrija in nadaljnjega razvoja občine Idrija, zagotovili socialno varnost rudarjev rudnika Idrija. Podpisniki sporazuma so Izvršni svet SR Slovenije, Izvršni svet občine Idrija, Zveza sindikatov Slovenije, Gospodarska zbornica Slovenije, Rudnik živega srebra Idrija, Ljubljanska banka, Sklad skupnih rezerv SRS, samoupravna interesna skupnost elektrogospodarstva Slovenije in samoupravne interesne skupnosti za zaposlovanje, stanovanjska, raziskovalna, zdravstvena, socialnega skrbstva, otroškega varstva, izobraževanja, kulturna in telesno-kulturna SR Slovenije. Vsaka od teh podpisnic ima v družbenem dogovoru našete oziroma opredeljene določene naloge. Vsi podpisniki bodo vsak po svoji strani zagotovili socialno varnost delavcev rudnika Idrija in nadomestitev izpadlega dohodka v občini Idrija zaradi prenehanja proizvodnje živega srebra.

25 LET SIJAJA V HRASTNIKU

Kolektiv tovarne Sijaj iz Hrastnika je v soboto, 17. septembra

proslavil 25-letnico svojega obstoja. Iz majhne delavnice, ki je izdelovala stropne in stenske svetilke, se je razvilo pomembno podjetje, ki je doseglo v svojem četrstoletnem razvoju neverjetno velike uspehe na svojem področju. Lahko trdimo, da je ta delovna organizacija postala vodilna v Jugoslaviji, predvsem v proizvodnji dekorativnih razstavljenih teles. Sprva so zaposlovali le 5 delavcev in so imeli realizacijo 1.800,00 din. Danes dela v tovarni 308 delavcev, medtem ko načrtujejo realizacijo letos v višini 114 milijonov din. Tudi za v bodoče imajo v Sijaju zelo jasno načrtano razvojno pot. Skrbeli bodo za boljšo kvaliteto in pestrejšo izbiro in sledili razvoju v svetu. Predvidevajo, da bodo tudi izvoz pomembneje povečali tako v vzhodnoevropske kakot tudi zahodnoevropske države. V zadnjem razdobju pa se vključujejo v poslovne skupnosti, v katerih bodo še Steklarna Hrastnik, Tovarna kemičnih izdelkov Hrastnik in Jugometal iz Beograda.

Kolektivu ob njegovem jubileju čestitamo in mu želimo še smotrnejši vzpon v vseh pogledih.

PADLIM KRVAVIČNIKOM V SPOMIN

Dne 4. septembra 1977 so na Krvavičnikovi domačiji na Vrheh, nasproti hriba Krvavica, odkrili spominsko ploščo ob praznovanju 1. krajevnega praznika krajevnega skupnosti Čemšenik, občine Zagorje ob Savi. Ta dan bodo odslej praznovali vsako leto v spomin na štiri Krvavičnikove sinove — brate Cirila, Franca, Antona in Staneta, ki jih je okupator 4. 9. 1941 aretiral in kasneje v septembru istega leta tudi ustrelil kot talce. Brat Alojz je pogrešan. En brat pa je še ostal živ in skupno s svojo družino gospodari na domačiji. Ob navzočnosti številnih krajanov in občanov iz Zagorja in Trbovelj, praporov, kulturnikov, zastopnikov družbenopolitičnih organizacij, družbenopolitičnih skupnosti je spominsko ploščo odkril Lojze

Ribič, predsednik okrožnega odbora bivših aktivistov OF za revirje. Odkritje sta pripravila krajevna skupnost in družbenopolitične organizacije krajevnega skupnosti Čemšenik.

Krvavičnikova (Kudrova) domačija je bila med vojno požgana, zato so številni trboveljski delavci sodelovali v prvih povojnih letih tudi pri obnavljanju te domačije z različnimi prostovoljnimi deli in akcijami.

RAZSTAVA IZUMOV IN TEHNIČNIH IZBOLJŠAV

V času od 21. do 30. oktobra bo na Reki jugoslovanska razstava izumov, tehničnih izboljšav in novosti pod nazivom: RAST YU 77. V preteklih 4 letih so to razstavo imenovali Delavska ustvarjalnost. V tem času je dosegla evropska raven pri podobnih razstavah. Pokrovitelj letošnje razstave bo Josip Broz-Tito, predsednik SFRJ in predsednik ZKJ. Letošnja razstava bo imela še posebno razstavo na temo: TITO — REVOLUCIJA — ZMAGA. Sicer pa bo na razstavi izumov in tehničnih izboljšav prikazana ustvarjalnost mladih ljudi, izumi in tehnične izboljšave, novosti s področja organizacijsko proizvodnih dosežkov, proizvodnjo kreativna dela in spremljajoči seminarji ter posvetovanja. Razstava bo zelo zanimiva tudi za člane našega kolektiva.

LISTINA JE PODPISANA

V nedeljo, 11. septembra je gostoval mešani pevski zbor Svobode II iz Trbovelj na Slovenskem Javorniku, in sicer v okviru krajevnega praznika Javornika in Koroške Bele. Po celovečernem koncertu, ki so ga imeli Svobodaši iz Trbovelj, je sledilo podpisovanje listine o pobratenju Svobode Janez Mercinger iz Slovenskega Javornika s Svobodo II iz Trbovelj. Listina utrjuje še nadaljnjo medsebojno sodelovanje. Ob tej priliki so Svobodi II podelili plaket »IV. september« v spomin na 5 ustreljenih talcev kmalu po okupaciji, v letu 1941.

TEKMOVANJE UPOKOJENCEV

Letos je potekalo že II. tekmovanje društev upokojencev Slovenije v raznih športnih disciplinah. Tekmovanja potekajo v različnih krajih. Tako so 17. septembra v organizaciji Društva upokojencev Trbovlje in pod pokroviteljstvom občinskega sindikalnega sveta Trbovlje, tekmovali člani upokojenskih društev iz Slovenije v streljanju z zračno puško in kegljanju. Tekmovalo je 14 ekip iz Slovenije, ki so se na republiško tekmovanje uvrstile na predhodnih regionalnih prevenstvih.

SLAVČKI NA PRAZNIKU VINA IN GROZDJA

Mešani pevski zbor Slavček Svobode Center Trbovlje je 17. in 18. septembra prvič gostoval v Dornberku na Primorskem. Tu je potekala proslava ob 30-letnici TVD Partizan, hkrati pa so sodelovali na prazniku grozdja in vina, ki ga vsako leto prirejajo v tem kraju. Srečanja se je udeležilo šest pevskih zborov, od katerih je vsak zapel po pet pesmi. Bilo je res pravo prijateljsko srečanje revirskih in primorskih pevcev. Slavčku je tokrat dirigirala Ida Virt.

jo v pošteve ne le delegati pač pa tudi člani vseh družbenopolitičnih delegacij. Ob tej priliki so obravnavali tudi pregled poteka volilnih priprav ter informacijo o kadrovske politiki v revirjih.

NADALJNJA GRADNJA CENTRA V TRBOVLJAH

Vse kaže, da bodo letos oktobra pričeli z nadaljnjo gradnjo trgovskih prostorov na Trgu revolucije v Trbovljah. Projekt je že pred leti vseboval zgraditev nadaljnjih dveh objektov, poleg dveh, ki sta bile že preje zgrajena, vendar takratni investitor Metalka Ljubljana zaradi drugih obsežnejših gradenj, ni imel sredstev za trboveljsko investicijo. Tako lokacijo, kakor tudi projekt je od Metalke že pred tremi leti odkupilo Trgovsko podjetje 1. junij Trbovlje. Projekt so predelali in tako bodo po vsej verjetnosti pričeli z gradnjo v jeseni t.l. Zgradili bodo dva trgovska paviljona. Skupna površina novih paviljonov bo znašala 1610 m². V njih bodo prodajali pohištvo, perilo, trikotažo, pletenine in športne potrebščine. V njih bo tudi samopostrežna trgovina. En paviljon bo postavljen nad strugo potoka Trboveljščica, drugi pa bo zgrajen pravokotno na ta paviljon v smeri proti upravni zgradbi REK Zasavje. Inženiring nad gradnjo bo imel RUDIŠ. Glavni projekt bo izdelal Investicijski zavod za gradnjo Trga revolucije v Ljubljani.

Člani prvotligaškega moštva nogometnega kluba Olimpija iz Ljublane so si 13. avgusta t.l. ob njihovem gostovanju v Zagorju ob Savi (tekma ob občinskem prazniku), ogledali jamo Loke oziroma Kisovec. Na sliki so tudi člani kluba prijateljev Olimpije iz Zagorja in nekateri člani kolektiva obrata Kisovec. Menda jim ta ogled ni škodoval pri prvotligaških tekmah v jesenskem delu prvenstva, ko so zdrsnili prav na dno lestvice? (Foto L. Vozelj)

CELODNEVNA ŠOLA JE PRIČELA Z DELOM

V Trbovljah so potekale priprave za uvedbo celodnevne šole na osnovni šoli Trbovlje, več kot dve leti. Potem, ko so letos 1. septembra začeli z normalnim poukom na vseh oddelkih trboveljske osnovne šole, pa so 5. septembra pričeli s celodnevno šolo. Celodnevna šola, ki traja pet dni, to je od ponedeljka do petka, od 8. do 15. ure, obiskujejo učenci nižjih razredov, to je od 1. do 4. razreda, ter učenci posebne osnovne šole. Skupaj obiskuje celodnevni pouk letos okrog 880 osnovnošolcev. Celodnevno šolo so

V nekaj vrstah

DELEGATSKI SISTEM SE UVELJAVLJA

Sredi septembra je medobčinski svet SZDL revirskih občin obravnaval problematiko uveljavljanja delegatskega sistema. Ugotovil je, da se le-ta vse uspešneje uveljavlja na vseh področjih dela. Pri tem pa je treba

seveda nujno zagotoviti pogoje za enakopravno delovanje delegacij na vseh ravneh. Svet pa je bil mnenja, da niso sprejemljivi predlogi o uveljavljanju plačevanja sejin. Pač pa je treba delegate oziroma delegacije uspešno usposablјati in idejno-politično izobraževati. Tu pride-

avedli hkrati na vseh treh oddelčnih šolah, to je na oddelku Ivan Cankar, oddelku Tončka Čeč in oddelku Alojz Hohkraut. O razlogih za uvedbo celodnevne šole so bili starši predhodno seznanjeni, sproti pa so jih seznanjali tudi o pripravah in težavah za uvedbo celodnevne šole. Upamo, da bomo lahko o pripravah in poteku celodnevne šole lahko napisali v našem glasilu kaj več.

PODPIS LISTINE NA JESENICAH

Dne 7. septembra 1977, se je udeležilo 16 članov društva upokojencev, trije predstavniki družbenopolitičnih organizacij občine Trbovlje in predsednik izvršnega sveta občine Trbovlje, srečanja s predstavniki društva upokojencev in družbenopolitičnih organizacij občine Jesenice. Srečanje je potekalo v prostorih doma upokojencev na Jesenicah. Ob tej priliki so na predhodno pobudo Jeseničanov podpisali akt o pobratenju in si izmenjali darila. Cilj, oziroma vzroki za tesnejšo povezanost izvirajo že iz predvojnega ozkega sodelovanja železarjev in rudarjev tako na socialnem področju, kakor tudi na področju športa in kulture. V predvojnem boju za najosnovnejše delavske pravice so se železarji in rudarji vedno med seboj podpirali. Gostje iz Trbovelj so si po uradnem delu srečanja ogledali železarski muzej, ki ima v svojem sestavu tudi oddelek NOB in oddelek delavskega gibanja. Za to priliko je prišel na Jesenice posebej Vencelj Perko iz Ljubljane, ki je bil pred vojno eden najpomembnejših delavskih voditeljev na Jesenicah. Poznamo ga tudi kot udeleženca ustanovnega kongresa KPS na Čebinah v letu 1937. Srečanje je bilo prav prijetno in koristno.

STROJNA TOVARNA SE BO ŠIRILA

Koncem avgusta so predstavniki Strojne tovarne Trbovlje imeli na sedežu REK Zasavje razgovore o nameravani razširitvi njihovih tovarniških pro-

storov. Širjenje pa bo možno le na ta način, da bi odkupili in kasneje porušili oziroma adaptirali obstoječe prostore našega centralnega skladišča materiala na Vodenski cesti, to je v neposredni soseščini sedanjih tovarniških prostorov STT. STT bo postopoma v naslednjih dveh letih gradila svoje objekte, REK Zasavje, pa bo na temelju izplačane odškodnine v tem času zgradil nove skladiščne prostore. Po vsej verjetnosti bodo v tem okviru zainteresirani v STT tudi za odkup prostorov našega kemijskotehničnega laboratorija. To vprašanje je bilo s strani STT načeto že večkrat, vendar gre tokrat za stvarnejše prizadevanje okrog uresničitve njihovega investicijskega programa.

DAN CEMENTARJEV V RETJU

V soboto, 10. septembra, so člani kolektiva Cementarne Trbovlje prvokrat proslavili svoj dan cementarjev, in sicer na platoju v kamnolomu laporja in apnenca v Retju. Pripravili so krajšo proslavo s kulturnim programom, na katerem sta sodelovala tudi znana ljubljanska gledališka umetnika; na tovariškem srečanju pa je igral ansambel Franca Lipičnika.

DELAVSKE DOM V TRBOVLJAH V HUDIH ŠKRIPCIH

Delavski dom v Trbovljah je končal preteklo poslovno leto z izgubo v višini 150.000,00 din. Zavoljo tega je bilo treba izdelati sanacijski program, ker do roka ni uspelo samoupravnim in vodstvenim organom tega zavoda pokriti izgube s strani ustanovitelja skupščine občine Trbovlje in kulturne skupnosti Trbovlje. Sanacijski program predvideva razne ukrepe, da bi lahko dom v bodoče posloval še vnaprej brez večjih zadržkov. Menda je ta zavod edini v Zasavju, katerega delavci prejema v času trajanja sanacije minimalne osebne dohodke pri osebnih dohodkih, ki so že pred tem znašali komaj 85 % od ti-

stih, ki so dogovorjeni po samoupravnem sporazumu.

Sanacija mora biti v smislu zakonskih predpisov objavljena tudi v zveznem uradnem listu. Predstavniki občinske skupščine Trbovlje, kulturne skupnosti Trbovlje in drugi faktorji si zelo prizadevajo, da bi zadevo rešili ugodno čimpreje, po drugi strani pa si hkrati prizadevajo za trajnejšo rešitev problematike vzdrževanja Delavskega doma. In zakaj je nastala izguba? Zaradi manjših lastnih dohodkov (najemnine, vstopnine, itd.), nezadostne dotacije s strani kulturne skupnosti, predvsem pa zaradi izredno naraščajočih stroškov, ki jih niti lastni dohodki, niti sredstva kulturne skupnosti niso mogla »loviti« (amortizacija, ogrevanja, zračenje, električna energija, komunalne storitve, najemnine za filme, neustrezne najemnine za izvajanje prireditev, itd.).

TELEFONA NA ČEBINAH IN NA PARTIZANSKEM VRHU

Krajevna skupnost Klek je sklicala 2. septembra t.l. v klubskih prostorih doma Tončke Čeč na Kleku razgovor s predstavniki delovnih organizacij in družbenopolitičnih organizacij iz Trbovelj, z namenom, da se dogovore o konkretni akciji za napeljava telefona na Čebine in na Partizanski vrh. Po drugi strani pa gre tudi za podaljšanje avtobusne proge po cesti Ustanovnega kongresa KPS, do Partizanskega vrha. Udeleženci so sprejeli ustrezne sklepe in stališča zaradi pričetka akcije in financiranje del.

RAZPRAVA O ENERGETSKI BILANCI

V prejšnji številki našega glasila je tehniški direktor REKZ Adolf Jermol, dipl. inž. rud., napisal prispevek v zvezi z osnutkom energetske bilance Slovenije za razdobje 1980—2000. Energetsko bilanco je pripravil Republiški komite za energeti-

ko, razprava pa traja do 30. septembra t.l.

V REK Zasavje je bilo že precej razprav o predlaganem osnutku elektroenergetske bilance Slovenije na občinskih ravneh, pa tudi v okviru REK Zasavje. Pripravljena so bila tudi ustrezna stališča od tega osnutka, ki jih je pripravil medobčinski svet revirskih občin.

Javni razpravi o tem osnutku pa se je priključilo tudi Elektrotehniško društvo Zasavje, Trbovlje. Javna razprava je bila 14. septembra ob 17. uri, v gledališki dvorani Delavskega doma v Trbovljah. V razpravi so imeli uvodne referate:

— Adolf Jermol, dipl. inž. rud., tehniški direktor REKZ na temo — Udeležba rjavega premoga v energetske bilanci;

— Anton Urankar, dipl. inž. str., tehniški vodja TOZD Termoelektrarna REKZ na temo — Razširitev termoelektrarne Trbovlje in toplifikacija Zasavje;

— Vekoslav Korošec, dipl. inž. el., direktor elektroinstituta Milan Vidmar, Ljubljana na temo — Bodoča izgradnja zasavske verige hidroelektrarn.

Zadnja dva sta svoje predavanjske ilustrirala tudi s prikazovanjem ustreznih diapozitivov.

V razpravi je sodelovalo več navzočih. Predsednik skupščine

Trbovlje Janez Ocepek, je v razpravi poudaril predloge in stališče skupščine revirskih občin o nujnosti čimprejšnje izgradnje TET III pa tudi o nujnosti čimprejšnje izgradnje hidroelektrarn na Savi. Generalni direktor SOZD Elektrogospodarstva Janez Sterniša, dipl. inž. in dipl. ek., je v svoji razpravi pojasnil, da vprašanje čimprejšnje izgradnje TET III ni sporno, pač pa je bil mnenja, da hkrati z gradnjo TET III ne bi mogli istočasno graditi tudi hidroelektrarn na Savi, ker so drugi predeli Slovenije angažirani za zgraditev elektroenergetskih objektov. Posebni interes za čimprejšnjo izgradnjo hidroelektrarn so pokazali tudi delegati občine Litija ter z ustrežno dodatno obrazložitvijo tudi Vekoslav Korošec. Vsekakor pa je treba podvreči tudi hidroelektrarne na Savi od Renk pa do Krškega, optimizaciji.

V imenu Elektrotehniškega društva iz Zasavja je javno razpravo vodil tovariš Ajtič iz Zagorja.

KONCERT ČEŠKIH PEVCEV

V ponedeljek, 19. septembra je gostoval v trboveljskem Delavskem domu moški pevski zbor Smetana — Slovanka iz Klada-

nega iz Čehoslovaške. V goste jih je povabil moški pevski zbor Zarja Svobode Center iz Trbovelj. Program je obsegal njihove narodne in umetne pesmi. Nato so skupno z Zarjo nekaj dni letovali na Lošinju, kjer so imeli tudi skupni koncert za tamkajšnje prebivalstvo in goste. Zarja ima s tem zborom že večletne prijateljske stike.

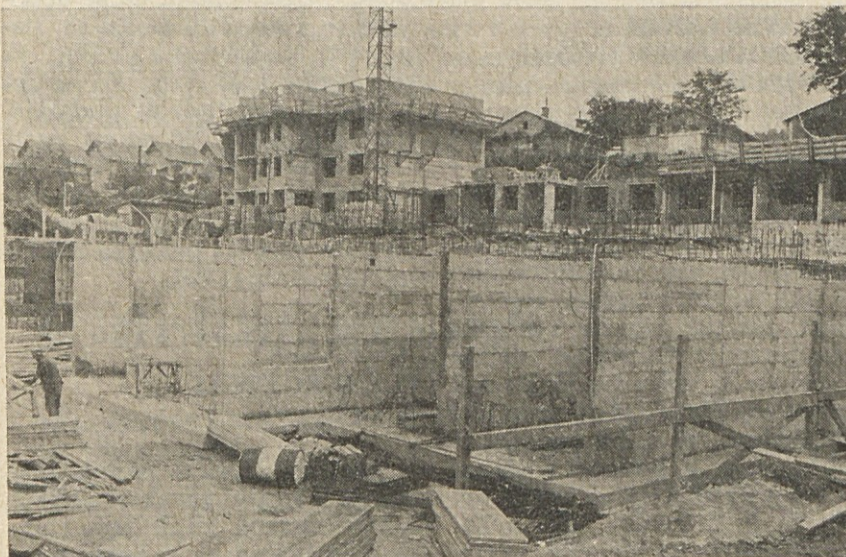
Republiško prvenstvo v orientaciji je bilo v Zasavju

V času od 2. do 4. septembra letos je potekalo v revirjih, na širšem območju Mrzlice (1119), letošnje slovensko prvenstvo v orientaciji. Organizirala ga je in izpeljala mladinska komisija Planinske zveze Slovenije s sodelovanjem Planinskega društva Trbovlje. Potekalo je v znamenju 40-letnice ustanovitve KPS na Čebinah, 85-letnice rojstva maršala Tita in 40-letnice, odkar vodi tovariš Tito jugoslovansko partijo.

Začetek prvenstva je bil 2. septembra 1977 ob 20. uri v prostorih Svobode II. v Trbovljah. Pred začetkom nočnega tekmovanja članskih ekip, sta tekmovalce in ostale navzoče pozdravila predsednik PD Trbovlje Tone Sterniša in Janez Holešek, sekretar občinskega sindikalnega sveta Trbovlje. Ta je tekmovalce pozdravil v imenu pokrovitelja, to je občinskega sindikalnega sveta Trbovlje. Kratek kulturni program so pripravili in izvedli člani Trboveljskega okteta Svobode II.

Nočnega tekmovanja v orientaciji se je udeležilo devet članskih ekip s ciljem pod Mrzlico.

V soboto, 3. septembra po so nadaljevali člani s tekmovanjem. Start je bil v planinskem domu na Mrzlici. Potekalo je v dveh etapah in je trajalo od jutranjih do večernih ur.

Na širšem območju Polaja, v Šuštarjevi koloniji v Trbovljah, nad zgrabdo tehniške srednje šole, gradi samoupravna stanovanjska skupnost občine Trbovlje dva nova stanovanjska objekta. Levo zadaj je Keršičeva cesta oziroma Kurja vas. (Foto A. Bregant)

V nedeljo, 4. septembra pa je tekmovalo v orientaciji trinajst ekip pionirjev in petnajst ekip mladincev iz planinskih društev iz vse Slovenije.

Tekmovanje je vodil Jože Pezdič iz PZS, pomagali pa so pri delu nekateri člani mladinske komisije PZS ter člani PD Trbovlje. Na kontrolnih točkah so sodelovali tudi člani ZRVS iz Trbovlj, kar je še posebej hvale vredno.

Vodja tekmovanja je razglasil rezultate v nedeljo, 4. septembra ob 15. uri na Mrzlici. Tudi tokrat sta pozdravila tekmovalce in se jim zahvalila za sodelovanje predsednik PD Trbovlje in sekretar občinskega sindikalnega sveta Trbovlje, ki je s krajšim govorom orisal pomembnost tovrstnih tekmovanj za krepitev mladih ljudi, kar je povezal tudi z ostalimi našimi prizadevanji za zdravo rast mlajšega rodu. Navzoče je pozdravila tudi prof. Praprotnikova, kot zastopnica izvršnega odbora Planinske zveze Slovenije.

Doseženi so bili naslednji rezultati:

a) članske ekipe: 1. mesto PD Idrija, 2. mesto PD Laško, 3. mesto PD Trbovlje, itd.

Prve tri članske ekipe so se udeležile državnega oz. zveznega tekmovanja v orientaciji v bližini Sarajeva v dneh od 16. do 18. septembra.

b) mladinske ekipe: 1. mesto PD Idrija, 2. mesto PD Brežice, 3. mesto PD IG, itd. (5. mesto PD Trbovlje, 9. mesto selekcija Zasavja).

Mladinci in pionirji so imeli v okviru tekmovanja tudi testiranja iz orientacije. Skupno se je letošnjega republiškega tekmovanja v slovenski orientacijski ligi udeležilo 37 ekip s 111 udeleženci. Poleg tega je sodelovalo na kontrolnih točkah in pri raznih organizacijskih in drugih delih še okoli 80 ljudi, tako, da se je tekmovanja udeležilo okrog 200 udeležencev.

Pokrovitelj občinski sindikalni svet Trbovlje je zmagovalnim ekipam poklonil športne pokale, z vgraviranim besedilom, PZS pa je zmagovalnim

ekipam podelila nagrado v obliki kompasa. Prvim trem ekipam iz vseh treh kategorij je podelilo priznanje tudi PD Trbovlje, sicer so pa vse sodelujoče ekipe prejele diplome organizatorjev z navedbo mesta, ki so ga zasedli na tekmovanju.

Tekmovanje je potekalo uspešno in nanj ni bilo bistvenih pripomb pa tudi tekmovalci so bili spričo lepega vremena in dobrega poteka tekmovanja zadovoljni.

Uspeh na državnem prvenstvu

V dneh od 17. do 18. septembra 1977, je potekalo na Jahorini in Ravni planini v Bosni, XV. državno prvenstvo v planinski orientaciji. Organizator je bila Planinska zveza Jugoslavije skupno s Planinsko zvezo BiH. Letošnjega prvenstva se je udeležilo 20 ekip iz vseh republik. Slovenijo sta letos zastopali dve ekipi, in sicer ekipa Planinskega društva Idrija in ekipa Planinskega društva Trbovlje. Ti dve ekipi sta dosegli na republiškem prvenstvu v planinski orientaciji na Mrzlici večji speh. Na dvodnevem tekmovanju je dosegla članska ekipa PD Trbovlje 5. mesto, članska ekipa PD Idrija pa 6. mesto, zmagala pa je domača ekipa PD Jahorina. Slovenski ekipi sta dosegli najboljši uspeh od vseh 15. državnih prvenstev.

Trboveljsko ekipo so sestavljali Bogdan Pfeifer, Bojan Šprogar in Roman Sladič, ekipo pa je spremljal Vinko Pfeifer. Tekmovali so v izredno težavnih okoliščinah, saj je Jahorino pokrivala gosta megla, poleg tega pa je v času tekmovanja neprekinjeno deževalo. Tekmovali so v terenski orientaciji — ekipno in posamezno, vsi tekmovalci pa so bili podvrženi testiranju znanja. Kontrolne točke so bile zelo dobro maski-

rane, zato je od skupno 20 ekip bilo diskvalificiranih 13 ekip, tako da se je plasiralo le 7 ekip. Uspeh trboveljskih planincev je toliko večji, ker so tekmovalci prišli na Jahorino šele v trdi noči, ob svitu pa so že morali na pot kot prva ekipa. Za primer naj navedemo, da je večina ostalih ekip bivala na Jahorini že 3 do 5 dni preje, tako da so si lahko bližnji in daljnji teren temeljito ogledali in se kondicijsko pripravili. Že iz števila diskvalificiranih lahko povzamemo, da so bili tekmovalni pogoji izredno strogi. Naj na koncu dodamo še to, da je bila trboveljska ekipa po letih starosti najmlajša na tem prvenstvu.

K uspehu toplo čestitamo!

Čaji in zdravilne rastline

Zdravilne rastline v moderni civilizaciji po eni strani tonejo v pozabo, po drugi strani pa opazamo pretirano razglašanje dvomljive prednosti terapije z zdravilnimi rastlinami. Zato naj bi bila naloga farmacevta razložiti, da sodobna farmakoterapija ne zametuje zdravil naravnega izvora, nasprotno, da jih vse več uporablja, vendar le v obliki, ki zagotavlja pri enakem doziranju enako delovanje. Zdravilne rastline uporabljamo največkrat v obliki čajev. Čaji so zmesi rastlinskih drog v celih kosih ali pa zdrobljenih na majhne delce. Uporabljajo se za izdelavo vodnih izlužin. Prištevamo jih med najstarejše oblike zdravil, saj sporočila o zdravilnih močeh številnih drog segajo daleč v preteklost. Verjetno je najstarejša zeliščarska knjiga delo kitajskega cesarja Shin-Nonga, ki je živel okrog 3700 let pred našim štetjem. V novejšem času jih, razen nekaterih, le redko uporabljamo, nasprotno pa

so v ljudski medicini zelo priljubljena oblika zdravlila.

Čaje delimo na mešane in nemešane. Nemešan čaj nam predstavlja posamezno primereno razrezano drogo npr. kamilico, ajbiš, sena in druge. Mešani čaji pa so mešanica več razrezanih drog, lahko pa vsebujejo še droge v obliki praškov in razne organske in anorganske snovi npr. prsni čaj, čaj za odvajanje in drugi.

Čaj sestavljajo različni rastlinski deli: plodovi, cvetovi, korenine, korenike, listi, skorje in tudi cele rastline. Učinkujejo zaradi različnih spojin oziroma snovi, ki se nahajajo v zdravilnih rastlinah. V svežem stanju je glavna setavina voda. Poleg nje pa se nahaja še cela vrsta setavin. Kot prvo skupino bi omenila ALKOLOIDE.

Alkoloidi so organske spojine, zelo grenkega okusa. Delujejo zelo močno na človeški in živalski organizem in so pogosto zelo strupeni. V čajnih mešanicah jih rajši ne uporabljamo, ker mešanica ni homogena in doziranje ni točno. Zato je uporaba drog z alkoloidi zelo omejena in samo na zdravniški recept. Nekatere droge, ki vsebujejo alkaloidi so: volčja češnja, smrdljivi brin, jesenski podlesek, vrtni mak, itd.

V drugi skupini bi omenila GLIKOZIDE. To so spojine, ki se pod posebnimi pogoji v organizmu razgradijo na aktivne dele. Glede na njihovo kemično setavo jih ločimo več vrst. Nahajajo se v celičnem soku najrazličnejših rastlinskih delov. Tudi njihovo delovanje je velikokrat zelo močno in pogosto strupeno. Uporabljajo se predvsem pri boleznih srca, motnjah v ožilju in proti zaprtju. Odvajalno delujejo: sena, rabarbara, krhlika in še druge rastline. Odvajalni glikozidi delujejo tako, da se resorbirajo v tankem črevesju, pridejo v kri in se izločijo v steno debelega črevesa. Razgrajeni glikozidi dražijo črevesno sluznico, vnetje ki nastane, vzdraži črevesno živčevje, le to pa vznemiri črevesne mišice. Tako se okrepi

gibanje črevesja in izloči se več sluzi. Pri uporabi krhlikine skorje moramo paziti, da uporabljamo leto dni staro drogo. Sveža sicer odvaja močneje, povzroča pa krče in včasih celo bruhanje. Zanimiva je tudi dvojna uporaba rabarbare. Glede na zaužito količino lahko pospešuje ali zavira prebavo. Odvajalno učinkuje v večjih količinah, to je ena čajna žlička na skodelico vode, 1/4 čajne žličke pa deluje proti driski.

Glikozidne droge, ki delujejo na srce pa so: šmarnica, morska čebulica, naprstec in druge. Uravnavajo nepravilno srčno bitje. Majhne doze povečajo preliv krvi skozi srce, večje doze pa lahko srce popolnoma ustavijo. Zato je njihova uporaba omejena in samo pod kontrolo zdravnika.

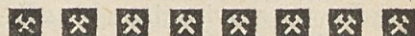
Predstavniki tretje skupine so GRENKE SNOVI. Droge, ki vsebujejo grenke snovi, se uporabljajo za zdravljenje in krepitev želodca, ter za povečanje apetita v obliki čajev, čajnih mešanic ali tinktur. Grenke snovi, ki jih imenujemo tudi amara, ne pospešujejo prebave samo preko zavesti refleksov, ko je hrana še v ustih, ampak učinkujejo naravnost na prebavila. Sluznice prebavil oblije več krvi, v obilju se tvori slina, želodčni sok in žolč. Pod vplivom amar se želodec hitreje prazni. Grenke snovi, ki jih vsebuje encijan, pomagajo pri želodčnih bolečinah, ki jih povzroča nepravilno presnavljanje hrane. Tudi pri uporabi grenkih snovi moramo upoštevati navodila farmacevta, saj brezmejna uporaba lahko napravi več škode kot koristi. Droge, ki vsebujejo grenke snovi so npr. encijan, pelin, tavžentroža, cikorijska, regrat.

Tudi SLUZNATE SNOVI spadajo med pomembne sestavine zdravilnih rastlin. Nahajajo se v najrazličnejših delih rastlin. Tako jih srečamo v koreninah, listih, semenih in plodovih. Droge, ki jih vsebujejo, se uporabljajo najbolj pogosto za ublažitev kašlja in proti vnetju sluznic. Kašelj povzroča često

suh ali vnet sapnik. Sluznate snovi, ki jih imenujemo tudi mucilagoza, prevlečejo razdraženo sluznico in obenem z dražljaji izgine tudi refleks, ki je v dihalih povzročil kašelj. Tako se izloči manj bronhialne sluzi. Zdravilne rastline, ki se uporabljajo v ta namen pa so: ajbiš, slezenovec, pljučnik, tropotec in druge. Kukavičji gomolj vsebuje sluz, ki varuje črevesno sluznico pred dražljaji in ustavlja diarejo. Na podoben način deluje kutnjevo seme. Včasih droge s sluzjo delujejo tudi odvajalno, ker učinkujejo kot drsljivci črevesne vsebine. Delujoča snov je pektin, ki ga dobe iz posušene jabolčne pogache ob proizvodnji sadnih sokov.

Omenila bi še delovanje TANINOV ali ČRESLOVIN. To so snovi, ki se uporabljajo za zdravljenje sluznic, diarej, bronhitisa in hemeroidov. Njihovo delovanje temelji na adstringentnem učinku. Čreslovine koagulirajo beljakovine celic in koagulirane plasti varujejo tkiva pred dražljaji. V ta namen uporabljamo npr. žajbelj ali srčno moč. Učinkovanje proti diareji si razlagamo na ta način, da čreslovine varujejo črevesno sluznico pred dražljaji in tako gibanje črevesja postane manjše npr. borovnice, ruski čaj, tavžentroža itd. Pri visokih koncentracijah čreslovin pa je nevarnost, da bi se koagulirale tudi globlje plasti sluznic — posledica bi bila vnetje, diareja in bruhanje. Čreslovine zdravijo tudi manjše rane ali opekline. Z oženjem kapilar preprečujejo vanje pritek krvi. Nastala kožica preko rane ali opekline zavaruje področje pod seboj pred infekcijo. Tkivo se na ta način hitro regenerira. Zdravljenje večjih površin s čreslovinami pa je zelo nevarno. Čreslovine se povežejo z beljakovinami okvarjenega tkiva in povzročajo vnetje sosednjih tkiv, resorbirane čreslovine pa lahko okvarijo jetra.

Milena Cerinšek

ZGRMIT — SODELOVANJE V TEHNIKI

Zveza inženirjev in tehnikov Jugoslavije izdaja že dolga leta revijo Tehnika. Ta objavlja najrazličnejše znanstvene in strokovne prispevke s širokega tehničnega področja. Med drugim objavlja tudi prispevke na rudarsko tematiko ter strojno, elektro, geološko, geodetsko in drugo problematiko, ki je v ozki povezavi z rudarstvom in energetiko. V reviji sodelujejo vsi znani pa tudi manj znani strokovnjaki s svojimi strokovnimi prispevki, ki imajo pomembno nalogo pri informiranju vseh strokovnih in drugih kadrov o tehničnem napredku jugoslovanske industrije in rudarstva.

Da bi revija še bolj dobila na tehtnosti in aktualnosti vabi k sodelovanju tudi ostale strokovnjake in vse tiste delavce, ki smatrajo, da bi lahko s svojimi prispevki obogatili to revijo in jo naredili še dostopnejšo in tudi bogatejšo. Gre v prvi vrsti za teme, ki so posebno pomembne v pogledu ustvarjanja novih projektov — proizvodov, objektov, materiala, metod ali postopkov ali za delno izboljšanje obstoječega stanja. Nadalje je revija zainteresirana za prispevke, ki govorijo o razvoju novih rešitev določenih problemov iz vrst strokovnjakov, zainteresirana pa je revija tudi na nove poglede na določena strokovna vprašanja, ki jih obravnavajo v široki strokovni javnosti. Problematika, ki jo vsebuje prispevek pa mora temeljiti na solidnih argumentih, rezultatih raziskav, praktični preizkušnji in uporabnosti.

Prepričani smo, da bodo tudi člani našega kombinata občasno sodelovali pri objavljanju ustreznih prispevkov v reviji Tehnika. Ta revija je vodilna jugoslovanska strokovna revija s področja tehničnih znanosti in strok. Informira domačo in tujo znanstveno in strokovno javnost o dosežkih, problemih in rezultatih dela pri nas. Revijo poznajo tudi v 50 drugih državah. Doma pa jo v glavnem na-

ročajo delovne organizacije, strokovne knjižnice, fakultete, vojne pošte, instituti, visoke in srednje šole, itd.

V primeru, če se bodo posamezni člani našega kombinata odločili za sodelovanje, je treba poslati prispevke na naslov — Zveza inženirjev in tehnikov Jugoslavije, ulica Kneza Miloša 9, p.p. 187 (za Tehniko) 11000 Beograd.

Nagradni natečaj

Nagradni razpis za najuspešnejše rešitve na področju pogojev dela delavcev v industriji in rudarstvu

Na podlagi odločbe zveznega odbora sindikata delavcev industrije in rudarstva Jugoslavije, sprejeti 28. maja 1976, o ustanavljanju letnih nagrad za najuspešnejše rešitve na področju izboljšanja pogojev dela delavcev in pravilnika o nagrajevanju novatorjev in racionalizatorjev za najuspešnejše rešitve na področju izboljšanja pogojev dela delavcev je razpisal odbor za nagrajevanje novatorjev in nacionalizatorjev

NAGRADNI NATEČAJ

za najuspešnejše rešitve na področju izboljšanja pogojev dela delavcev industrije in rudarstva.

Za prispele prijave po tem natečaju bodo razdeljene nagrade maja 1978.

Nagrada se sestoji iz diplome in denarne nagrade v znesku:

I. nagrada 60.000 dinarjev, II. nagrada 40.000 dinarjev, III. nagrada 20.000 dinarjev.

Pravico do sodelovanja na natečaju imajo avtorji, katerih rešitve izpolnjujejo te kriterije:

— da humanizirajo delo;

— da izboljšujejo in olajšujejo pogoje dela v materialnih proizvodnji;

— da zmanjšujejo in odpravljajo možnosti za poškodbe na delu;

— da zmanjšujejo težke posledice poškodb na delu;

— da preprečujejo ali znatno zmanjšujejo trajne poškodbe posameznih organov delavcev zaradi neustreznih pogojev dela (profesionalne bol.);

— da odpravljajo vzroke bolovanj delavcev, ki jih je povzročilo škodljivo delovanje posameznih elementov delovne sredine;

— da zmanjšujejo potrebe po beneficiranju posameznih delovnih mest, na katerih so težki delovni pogoji in škodljivi za zdravje delavca;

— da doprinašajo h krepitvi delovne sposobnosti delavca;

— da izboljšujejo varnost delavcev pri delu;

— da zmanjšujejo invalidnost delavcev;

— da povečujejo produktivnost dela in dohodek.

Prijavljene rešitve morajo zadevati izboljšanje pogojev dela delavcev, ki so organizirani v sindikatu delavcev industrije in rudarstva Jugoslavije, in morajo vsebovati:

a) Prijavo in opis rešitve s potrebno dokumentacijo;

b) Dokaz, oziroma obrazložitev učinka iznajdbe na zdravje delavcev in na izboljšanje pogojev dela;

c) Obrazložitev in dokaz ekonomskih in drugih učinkov;

d) Odločbo delavskega sveta TOZD in zborov delavcev o osvojitvi oziroma uresničitvi predloga;

e) Priporočilo osnovne organizacije sindikata in

d) Naslov avtorja.

Pri odločanju za nagrado bodo imele prednost rešitve, ki so že uresničene.

Prijave je mogoče oddajati od dneva razpisa natečaja pa do vključno 31. decembra 1977 leta.

Prijave s potrebno dokumentacijo sprejema Zvezni odbor sindikata delavcev industrije in rudarstva Jugoslavije, odbor za nagrajevanje novatorjev oziroma racionalizatorjev za najbolj uspešne rešitve na področju izboljšanja pogojev dela delavcev, Beograd, Trg Marxa in Engelsa št. 5.

Naklade časopisov in revij v Sloveniji

Po podatkih strokovne službe zbora delegatov združenja TOZD časopisne dejavnosti, so imele časopisne organizacije združenega dela v SR Sloveniji v prvem polletju 1977 naslednje poprečne naklade časopisov in revij:

Edicija	Tiskana naklada
Borec	2.500
Večer	55.500
7 dni	61.600
Naš dom	41.500
Pavliha	20.458
Antena	51.167
Dnevnik	55.496
Nedeljski dnevnik	208.907
Maneken	80.000
Komunist	76.190
TV-15	40.212
Kurirček	46.500
Delo	91.198
Jana	71.530
STOP	80.120
Zabavnik	41.663
Naši razgledi	7.975
AVTO (sl.)	20.850
KIH	28.600
Novi tednik	13.540
Radar	14.500
TELEX	143.750

Pri tem pregledu niso šteti pokrajinski ali občinski časopisi, niti glasila kolektivov.

Kadrovske vesti

V času od 1. avgusta do 31. avgusta 1977 ima kadrovski sektor evidentirane naslednje spremembe:

TOZD RUDNIK PREMOGA HRASTNIK

Sprejeti:

Jesenšek Franc — kovinar, Pirš Borut — kovinar, Ramšak Bojan — kovinar, Dimič Josip — uč. kopač, Zupančič Božidar — uč. kopač, Muhovič Vladimir — kopač, Blagotineš Cveto — strojni tehnik, Glavaš Ivan — kopač, Mejač Ferdinand — vratalec v kam., Leskovšek Jakob — vozač, Crljenkovič Ibrahim — učnik, Odžič Zarko — učnik, Kamber Ahmet — učnik, Mešalič Fadil — učnik, Popovič Ljubo — učnik, Gianini Marjan — učnik, Odič Mirko — učnik.

Odšli:

Mišmaš Martin, kopač — upokojen; Močilar Kazimir, motorovodja — upokojen; Mihevc Vojteh, uč. kopač — v šolo; Cirič Vlado, uč. kopač — prek. v pos. dobi; Kurtič Mehmed, uč. kopač — prek. v pos. dobi; Planinc Marko, delavec — v šolo; Škorjanc Zvonko, vozač — samovoljna prekinitev; Dermota Franc, vozač — samovoljna prekinitev; Pavčnik Matej, delavec — v šolo; Davidovič Franc, učnik — sporazumna prekinitev; Furundžija Krunomir, vozač — sporazumna prekinitev; Sladič Anton, vozač — samovoljna prekinitev; Glavaš Anton, vozač — sporazumna prekinitev; Lučič Ivo, vozač sporazumna prekinitev; Biglez Branko, kopač — samovoljna prekinitev; Drnovšek Alojz, kopač — umrl; Ramšak Bojan, kovinar — v šolo; Laca Jože, vozač — samovoljna prekinitev; Frangeš Bojan, jam. kovinar — samovoljna prekinitev; Pirš Borut, kovinar — v šolo; Osmanovič Arif, učnik — samovoljna prekinitev.

TOZD RUDNIK PREMOGA TRBOVLJE

Sprejeti:

Mrkalj Razim — vozač, Čaušević Mirhad — kopač, Petauer Herman — vozač, Mazič Ismet — kopač, Brkič Mirsad — vozač, Frajle Martin — vozač, Frajle Franc — vozač, Pučko Franc — vozač, Gros Branko — kopač, Perpar Roman, kovinar — zunaj, Sulejmanović Alija — vozač.

Odšli:

Podlesnik Ivan, vozač — v JLA; Knaus Drago, vozač — sporazumna prekinitev; Marinovič Peter, vozač — disciplinski odpust; Sladič Anton, vozač — v JLA; Vukovič Nedeljko, kopač — v JLA; Žalar Boris, vozač — sporazumna prekinitev; Špitaler Drago, lesni delavec — disciplinski odpust; Duratovič Sejat, kopač — disciplinski odpust; Paveljšek Ferdo, kopač — upokojen; Babič Lazar, kopaški pom. — sporazumna prekinitev; Rac Drago, vozač — sporazumna prekinitev; Nikič Pero, kopač — sporazumna prekinitev; Merdanovič Hamdija, kopač — sporazumna prekinitev.

TOZD RUDNIK PREMOGA ZAGORJE

Sprejeti:

Mušič Abdulah — kovinar, Gomilar Matija — električar, Jerin Bojan — vozač, Brlogar Branko — vozač, Macerl Danilo — uč. kopač, Ibrakič Sinan — kopač, Osmanovič Šenket — separacijski delavec, Režun Ivan — kopač, Ramanič Rasim — učnik, Ejubović Đemal — kovinar, Mujagić Mehmet — kopač, Kasunovič Nihad — delavec sep., Spiljankič Zijad — vozač, Malič Zoran — učnik, Stvarnik Jože — pers. evidenčar, Mujkič Sadil — učnik, Petrovič Ante — kop. pomoč-

nik, Osmanovič Zuričet — j. kovinar, Osmanovič Nusred — učnik, Mehmedovič Alaz — učnik, Jankovič Sretan — učnik, Žbanič Ibriz — učnik, Duratovič Mirhad — učnik, Damastagič Sead — učnik.

Odšli:

Keršnik Drago, vodja el. str. službe — upokojen; Drnovšek Jože, kopač — upokojen; Čop Avgust, kopač — upokojen; Brvar Ivan, kurjač — samovoljna prekinitev; Kralj Štefan, kopač — upokojen; Joger Ivan, kop. pomočnik — upokojen; Plevel Drago, rud. tehnik — redna odpoved; Lavrač Mirko, kovinar — v šolo; Omerčič Fikret, vozač — v JLA; Gorišek Andrej, kovinar — upokojen; Macerl Danilo, učnik — prek. v poskusni dobi; Režun Janez, kopač — upokojen; Kadič Habil, učnik — sporazumna prekinitev; Ejubovič Džemal, kovinar — sporazumna prekinitev; Hidanovič Pašaga, učnik — samovoljna prekinitev; Simončič Franc, tretj. poslovođa — upokojen.

TOZD SEPARACIJA PREMOGA TRBOVLJE

Sprejeti:

Rajevec Rado — delavec, Bohan Rudolf — električar.

Odšli:

Vidrih Zdravko, delavec — sporazumna prekinitev.

TOZD TERMOELEKTRARNA TRBOVLJE

Sprejeti:

Kreže Hinko — kuhar, Lukšič Branko — el. inž. — pripravnik.

Odšli:

Matijevič Angela, delavka — umrla; Gnedič Alojz, delavec — umrl; Kališnik Vojko, delavec — v JLA; Režun Drago, električar — umrl; Kogej Zdravko, stikalec — sporazumna prekinitev.

TOZD RUDARSKO GRADBENA DEJAVNOST

Sprejeti:

Kink Stašo — dipl. inž. rud, Kramberger Ludvik — uč. kopač, Fazlič Samed — uč. kopač, Smergut Jože — vozač, Sadikovič Kasim kopač, Poljan Franjo — vozač, Kušar Stane — kopač, Brvar Milan — učnik, Kozole Stane — učnik, Smode Miroslav — učnik, Delič Husein vozač, Ibrišimovič Kasim — učnik.

Odšli:

Mikoš Boris, vozač — sporazumna prekinitev; Seterer Jovan, kopač — umrl; Zupančič Venčeslav, vozač — samovoljna prekinitev; Markovič Novica, vozač — sporazumna prekinitev; Sečič Adem, kopač — samovoljna prekinitev; Filipovič Stjepan, kopač — sporazumna prekinitev; Kodra Stanislav, vozač — sporazumna prekinitev; Kodra Vinko, vozač — sporazumna prekinitev; Petrovič Slavko, kopač — sporazumna prekinitev; Prahič Ivan, kopač — smrtna nezgoda; Damjanovič Svetislav, vozač — discipl. odp.; Kos Franjo, vozač — samovoljna prekinitev; Pajič Ljubo, vozač — v šolo.

TOZD ELEKTROSTROJNE DELAVNICE TRBOVLJE

Sprejeti:

Golob Jasna — pis. usluž. (za čas počitnic), Gregorčič Lado — el. mehanik, Kolar Feliks — vodovod. inst., Lapornik Igor — električar.

Odšli:

Pust Boštjan, delavec (za čas počitnic) — v šolo; Kadunc Miro, Strojni poslov. — upokojen; Florjančič Alojz, pleskar — samovoljna prekinitev.

TOZD GRAMAT

Sprejeti:

Sušnik Dušan — opek. del, Lindič Srečko — opekar. del.

TOZD RUDARSKI ŠOLSKI CENTER

Sprejeti:

Pogljajen Boris — električar, Madzarevič Ljubinko — kopač.

Odšli:

Žbanič Mehmed, kopač — sporazumna prekinitev; Pikš Bogomir, kovinar — v šolo.

DS SKUPNIH SLUŽB

Odšli:

Klančar Nevenka, operator vhodnih podatkov — sporazumna prekinitev; Umek Jadranka, del. v kuhinji — potek sezone na Rabu; Markovič Liljana, del. v kuhinji — potek sezone na Rabu;

Marija Vidmar

Humor in anekdote

»Čestitam k rojstvu vašega prvega sina! Kako pa mu je ime?«
»Oh, še sama ne vem« je dejala mlada mamica, »ker še nič ne govori«.

Miličnik je vprašal ženo, ki ji je izginil mož. »Ali ima vaš mož kaka posebna znamenja?«
»Zdaj ne« je odvrnila žena, »toda dobil jih bo ko bo prišel domov«.

Rekrut Jože je bil v prostem času dodeljen v kuhinjo lupit krompir. Seveda se mu to ni dopadlo, zato je dejal šefu kuhinje: »Presneto, naša vojska je pa sedaj že tako bogata, da bi lahko nabavila stroj za lupljenje krompirja«. »Seveda je,« mu je odvrnil kuhar, »ti si naj-novejši model«.

Boječi pacient je moral dobiti injekcijo. S strahom je vprašal zdravnika: »Pa boste zadeli prav v žilo?« »Brez skrbi«, je odvrnil zdravnik, »zadel jo bom pa če jo tri dni iščem«.

Ali veste da se je tudi Smrt modernizirala? Namesto kose ima sedaj kosilni stroj.

»Janez, slišal sem, da boš poročil vdovo. Jaz že ne bi hotel biti njen drugi mož«. »Ha, je pa že boljše kot njen prvi«, mu je odvrnil Janez, (prvi je umrl).

Zadnjič je prišel Filip v ribarnico in kupil dve postrvi. »Samo«, je dejal prodajalki, »v roke mi jih morate vreči«. »Zakaj pa?«, je bila presenečena prodajalka. »Zato, da bom lahko rekel ženi, da sem jih ujel«.

Zadnji pravi: »Ne vem zakaj oba tako jamrata, ko pa tračnica niti ni tako težka«?

»In kje ste bili, ko vas je povozil avto?«. »I kje, pod avtomobilom, tovariš sodnik!«.

Vnukinja je prišla domov iz šole in povedala mami: »Veš, danes je naša tovarišica poslala Janezka domov, ker se sploh ni umil«.

»Pa je to sploh kaj pomagalo,« je bila radovedna mama.

»Seveda je,« je vesela poudarila vnukinja: »Danes se že ni umilo šest dečkov in tri deklice!«

»Še so dobri ljudje na svetu«, je razlagal družbi Petja. »Zadnjič sem šel mimo neke kmetije pa sem poprosil za kruh, in je bila gospodinja tako dobra, da je že prišla za nož in mi ga mislila odrezati. No, pa se je še pravi čas premislila in mi ga ni dala. Ja, ja«, je dejal še enkrat, »še so dobri ljudje na svetu«.

Varnost zanesljiva

Na Rudniku Trbovlje so pred leti sprejeli za delo v jami novega rudarja — vozača. Poslo-

vodja Mirko je naročil kopaču, poleg drugega tudi to, da naj bo v pogledu varstva še posebno pozoren na novega sodelavca.

Sredi šihta je prišel poslovodja mimo delovišča in vprašal kopača:

— Kje pa imaš novega?

— Skril sem ga?

— Kako to? Kam si ga dal?

— Rekel si, da ga naj dobro »ahtam«, zato sem ga skril v kaverno in ga s krajniki zadelal. Tako je najbolj varen, nič se mu še ni naredilo. Pogled gal In je odmaknil krajnike.

Glasilu ureja uredniški odbor: Hinko Jazbec, Emil Kohne, dipl. inž. rud., Tine Lenarčič, Metod Malovrh, dipl. inž. rud., Joži Medvešek, Janez Oberžan, Anton Pikš, Anton Šum, Miro Suštar.

Odgovorni urednik: Emil Kohne, dipl. inž. rud.

Tehnični urednik: Tine Lenarčič.

Naklada 3.200 izvodov. Za člane delovne skupnosti REK Zasavje je časopis brezplačen. Rokopisov in fotografij ne vračamo. Glasilo Srečno izdaja Rudarsko elektroenergetski kombinat Zasavje, n. sol. o. — 61420 Trbovlje, Trg revolucije 12. Izhaja mesečno. Tisk TIKa Trbovlje.